

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLELET

⊕ HIT ⊕ LÉLEK ⊕ ÉRTÉK A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MAGAZINJA

FELTÁMADT
KRISZTUS!

GÖRÖGKATOLIKUS
SZEMLELET
SZERKESZTŐSÉGE
VIII. ÉVFOLYAM 1. szám
2021. TAVASZ
Ára: 600 Ft

■ ÁPRILIS

1. Cs Nagycsütörtök – A titkos vacsora emléke
2. P † **Nagypéntek – Jézus Krisztus kereszthalála**
 – Királyi imaórák – Szigorú böjt
 3. Szo † Nagyszombat – Jézus Krisztus síri nyugalma

4. V ⊕ **HÚSVÉT – Jézus Krisztus feltámadása**

- 5. H** † **Fényes hétfő**
6. K † **Fényes kedd**
 7. Sz † Fényes szerda
 8. Cs † Fényes csütörtök
 9. P † Fényes péntek
 10. Szo † Fényes szombat

11. V † **Tamás-vasárnap** – (Antipász fszvt.) – **1. hang**

12. H Bazil hv. fp.
 13. K Márton hv. fp.
 14. Sz Arisztarkosz, Pudensz és Trofimosz apk.
 15. Cs Kreszcensz vt.
 16. P Agapé és tsai. vtnők
 17. Szo Simeon fszvt. és tsai., Ákos fszvt.

18. V **Kenethozó asszonyok vasárnapja** – (János szé.) – **2. hang**

19. H Pafnutiosz fszvt., János szé.
 20. K Tivadar szé.
 21. Sz Januáriusz fszvt. és tsai., Tivadar fszvt.
 22. Cs Tivadar fp.
23. P † **György nagyvértanú**
 24. Szo Erzsébet sza. – (Száva vt.)

25. V ☉ **Inszakadt vasárnapja – Márk ap., evta.** – **3. hang**

26. H Bazil fszvt.
 27. K Simeon fszvt.
 28. Sz † Az ötvenedik közepe – (Jázon és Szozipáter apk.)
 29. Cs Uü. – A küzikei 9 vt., Memnon szé.
 30. P ☉ Uü. – Jakab ap.

■ MÁJUS

1. Szo Uü. – Jeremiás pr.

2. V ☉ **Szamariai asszony vasárnapja – Uü.** – **Atanáz fp.** – **4. hang**

3. H Uü. – Timóteus és Móra vtk.
 4. K Uü. – Pelágia vtnő
 5. Sz ☉ Az ötvenedik közép ünz. – (Irénn nvtnő)
 6. Cs Jób pr.
 7. P A Szent Kereszt jeruzsálemi megjelenése
 8. Szo † János ap., evta.

9. V **Vakonszületett vasárnapja** – (Izajás pr., Kristóf vt. – Csodatevő Miklós fp. ereklyéinek átvitele) – **5. hang**

10. H ☉ Simon ap.
 11. K † Boldog Hopkó Bazil fszvt. – (Mókiosz fszvt.)
 12. Sz ☉ Húsvét ünnepzárása – (Epifániosz és Germánosz fpk.)
13. Cs ⊕ **Az Úr mennybemenetele** – (Glikéria vtnő)
 14. P Uü. – Izidor vt.
 15. Szo Uü. – Nagy Pakhómiosz szé., Akhillész fp.

16. V **Az első (nikeai) egyetemes zsinat igaz hitű atyáinak emléke – Uü.** – (Tivadar rem.) – **6. hang**

17. H Uü. – Andronikosz és Junia apk.
 18. K Uü. – Péter és tsai. vtk.
 19. Sz Uü. – Patrik fszvt. és tsai.
 20. Cs Uü. – Thalleleosz vt.
 21. P † Konstantin és Ilona társapk. – Mennybemenetel ünz.
 22. Szo *Halottak emlékezte* – (Baziliosz vt.)

23. V ⊕ **Pünkösdvásárnap – A Szentlélek eljövetele** – (Mihály hv. fp.) – (7. hang)

- 24. H** ☉ **Pünkösdhétfő – A Szentháromság ünnepe** – (Simeon rem.)
 25. K † Keresztelő János pr. fejének III. megtalálása – Uü.
 26. Sz Uü. – Kárpuz ap.
 27. Cs Uü. – Helládiosz fszvt.
 28. P Uü. – Eutik fszvt.
 29. Szo ☉ Pünkösöd ünz. – (Teodózia vtnő)

30. V **Mindenszentek vasárnapja** – (Izsák szé.) – **8. hang**

31. H Hermiász vt. – **Apostolfejedelmek bünb. idő kezdete**

■ JÚNIUS

1. K Jusztinosz és tsai. vtk.
 2. Sz Nikéforosz hv. fp.
 3. Cs Lukilliánosz és tsai. vtk.
 4. P Metrofán fp.
 5. Szo Dorotheosz fszvt.

6. V **Pünkösöd u. 2. vasárnap – Visszarion és Hiláron szé.** – **1. hang**

7. H Teodosz fszvt.
 8. K ☉ Tivadar nvt. ereklyéinek átvitele
 9. Sz Cirill fp.
 10. Cs Sándor és Antónia vtk., Timóteus fszvt.
 11. P ☉ Bertalan és Barnabás apk.
 12. Szo Onufriosz rem., Péter szé.

13. V **Pünkösöd u. 3. vasárnap – Akvilina vtnő** – **2. hang**

14. H Elizeus pr., Metód hv. fp.
 15. K Ámosz pr.
 16. Sz Tikhón fp.
 17. Cs Mánuel és tsai. vtk.
 18. P Leontin vt.
 19. Szo ☉ Júdás ap.

20. V **Pünkösöd u. 4. vasárnap – Metód fszvt.** – **3. hang**

21. H Julián vt.
 22. K Özséb fszvt.
 23. Sz Agrippin vtnő
24. Cs † **Keresztelő János pr. születése**
 25. P Uü. – Febrónia vtnő
 26. Szo Dávid szé.

27. V **Pünkösöd u. 5. vasárnap – Sámson szé.** – **4. hang**

28. H Cirusz és János ingy. orv. vtk. ereklyéi
29. K ⊕ **Péter és Pál főapostolok**
 30. Sz ☉ A tizenkét apostol

FÜLÖP METROPOLITA

Valóban föltámadt!

Ne sirass engem, ó anya, látván mag nélkül méhedben fogant fiadat a sírban: mert feltámadok és megdicsőülök, és mint Isten dicsőséggel ruházom fel azokat, kik téged hittel és szeretettel magasztalnak! (Nagyszombati himnusz)

Nagyszombat este még sírásról énekelünk. Pontosabban a sírásból való vigasztalásról. Maga Krisztus Urunk szólítja meg fájdalmasan kesergő édesanyját, aki méhének magzatát, életének szeme fényét holtan látja a sírban kiterítve. Hogy ne sírna az édesanya halott fia láttán? A gyászoló vigasztalása azért nehéz, mert mégsem mondhatjuk neki, hogy ne sírjon, amikor meghasadt szívéből ellenállhatatlanul törnek föl a könnyek. Hiába törölnénk szárazra az arcát, ezek a könnyek sokkal mélyebbről fakadnak. Nem az a helyes vigasztalás, mely a sírásról akar lebeszélni, hanem amely a gyászolóval együtt tud sírni.

Jézus azonban egyszer már mondta ezt egy gyászoló édesanyának: *ne sírj!* Mégpedig az egyetlen fiát temető özvegyasszonynak Naim városának szélén. Ám ő joggal mondhatta ezt, hiszen tudta, hogy ez a gyász hamarosan hatalmas örömmé fordul. S valóban, a fiú felült, fölkelt, föltámadt. Az édesanyának a meglepetéstől egyetlen pillanat alatt eltűntek a könnyei, hacsak újra meg nem eredtek bőségesen, de ezúttal már örömkönnnyek hullottak a szeméből.

Igen, Krisztus megváltoztatja a sírásunkat. Beteljesíti a zsoldáros jóvendölését: „Akik könnyek között vetnek, majd ujjongva aratnak” (125. zsoltár). A zsoldáros, aki ezt megírta, már tudhatott valamit arról, hogy Isten nem hagyja vigasz nélkül a szomorkodókat, s hogy minden veszteségből fakadhat új öröm, új termés, új gyümölcs. De hogy ez még az ember legnagyobb ellenségére, a halálra is igaz lehet, ehhez már Krisztus Urunk kinyilatkoztatása kellett. Valójában a naimi özvegyasszony gyászának meggyógyítása is inkább előkép volt. Akkor hatalmas öröm volt az anyának, de a fiúnak később mégis meg kellett halnia. Vélhetjük, hogy még előtte eltemette saját édesanyját.

A nagyszombat este énekelt „Ne sirass engem...” a végső, teljes győzelmet hirdeti meg a halál fölött. „Ne sirass engem..., mert feltáma-

dok! Feltámadok és megdicsőülök!” – mondja erővel Krisztus, és énekeljük mi is teljes hittel és reménnyel. Mert nem csak a fiú támad fel, s nem is csak erre az életre. „Megdicsőülök, és mint Isten dicsőséggel ruházom fel azokat...” – folytatja a vigasztalást mindazoknak, akik vele együtt imádságban éneklük ezeket a szavakat.

A vigasztalás látszólag az anyának szól: „Ne sirass engem, ó anya...!” De az üzenet sokkal inkább szól azoknak, akik – bár korábban vele együtt szomorkodtak – most Krisztussal együtt éneklük ezt a vigasztalást. Akik már nem a halálra gondolnak, hanem az élet anyját „hittel és szeretettel magasztalják”.

A pászka pontosan ez a váltás: átmenet a halálból az életbe, a szomorúságból az örömbé, az elkeseredésből az új reménybe. Húsvét örök üzenete ez: a legyőzhetetlen új remény. Ma erre van leginkább szükség. Idén nem anynyira a böjt, a húsvétra való készüllet foglalta le a gondolatainkat, hanem inkább a járvány okozta sok bizonytalanság, a bezártság, a személyes találkozások hiánya. Az elmúlt év megtanított minket arra, hogy mennyire sze-

retjük az életet, mennyire szeretjük az iskolát, a munkahelyünket, milyen fontosak a barátok, a családlátogatás és még sorolhatnánk. Mennyire felértékelődtek életünk korábban olykor nyugósnek tartott részei. Ezek hiánya keserűséggel tölti meg az életünket. A jövő bizonytalansága lerombolja bennünk a reményt, a tervek sorozatos összeomlása szinte kipusztítja belőlünk a jövőképet. De Krisztus reménye elvehetetlen, a halálból való föltámadás ereje legyőzhetetlen.

A föltámadás most sem marad el. Sőt, a most jobban érzékelhetjük, mint valaha, mert talán nagyobb szükségünk van erre a vigasztalásra, mint gondolnánk. A remény túlmutat a halálon, a föltámadás reménye erőt ad a teljes reménytelenségben. Nincs mit siratnunk – vigasztal minket Krisztus. Mert feltámadok – folytatja –, és dicsőséggel ruházom föl azokat, akik tudják a választ a húsvéti köszöntésre:

Valóban föltámadt!

ELŐSZÓ

- 1 *Fülöp metropolita*: Valóban feltámadt!

LÉLEK

- 4 Imádkozni kell azért az emberért, aki megtámadta a gödöllői templomot!
 6 *Keresztes Szilárd*: Feltámadt megigazulásunkért
 8 Hat bűn, amit a keresztények már nem is érzékelnek
 9 Meghalni önmagadnak? – A lelki béke titka
 10 Ferenc pápa üzenete a betegek világnapjára
 12 *Demkó Balázs*: Hramota, a halottak szombatja
 14 *Papp Szabolcs*: Szentek élete
 15 *Kruppa Levente*: Valóban feltámadt!
 16 *Polgári László*: Az üres sír
 17 *Ivancsó István*: Szent György ünnepén
 18 A lány, aki szembenézett apja gyilkosaival

EMBER

- 20 *Adorján Dávid Attila*: Hetven éve alakult az Állami Egyházügyi Hivatal
 23 Magas rangú állami elismerésekben részesültek görögkatolikus papjaink
 24 Tíz ország, ahol a legnehezebb kereszténynek lenni
 27 Visszaadta lelkét Teremtőjének Snell György
 28 *P. Vértesaljai László*: Ferenc pápánál járt Fülöp metropolita
 31 *Bódás János*: Húsvéti hit
 32 *Szabó Péter*: Tíz éve hunyt el Hollós János görögkatolikus pap és egyházjogász

- 36 Kitekintő
 38 *Vándor Ilka*: Életre szóló ajándék – Beszélgetés dr. Lőrincz György borással
 42 *Marosi Anita*: Száz éve született Margitics Iván és Szemedi János püspök
 44 *Laskay Anna*: A világjárvány margójára
 46 Müller bíboros: „Joe Biden a legkifinomultabb, de egyben legbrutálisabb keresztényellenes kampány élén áll”
 49 *P. Tóth Nóra*: Óvodai és iskolai pedagógiai szakszolgálat a Nyíregyházi Egyházmegye oktatási intézményeiben
 52 *Szemán-Tóth Teodóra*: Egy házaspár, akik „nulladik látásra” szerettek egymásba
 54 *Obbágy Lacus*: Hűség SC
 58 Humor

ÉRTÉK

- 60 *Ivancsó Bazil*: A Szentföld érdekességei XV. – A zsidókhoz írt levél
 63 Ferenc pápa Magyarországra látogat!
 64 Görögkatolikusok az 1848-49-es szabadságharcban
 66 Katolikus papok az 1848-49-es szabadságharcban
 69 Reményik Sándor: Ne ítélj (vers)
 70 *Legeza József*: Könyvespolc mellett
 72 *Terdik Szilveszter*: Sírba tétel: variációk egy témára
 76 *Legeza Kata*: Mozivászon előtt
 78 Túrmezei Erzsébet: Aki helyett a Krisztus vérezett (vers)
 79 Kukta
 80 Könyvajánló – Megjelent az Orcád világossága

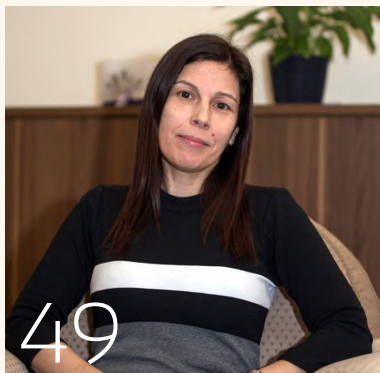
A Görögkatolikus **Szemle** és a Görögkatolikus **Szemlélet** magazin kiadása és terjesztése 2021 áprilisától – a hierarcha atyák döntése alapján – a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolától a 2021 februárjában megalapított **Görögkatolikus Sajtó- és Médiaközpont**hoz kerül.

Felmerülő kérdéseikkel a parókus atyák és egyéni előfizetőink az alábbi elérhetőségeken érdeklődhetnek:

Telefonon: **06-42/597-607**

E-mailben: goroghir@gorogkatolikusmetropolia.hu

MEGJELENT A

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ

KIADÁSÁBAN, A HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE,
A MISKOLCI EGYHÁZMEGYE ÉS A NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE
EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL

KIADJA A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS
HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA
FELELŐS KIADÓ: DR. VÉGHSEŐ TAMÁS REKTOR

HONLAPUNK CÍME: WWW.GOROGKATOLIKUS.HU
FACEBOOK.HU/SZEMLELETMAGAZIN

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:
4400 NYÍREGYHÁZA, BETHLEN G. U. 13-19.
TEL: +3642/597-607

INFORMÁCIÓ:
GOROGHIR@GOROGKATOLIKUSMETROPOLIA.HU

SZÁMLASZÁM: 10702071-19204893-52300002
(SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA)

FŐSZERKESZTŐ: KIRÁLY ANDRÁS
FŐMUNKATÁRS: SZEMÁN-TÓTH TEODÓRA
FOTÓK: BAKOS ZOLTÁN, DOBOS KLÁRA,
DOMOKOS ÉVA, GERNER ATTILA, KIRÁLY ANDRÁS,
SZILÁGYI ICUS, ZADUBENSZKI NORBERT,
POLYÁKNÉ TÓTH NÓRA, SZABÓ SÁNDOR,
VARGA B. BERNADETT, TRESTYÁNSZKY CSABA
CÍMLAPPFOTÓ: DOMOKOS ÉVA
ÁRCLAT, TÖRDELÉS: PROJEKT-TEAM DTP STÚDIÓ
NYOMDAI MUNKÁK: IMI PRINT KFT., NYÍREGYHÁZA

ISSN: 1416-793X

A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ MEGRENDELHETŐ POSTÁN
A SZERKESZTŐSÉG CÍMÉN VAGY ELEKTRONIKUS FORMÁBAN
A KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU CÍMÉN.
RENDELÉSSSEL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓ
A SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGEIN KÉRHETŐ.

NYÍREGYHÁZA, 2021

Imádkozni kell azért az emberért, aki megtámadta a gödöllői templomot!

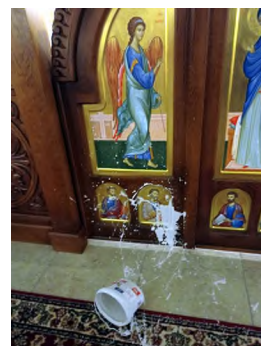
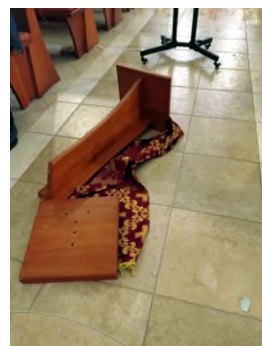
MÁRCIUS 15-ÉN ESTE EGY AZÓTA ELFOGOTT ELKÖVETŐ MEGRONGÁLTA A GÖDÖLLŐI GÖRÖGKATOLIKUS TEMPLOMOT. AZ ELKÖVETŐ FELGYÚJTOTTA A BERENDEZÉST, AMELYBEN TÖBB MILLIÓ FORINTOS KÁR KELETKEZETT. A TÖRTÉNEK KAPCSÁN KÉRDEZTÜK FÜLÖP METROPOLITA ATYÁT.

A világvárvány okozta nehéz lelkiállapotunkat tovább súlyosbította egy sajnálatos esemény, ami a napokban történt Gödöllőn: vandál támadás érte a település görögkatolikus lelki hajlékát. Hogyan fogadta Fülöp metropolita atya a hírt?

Megrázó volt az éjszaka közepén értesülni arról, hogy milyen szörnyűséget követett el egy eddig ismeretlen tettes. Dr. Sivadó János parókus atya azonnal értesített és tájékoztatott a történetéről. Nyilvánvalóan nagyon megviselte a vandalizmus János atyát és családját is, aki gyermekei segítségével hamarabb ért a templomba, mint a tűzoltók, így ők lettek a tűzoltók, együttes erővel sikerült megakadályozniuk, hogy az egész épület lángba boruljon.

Millió nagyságrendű a kár, de egy ilyen tettnek az üzenete sokkal mérvadóbb, mint az anyagiak. Mi vezérelhette a tettest? (A biztonsági kamerák felvétele szerint egy támadó követte el a rongálást.)

Elsősorban a híveinkre gondolok. Hiszen nem csak a templomunk ajtaját törte be az illető, nem csak a padokat tette tönkre, mocskolta be festékkel a képet, mindezzel a közösségünket is megtámadta. Híveink legkedvesebb gyöngyszemét akarta teljesen tönkretenni. Nyilvánvaló a szándéka, hogy az egész templomot fel akarta gyújtani. Úgy tűnik, nem volt kispályás az illető, aki különféle gyúlékony anyaggal felszerelve érkezett a templomba. A kár talán azért is lett végül kisebb mértékű, mert a riasztó megszólalt, így nem tudta mindazt végbevenni, amit tervezett. Viszont mit hagyott a lelkekben? Hogyan gondolnak erre az esetre az ott élő hívek? Vajon visszajön-e a tettes? Máskor is előfordulhat ilyen?

A gödöllői görögkatolikus híveket szeretném elsősorban megnyugtani, megerősíteni. Ugyanis Krisztus Urunk kezdettől fogva beszélt a keresztények elleni támadásokról: „Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa” (Mt 5,10). Az Istennel való kapcsolatukat érte támadás. Nehéz higgadtan kezelni ezt a cselekményt, mégis azt kérem a gödöllői hívektől, és minden velünk együttérző testvérünktől, hogy imádkozunk a tettesért. De amint értesültem, közülük néhányan ezt már maguktól is megtették. Egészen biztos, hogy bomlott elméjű ember, aki eleve kitervelt módon ilyen szörnyűséget művel. Nagyon rászorul tehát Isten segítségére és irgalmára.

Kijelenthető, hogy keresztényellenes cselekedet volt?

Én inkább úgy fogalmazok: ez képellenes cselekedet volt. Megmagyarázom. Csodálatos áldozatossággal épült fel a gödöllői templom. Talán elfogódottság nélkül mondhatjuk, hogy jelenleg ez az egyik legszebb újonnan épült templomunk. Kinek fáj ez? Kit dühít, hogy ez ilyen szép, ilyen rendezett? A tettes nemcsak a padokat gyújtotta föl, de a Krisztus-ikonba is belerúgott, az ikonosztáziont is tönkre akarta tenni. Ezért mondom, hogy képellenes cselekedet volt ez, ami azt mutatja, hogy van, akit dühít ez a szépség.

Mi lehet mögötte? Nehéz kitalálni. Lehet fanatikus muzulmán az elkövető, vagy valamilyen szélsőséges szekta tagja, vagy egyszerűen csak örült, aki nem tud azzal mit kezdeni, hogy a görögkatolikusok ilyen formában dicsőítik az Urat. Bízom benne, hogy a rendőrség minél hamarabb megtalálja az elkövetőt, hogy ne ismétlődhesen meg ez a szörnyű tett. De szívesen találkoznék is vele, hátha meg lehet érteni a lelkét, és valamiképpen gyógyítani azt.

Március 15-én hétfő este 20:10-kor egy fiatal férfi átmászott a kerítésen, kezében egy fejszével betörte a templom kapuzatát, és behatolt a templomba. A kamerák rögzítették a támadást. Az elkövetőnél két táská volt. Az egyikben gyúlékony anyagot tartalmazó flakonok voltak, amiket a padokra locsolt, majd meggyújtotta. Azután elővett egy üveget, hogy növelje a láng erejét, és azt is szétlőcsolta. Miután a padok már égtek, felrúgta az oltár előtti asztalon található Jézus-ikont. Ezek után a másik táskájából elővett egy festékesdobozt, és az ikonosztázion királyi ajtajára dobta. Az anyagi kár meghaladja a két és fél millió forintot

LÉLEK

FÖLTÁMADÁS NAPJA A PÁSZKA,
AZ ÚRNAK PÁSZKÁJA, VILÁGOSODJUNK FEL,
NÉPEK, MERT A HALÁLBÓL AZ ÉLETRE
ÉS A FÖLDRŐL AZ ÉGBE ÁTVITT MINKET
KRISZTUS ISTENÜNK,
KIK AZ Ő GYŐZELMÉT ÉNEKELJÜNK!

KERESZTES SZILÁRD

Feltámadt megigazulásunkért

Ha arról beszélünk, hogy mit tett Jézus bűneink bocsánataért, akkor általában csak a szenvedésére és halálára gondolunk. Pedig nem így van. Szent Pál a rómaiakhoz írt levélben ezt mondja: „Nekünk is üdvösségünkre van, ha hiszünk abban, aki a halottak közül feltámasztotta Urunkat, Jézust, aki vétkeinkért halált szenvedett, és megigazulásunkért feltámadt” (Róm 4,24–25). Azért támadt fel, hogy megigazuljunk, hogy megszabaduljunk a bűntől, és Isten előtt igaz emberek legyünk. Jézus feltámadása ugyanúgy hirdeti a bűnök bocsánatát, mint szenvedése és halála. Ennek jelképe és szentsége a keresztség.

Ezt olvassuk a keresztség szentségének a szertartásában: „A keresztségben eltemetkezünk vele együtt a halálba, hogy miként Krisztus az Atya dicsősége által feltámadt a halálból, úgy mi is az élet újdonságában járjunk. Mert ha halálának hasonlóságában egybenöttünk vele, úgy leszünk feltámadásában is. Ha Krisztussal meghaltunk, hiszünk, hogy vele együtt élni is fogunk.” (Róm 6,4–8) Meghalni és élni Jézus szavaiban soha nem jelenti csak a testi életet és a földi halált, ez mindig utal a lélek életére és halálára. Lelkileg halottak vagyunk, amikor bűnben élünk, és feltámadunk, amikor bűnbánatot tartunk, először a keresztségben, utána a bűnbánat szentségében. A bűnből való feltámadás mindig húsvét. A húsvétot azért kaptuk, hogy Jézus meggyőzzön minket a bűnbánatnak és a bűnbocsánatnak az igazságáról. Így kellett neki életével és halálával vezetni minket a bűnbánat útján.

Amikor a béna embert odavitték Jézus elé, ezt mondta neki: „Bízzál, fiam, bocsánatot nyernek bűneid” (Mt 9,2). Miért kezdte ezzel Jézus a gyógyítást? Azért, mert ő jól tudta, hogy a lélek bénaságát vagy halálát előbb kell gyógyítani, mint a testét. A zsidók felháborodtak: „Káromkodik. Ki bocsáthatja meg a bűnt más, mint az Isten?” (Mk 2,7) Jézus megfelelt nekik: „Mi könnyebb, azt mondani, hogy bocsánatot nyertek bűneid, vagy azt, hogy kelj föl és járj? Tudjátok hát meg, hogy az Emberfiának van hatalma a földön a bűnök megbocsátására!” Aztán szólt a bénának: „Kelj föl, fogd ágyadat, és menj haza!” (Mt 9,5–7) A gyógyítás csak jel volt, hogy a nagyobb csodát, a bűnök bocsánatát jelezze.

Tudjátok meg, hogy az Emberfiának van hatalma a bűnök megbocsátására! A nagy jel, amit Jézus ennek a bizonyítására szánt, az ő halála és feltámadása. Amikor azt mondjuk: valóban feltámadt, akkor azt is megvalljuk: valóban megbocsátotta az én bűneimet. Így nézhetjük a feltámadás jeleneteit.

Amikor a jámbor asszonyok kora hajnalban kimentek, hogy megkenjék Jézust a sírban, akkor egy ifjút láttak ott. Megijedtek, de az ifjú szólt: „Ne féljete. Tudom, Jézust kerseitek, akit keresztre feszítettek. Nincs itt. Feltámadt, ahogy előre megmondta. Gyertek, nézzétek meg a helyet, ahol nyugodott. Aztán siessetek, vigyétek hírül tanítványaink: Feltámadt a halálból, előttetek megy Galileába.” (Mt 28,5–7) Jézust kerseitek, akit keresztre feszítettek, nincs itt, feltámadt. A bűnötöket kerseitek, nincs itt, nincs többé, Isten nem elkendőzi, nem udvariasan elhallgatja, nem letagadja a bűneiteket, megsemmisíti. Nincs többé. Ahogy a feltámadt Krisztusban nincs többé a halálnak nyoma, úgy a

megbocsátott bűn sem létezik többé. A helye ott van, a lelkünkben ott él a bűntudat, az egyéniségünkben viseljük a bűn terhét, érezzük a bűnre való hajlandóságot, de amit Isten egyszer megbocsátott, az a bűn végleg eltűnt, nincs többé, mint ahogy Jézust sem lehet találni a sírban. Mit kerseitek az élőt a holtak között? Mit kerseitek a bocsánatot nyert, a bűneitől megszabadított embert a bűnösök között? Ez a húsvét üzenete, ez a húsvét öröme.

Az angyal hozzáfűzte: Menjetek, mondjátok meg tanítványainak, hogy feltámadt. Ez nekünk is szól. Menjetek, mondjátok el: Jézus feltámadt, és én is feltámadhatok, és ha akarom, új életet élhetek. Isten kegyelme mindig küldetés is. Akinek többet bocsátottak meg, annak jobban kell szeretnie (vö. Lk 7,47), annak az életével kell elmondania: mennyire szeretett engem Isten, mi mindent bocsátott meg nekem! Így értjük meg Szent Pál figyelmeztetését is: „Ha tehát Krisztussal feltámadtatok, keressétek, ami fent van, ahol Krisztus ül az Isten jobbján. Ami ott fenn van, arra legyen gondotok, ne a földiekre. Hiszen meghaltatok, és életetek Krisztussal el van rejtve Istenben.” (Kol 3,1–2) Meghaltunk a bűnnek, és feltámadtunk az életre. Milyen ez az élet? Nem tudjuk. Még azt az egyszerű tény sem értjük, mi történik velünk, amikor elmegyünk győnni, és feloldozzák a bűneinket. Csak a tudatunk fogja fel, a szívünk, az életünk, a lelkünk nem mindig. Olyan ez, mint amikor egy bódult álomból felébred az ember, és nem tudja, most mi is van körülötte.

Ez a csoda ismétlődik meg mindig. Ez az a csoda, amit Jézus feltámadása után az első ajándéknak szánt. A feltámadás estéjén együtt volt a tizenegy tanítvány, bezárt ajtók mögött, féltek, nem tudták, mi történt. Akkor este megjelent Jézus, „és köszöntötte őket: Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket. Ezekkel a szavakkal rájuk lehelt, és így folytatta: Vegyétek a Szentleket! Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer.” (Jn 20,21–23) Jézus első ajándéka a feltámadás után a bűnbocsánat. Ő azért halt meg, hogy ezt elmondhassa, azért támadt fel, hogy ezt elhiggyük neki. Már feltámadt, elhozta az Atyának az ajándékát, a bűnbocsánatot, már rálehelhetett az apostolokra, és megadhatta nekik a hatalmat a bűnök megbocsátására. Ez húsvét estéjének az üzenete, ahogy a vecsernyében fogjuk felolvasni. Meghalt és feltámadt a bűnök bocsánatára, hogy mi is bűneink bocsánatát nyerhessük az ő feltámadásával.

Ez továbbviszi gondolatainkat, hiszen a húsvét azt is jelenti, hogy a bűnbocsánat a Szentlélek Úristen legnagyobb ajándéka. A Szentlélek

himnuszában mindig imádkozzuk: „Mennyei Király, Vigasztaló! Jöjj el, és lakozzál mibennünk, és tisztíts meg minket minden szennytől!” A szentség Lelke, Isten igazságának Lelke azért jön el, hogy megtisztítson minket a bűneinktől. Ezt mondta Jézus is a feltámadás estéjén: Vegyétek a Szentlelket, és bocsássátok meg a bűnöket!

A Szentlelket már így jövendölték meg. Amikor Keresztelő Szent Jánost megkérdezték, hogyan keresztel, ezt mondta: „Én csak vízzel keresztellek, hogy bűnbánatra indítsalak benneteket. Ő Szentlélekkel és tűzzel fog benneteket megkeresztelni. Szórólapátja már a kezében van. Kitakarítja szérűjét, a búzát csűrűbe gyűjti, a pelyvát pedig olthatatlan tűzbe vetve elégeti.” (Mt 3,11–12) Ez teljesedett be húsvétkor: Jézus megadta tanítványainak a megtisztító tűz isteni Szentlelkét, hogy a Lélek legyen a biztosíték, a garancia. Isten úgy bocsátja meg a bűneinket, hogy a Lélek kiéget belőlünk minden szennyet, ahogy Keresztelő János mondta: tűzzel fog keresztelni. A bűnbánat, a bűnbocsánat mindig tűz, a bánatnak, a bűnvallomásnak, a bűnért való keserűségnek a tüze, de ez a tűz gyógyító tűz, és ezzel menekülhetünk meg a kárhozatnak a büntető tűzétől. Isten a maga tűzét adta, a maga lángját küldte el, hogy az egészen ki belőlünk minden szennyet, és a Lélek, aki pünkösdkor lángnyelvek alakjában és szélvészben jelent meg, az a szél, amely kirostálja a búzát, hogy tiszta maradjon az életünk termése, és elégjen abból minden, ami silány, pelyva, bűn.

Így jelentette be Keresztelő János a Szentlelket. Jézus az utolsó vacsorán a Vigasztalóról beszélt, akkor mondta: „Ha elmegyek, akkor elküldöm a Vigasztalót. Amikor eljön, meggyőzi a világot a bűnről, az igazságról és az ítéletről. A bűnről, amiért nem hittek bennem. Az igaz-

ságról, hogy az Atyához megyek, s többé nem láttok. Az ítéletről, mert a világ fejedelme már megítéltetett.” (Jn 16,7–11) A Léleknek kell eljőnie, hogy meggyőzzön bennünket a bűnről, mert amíg emberek vagyunk, mindig kicsinyesek vagyunk, alkudozunk a bűn és a nem bűn között, a kicsiny bűn és a nagy bűn között, az elkövethető és a szégyellni való bűn között, pedig bűn csak egyfajta van, és az mindig rossz.

A Léleknek arról kell minket meggyőzni – mert erre az ember magától rá nem jön –, hogy minden bűn mögött egyetlen dolog van: bűnös az, aki nem fogadja el Jézus Krisztust, a megfeszítettet és feltámadottat. Bűnös az, aki Jézus szavaiban, parancsaiban, ígéreteiben válogat, a boldogságokat elfogadja, az utolsó ítéletet elfelejt. A Szentlélek azért jön el, hogy ezt a Krisztust el ne felejtjük. A Léleknek nem csak a külső világ felé kell tanúságot tennie, a mi lelkünkben kell ébren tartania a bűn marcangoló tudatát, hogy megérezzük a bűnbocsánat valódi boldogságát.

Ez húsvét öröme. Vettük a Szentlelket, megkaptuk, ebben a húsvéti gyónásban is megkaphattuk a bűnök bocsánatát. Húsvétkor a Lélek eljött, hogy a lelkünkben teljesítse titkos küldetését, a bűnök bocsánatát. Pünkösdkor majd eljön, hogy az apostolokat felkenje az evangélium hirdetésére. Ez a Lélek kettős küldetése, de ez az Egyház küldetése is: nekünk hirdetni kell a Lélek által az evangéliumot, és Jézus tanítványává kell tennünk minden embert, de hirdetni kell a Lélek által az ember feltámadását, a bűnök bocsánatát is.

Amikor az ördögtől megszállott meggyógyult, akkor Jézus ezzel bocsátotta el: „Térj vissza otthonodba, és beszélj el, milyen nagy jót tett veled az Isten.” (Lk 8,39) Testvér! Térj vissza otthonodba, és beszélj el, milyen nagy dolgot művelt az Isten, amikor megbocsátotta bűnödöt. A büntől megszabadult embernek a nyugalma és a boldogsága, a jó gyónásnak, a nagypénteki bánatnak az örömét mutassa az arcunk, az életünk, a türelmünk, a nyugalomunk, az ünneplésünk.

**Hirdessétek, hogy Krisztus feltámadt!
Valóban feltámadt a bűnök bocsánatára!**

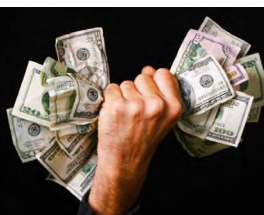
HAT BŰN, amit a keresztények már nem is érzékelnek

A BŰN ELVÁLASZT KRISZTUSTÓL

„A ti gonoszságaitok ütöttek szakadékot közöttetek és Istenetek között. Bűneitek fedik el arcát előletek, hogy ne hallgasson meg benneteket.” (1z 59,2) Nincsenek különböző szintek az elválasztásban. Vagy békében vagyunk Istennel, vagy idegenek vagyunk számára. „Nektek is, akik azelőtt idegenek és ellenséges érzületűek voltatok gonosz tetteitek következtében, most nektek is megszerezte a kiengesztelődést halandó testében a halál árán, hogy szentté, szeplőtlené és feddhetetlenné tegyen benneteket színe előtt” (Kol 1,21–22).

Ne áltassuk magunkat, semmiféle bűn sem elfogadható Isten számára. Ezért olyan fontos meggyónni bűneinket, és elfordulni tőlük alázatosan és őszintén. Rachel-Claire Cockrell író és angol tanár hat olyan bűnt állapított meg, amit a keresztények hajlamosak semmibe venni.

1. Az önzés és a képmutatás

Ha szükségét érezzük annak, hogy közszemlére tegyük cselekedeteinket, gondolatainkat vagy érzelmeinket azért, hogy értékeljenek, akkor tekintsünk magunkba. Sokan szeretik kimutatni, hogy jó keresztények. Gondoljunk arra, hogy Krisztus ismeri szívünket és azt, hogy mi a szándékunk! Egyedül az legyen az első, hogy Istennek tetszésére legyünk minden dolgunkban.

2. A kevelység

„Összeomlás előtt kevelység a hírnök, felfuvalkodottság jár a bukás előtt.” (Péld 16,18)

Ez az ige rámutat arra, mennyire veszélyes a kevelység. Ha elutasítjuk a megbocsátást, kevelően cselekszünk. Ha összeveszünk valakivel és elutasítjuk, hogy elsőnek kérjünk bocsánatot, kevelyek vagyunk. Emlékezzünk Krisztus irántunk mutatott irgalmára, és cselekedjünk ennek megfelelően másokkal szemben.

3. Sóvárgás

„Ne kívánd el embertársad házát, ne kívánd el embertársad feleségét, sem szolgálóját, sem szolgálólányát, sem szarvasmarháját, sem szamarát, sem más egyebet, ami az övé.” (Kiv 20,17)

Jézus szegény ács volt, tanítványai mások jövedelméből éltek. Nem bűn, ha az ember szép dolgokat szeretne megszerezni. De azzá válhat, ha megkívánásból cselekszünk, vagy ha súlyosan eladósodunk ezért. Ha ezektől az anyagi javaktól megfosztanak minket, vajon elégedettek leszünk-e továbbra is, és megtaláljuk-e örömünket Krisztusban?

4. A rágalmazás

„Ne rágalmazzatok egymást, testvérek. Aki testvérét megrágalmazza vagy ítélkezik testvére fölött, az a törvényt rágalmazza és a törvény fölött ítélkezik. Ha a törvény fölött ítélkezel, a törvénynek, ahelyett, hogy megtartanád, a bírója vagy.” (Jak 4,11)

Attól, hogy rosszat mondunk másokról, nem leszünk náluk jobbak! Nem tudhatunk mindent az életükről, és nem hordjuk az ő terheit. Miért nem jár a hűtlen férj a templomba, vagy az asszony, aki abortuszon esett át? A mi előítéleteink miatt! Semmi sem hatalmaz fel, hogy ítéletet mondjunk mások felett.

5. A gyűlölet

„Legyen távol tőletek minden keserűség, indulat, haragtartás, szóváltás, káromkodás és minden egyéb rossz.” (Ef 4:31)

Hogyan tudjam úgy szeretni testvéremet, mint saját magamat, ha gyűlöletet érzek iránta? Előfordul, hogy gyűlöljük azokat, akiket nem értünk meg, akik sikeresek, vagy akik megsértettek minket. De ennek el kell múlnia közöttünk. Ezért vizsgálni kell szívünket, örködnünk kell gondolatainkon és érzelmeinken.

6. Az ítélkezés

„Ne ítélkezzetek, hogy fölöttetek se ítélkezzenek!” (Mt 7,1)

Mind bűnösök vagyunk, és Krisztus által kerülhetjük el az elítélést, nem cselekedeteink által. Mindannyiszor, ahányszor megengedjük magunknak, hogy megítéljünk másokat, elfelejtjük, hogy ugyanolyan bűnösök vagyunk, mint ők. A mai naptól kezdve válasszunk mindig helyesen: ismerjük el gyengeségeinket és gyakoroljunk alázatosságot.

Forrás: katolikus.ma

Meghalni önmagadnak?

A LELKI BÉKE TITKA

„Ha a búzaszem nem hull a földbe, és nem hal el, egymaga marad, de ha elhal, sok termést hoz” (Jn 12,24). Jézus mondása a hétköznapiakra lefordítva – a következő útmutató – sokat segíthet lelki békénk megtalálásában.

- **Ha** megfélemeznek rólad, nem törődnek veled, s te nem foglalkozol a sérelemmel, hanem derűs szívvel mész tovább – ezt jelenti meghalni önmagadnak.
- **Ha** nem fogadják meg a tanácsodat, kinevetik a véleményedet, s te nem engeded, hogy elhatalmasodjék szívedben a harag, hanem mindezt türelmes, szeretetteljes hallgatással fogadod – ezt jelenti meghalni önmagadnak.
- **Ha** szeretettel, türelemmel elviseled a rendetlenséget, a váratlanságot, a késlekedést, a bosszúságot, ha mindezt tűröd, amint az Úr Jézus tette – ezt jelenti meghalni önmagadnak.
- **Ha** nem beszélsz magadról, nem emlegeted a teljesítményeidet, nem sóvárogsz dicséretre, elismerésre, ha valóban háttérben akarsz maradni – ezt jelenti meghalni önmagadnak.
- **Ha** látod, hogy a testvéred sikeres, és őszintén vele tudsz örülni, s akkor sem irigykedsz rá, ha neked rosszabbul megy a sorod – ezt jelenti meghalni önmagadnak.
- **Ha** megelégszel bármilyen étellel, ruhával, ajándékkal, időjárással, társadalmi környezettel – ezt jelenti meghalni önmagadnak.
- **Ha** el tudod fogadni a javító kritikát, ha alázattal igent tudsz rá mondani a másik ember felé, és szíved mélyén is, lázadás és neheztelés nélkül – ezt jelenti meghalni önmagadnak.

FERENC PÁPA ÜZENETE A BETEGEK VILÁGNAPJÁRA

A lourdes-i Szűzanya napján, február 11-én ünnepli az Egyház a betegek világnapját. Ez alkalomból a pápa minden évben üzenetet intéz a hívekhez. Idei üzenetének témája: *„Egy a ti mesteretek, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok”* (Mt 23,8).

Kedves testvérek!

A betegek 29. világnapjának 2021. február 11-i ünneplése, a lourdes-i Szűzanya liturgikus emléknapja jó alkalom arra, hogy különös figyelmet fordítsunk a betegekre és azokra, akik őket a kórházakban, az időotthonokban, valamint a családokban és a közösségekben gondozzák. Különösen is gondolok azokra, akik világszerte a koronavírus-járvány következményei miatt szenvednek. Mindnyájukat, különösen is a szegényeket és a kirekesztetteket, lelki közelségemről és az Egyház szeretetteljes gondoskodásáról biztosítom.

1. Ennek a napnak témája abból az evangéliumi szakaszból származik, ahol Jézus azok kép-mutatását kritizálja, akik nem azt teszik, amit hirdetnek (vö. Mt 23,1–12). Amikor hitünk üres szavakra redukálódik, nem törődve mások életével és szükségleteivel, hitvallásunk aligha van összhangban a való élettel. A veszély nagy. Jézus ezért használ kemény szavakat, amikor önmagunk bálványozásának veszélyéről van szó, és így tanít minket: „Egy a ti mesteretek, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok” (8. vers).

Jézus kritikája azok iránt, akik „beszélnek, de nem cselekszenek” (vö. 3. vers), mindig és mindenki számára hasznos, mivel együnk sincs védve az álszentség súlyos gonoszágától, ami megakadályozza, hogy az egyetlen Atya gyermekeként növekedjünk, mint olyanok, akik egyetemes testvériség megélésére kaptak meghívást.

Testvéreink szükségleteivel szembesülve, Jézus a kép-mutatással teljesen ellentétes magatartást állít szemünk elé. Arra hív meg minket, hogy álljunk meg, figyeljünk, közvetlen és személyes kapcsolatot alakítsunk ki másokkal, empátiát és együttérzést tápláljunk irántuk, hagyjuk, hogy szenvedésük annyira megérintsen minket, hogy szolgálatukra akarjunk állni (vö. Lk 10,30–35).

2. A betegség tapasztalata ráébreszt saját sérülékenységünkre és a másoktól való, velünk született függésünkre. Teremtőményi mivoltunk ezáltal lesz még nyilvánvalóbb, mert megtapasztaljuk Istentől való egyértelmű függőségünket. A félelem, a zavar, a bizonytalanság, néha pedig a megdöbbenés is birtokba veheti elménket és szívünket, ha betegek vagyunk; tehetetlennek érezzük magunkat, mivel egész-

ségünk nem a képességeinktől vagy az aggodalmaskodásunktól függ (vö. Mt 6,27).

A betegség felveti az élet értelmének kérdését, amelyet hittel Isten elé hozunk: ez az egzisztencia új irányára és értelmére irányuló kérdés, amelyre, előfordulhat, hogy nem kapunk azonnal választ. Rokonaink és barátaink sem tudnak mindig segíteni minket ebben a fáradtságos keresésben.

Jób bibliai alakja e tekintetben jelképértékű. Felesége és barátai nincsenek mellette a szerencsétlenségében, sőt, hibáztatják, és csak súlyosbítják magányát és szorongását. Jób elhagyatottnak és félreértettnek érzi magát. De épp e rendkívüli kiszolgáltatottsága által utasít el minden képmutatást, és választja az őszinteség útját Isten és embertársai felé. Olyan kitaróan kiált Istenhez, hogy Isten végül válaszol neki, új látóhatárt nyitva előtte. Megerősíti abban, hogy szenvedése nem büntetés vagy az Istentől való elszakadás állapota, még kevésbé Isten közönyének a jele. Jób megsebzett és meggyógyított szívéből fakad ezután a megindító vallomás az Úr felé: „Azelőtt csak hírből hallottam felőled, most azonban saját szememmel láttalak” (Jób 42,5).

3. A betegségnek mindig van arca, nem is csak egy: minden beteg arca, de azoké is, akik figyelmen kívül hagyva, kirekesztve érzik magukat, és akik olyan társadalmi igazságtalanságok áldozatává válnak, amelyek megtagadják számukra az alapvető jogokat (vö. Fratelli tutti, 22). A jelenlegi világijárvány az egészségügyi rendszerek egyenlőtlenségeit, valamint a betegellátás terén mutatkozó hiányokat is felszínre hozta. Az idős, gyenge és kiszolgáltatott emberek nem mindig kapnak méltányos egészségügyi ellátást. Ez politikai döntésektől, az erőforrás-gazdálkodástól és a felelős pozíciókat betöltő személyek elkötelezettségétől függ. A betegek gondozására és beteg testvéreink ápolására fordított erőforrás elsőbbséget élvez, ami azzal az alapelvvel függ össze, hogy az egészség elsődleges fontosságú közjó. Ugyanakkor a világijárvány rávilágított az egészségügyi személyzet, az önkéntesek, a dolgozók, a lelképásztorok, a szerzetesek és szerzetesnők elkötelezettségére és nagylelkűségére is, akik profi módon, felelősségtudattal és felebaráti szeretettől indítva segítettek, kezelték, vigasztalták és szolgálták a számtalan beteget és családtagjaikat. Férfiak és nők csendes sokasága döntött úgy, hogy ezekre az arcokra tekintenek, és vállalják a betegek szenvedéseit, akiket a közös emberi család tagjaként testvéreiknek éreztek.

A közelség egy értékes balszam, amely támaszt és vigaszt nyújt a betegeknek szenvedéseikben. Keresztényként ezt a közelséget

Jézus Krisztus, az irgalmas szamaritánus szeretetének jeleként éljük meg, aki együttérzéssel közelít minden bűntől megsebzett ember felé. A Szentlélek működése által Krisztussal egyesülve arra kaptunk meghívást, hogy irgalmasok legyünk, mint az Atya, és különösen is szeressük gyenge, beteg és szenvedő testvéreinket (vö. Ján 13,34–35). Ezt a közelséget nemcsak egyenként, hanem közösségként is tapasztaljuk: a Krisztusban való testvéri szeretet valóban létrehoz egy gyógyító közösséget, amely senkit sem hagy hátra, amely befogadó, különösen is a leginkább rászorultak iránt.

Itt szeretném megemlíteni a testvéri szolidaritás fontosságát, amely a szolgálatban válik konkréttá, és változatos formákat ölthet, amelyek mind felebarátaink támogatására irányulnak: „A szolgálat azt jelenti, hogy gondját viseljük azoknak, akik törekények a családközlomban, a társadalomban, a népünkben” (Homília Havannában 2015. szeptember 20-án). Ebben a szolgálatban mindenki képes arra, „hogy félretegye kívánalmait, elvárásait, mindenhatóságra irányuló vágyait a legtörekényebbek konkrét tekintetének színe előtt. (...) A szolgálat mindig a testvér arcát nézi, érinti az ő testét, érzi az ő közelségét olyannyira, hogy nem egyszer »el is kell viselnie,« miközben segíteni próbálja. Ezért a szolgálat sosem ideológiai, minthogy nem eszméket, hanem személyeket szolgál.” (Uo.)

4. Abban, hogy egy terápia jó legyen, a kapcsolat döntő jelentőségű, ami lehetővé teszi a beteg holisztikus megközelítését. Ennek a szempontnak a kiemelése segíthet az orvosoknak, az ápolóknak, a szakembereknek és az önkénteseknek, hogy felelősnek érezzék magukat abban, hogy a betegeket a gyógyulás olyan útján vezessék, ami a bizalmon alapuló személyes kapcsolatra épül (vö. Nuova Carta degli Operatori Sanitari [2016], 4). Ez egyfajta szerződés-kötést jelent a gondozásra szorulóknak és az ellátást nyújtók között, ami a kölcsönös

bizalmon és tiszteleten, az őszinteségen és a segítőkészségen alapszik, így segít legyőzni a védekező attitűdöket, középpontba állítani a betegek méltóságát, megőrizni az egészségügyi dolgozók szakmaiságát és elősegíteni a jó kapcsolatot a betegek családjával.

A betegekkel való ilyesfajta kapcsolat kiapadhatatlan motivációs és erőforrást találhat Krisztus szeretetében, miként azt azoknak a férfiaknak és nőknek a tanúbizonysága is mutatja, akik évezredekken keresztül a szenvedők szolgálatára szentelték magukat. Ugyanis Krisztus halálának és feltámadásának misztériuma annak a szeretetnek a forrása, amely képes hiteles értelmet adni a betegek és ápolóik élethelyzetének. Az evangélium sokszor alátámasztja ezt azzal, hogy bemutatja, hogy Jézus nem varázslattal gyógyít, hanem a gyógyulások mindig egy találkozásnak, egy személyközi kapcsolatnak az eredményei, amelyben a Jézus által felajánlott isteni ajándék választ talál azok hitében, akik befogadják. Ezt foglalja össze a Jézus által gyakran ismételt kifejezés: „A hited megmentett téged.”

5. Kedves testvérek, a szeretetparancsnak, amelyet Jézus tanítványaira hagyott, konkrét megvalósulása a betegekkel való kapcsolatban történik meg. Egy társadalom annál inkább emberi, minél inkább hatékonyan törődik a testvéri szeretet jegyében az esendő és szenvedő tagjaival. Törekedjünk e cél elérésére, hogy senki ne érezze magát egyedül, kirekesztve vagy magára hagyva.

Máriára, az irgalmasság és a betegek anyjára bízom a betegeket, az egészségügyi dolgozókat és mindazokat, akik nagylelkűen segítik szenvedő testvéreiket. A lourdes-i barlangból és szerte a világon számos más szentélyéből ő támogassa hitünket és reménységünket, és segítsen abban, hogy testvéri szeretettel viseljük gondját egymásnak. Mindenkinek szívből küldöm áldásomat.

HRAMOTA, a halottak szombatja

HRAMOTA: a halottak szombatján az elhunytak név szerinti említése. A szláv „hrám” szóból ered, melynek jelentése 'hajlék, templom'. Jelenti egyrészt a templomban végzett, halottakról való megemlékezést; másrészt azt a jegyzéket, melyben följegyzik azok nevét, akikért végezték a hramotát, és akik végeztették.

A halottak szombatjai olyan napok, amelyre az isteni ihletettségu szent atyáink a „világ kezdetétől fogva” vallásosan élt és a feltámadás reményében elhunyt valamennyi testvérünkről, atyáinkról és közvetlen hozzánk tartozóról megemlékezést írtak elő. Öt ilyen szombat van: húshagyó vasárnap előtti szombat, nagyböjt 2., 3. és 4. szombatja, valamint pünkösd előtti szombat.

Az egyházi sinaxáron ezt mondja: „sokan vannak olyanok, akik váratlanul, idegen földön haltak meg, s közülük is egyesek a tengeren, mások megközelíthetetlen hegyvidéken, némelyek valamilyen sziklán vagy szakadékban lelték halálukat, ismét mások meg éhínség, háború vagy tűzvész alkalmával, s végül is mindenki más és más módon halt meg. Némelyeknek pedig talán épp szegénységük vagy anyagi ínségük miatt nem lehetett részük az előírt zsolnákból álló szertartásban és a halált követő megemlékezésekben. Éppen ezért a szent atyák szeretettől indítva az apostoli hagyomány szerint úgy rendelkeztek, hogy most az egész egyetemes egyház végezzen közös megemlékezést minden elhunytért... Ugyanakkor az atyák szándéka szerint ebben is meg kell mutatkoznia annak, hogy amit az elhunytakért végzünk, mennyire hasznos rájuk nézve.”

Az elhunytak lelki hasznára válik az értük végzett imádság. Ezt számtalan esetben felfedte és tudomásunkra hozta az irgalmas Isten. Ilyen eset volt például az, amikor Szent Makariosz atya a sivatagban egy halott ember koponyájába botlott a homokban. Amikor megpíszkálta a botjával, a koponya megszólalt. Ekkor

Makariosz atya megkérdezte: „Te ki vagy?” Így felelt a koponya: „Bálványimádók főpapja voltam, és azoké a pogányoké, akik ezen a helyen éltek. Te pedig a lélekhordozó Makariosz vagy. Amelyik órában megsajnálod a büntetés alatt állókat, és imádkozol értük, egy kissé megvigasztalódnak.” Azt kérdezte erre az idős atya: „Milyen a vigasztalás és milyen a büntetés?” Azt mondta neki a pogány: „Amilyen távol van az ég a földtől, olyan messzire van alattatok a tűz, mi pedig tetőtől talpig a tűz közepén állunk, és senki sem nézheti a másikat szembe, hanem mindenki háttal tapad a másik hátához. Amikor tehát imádkozol értünk, részben látjuk a másik arcát. Ez a vigasztalás.” Erre sírva mondta az idős atya: „Jaj annak a rapznak, amikor az ember született! Van más, rosszabb kin is?” Azt válaszolta neki: „A nagyobb kínzás alattunk van.” Így szólott hozzá az idős atya: „És kik vannak ott?” Azt mondta neki a koponya: „Mivel mi nem ismertük Istent, legálább egy kis irgalmat nyerünk, azok azonban, akik megismerték Istent, de megtagadták, alattunk vannak.” Erre fogta a koponyát az idős atya, és eltemette.

Alexandriai Szent Makariosz tanítása szerint – aki átélte a halál utáni ítéletet – a keleti egyházban elterjedt az a gyakorlat, amely szerint a halottat harmadnapon temették, nyolcadnapon Szent Liturgiát vagy parasztázt végeztek érte, és a negyvenedik napon is megemlékeztek róla Isten előtt. Szent Makariosz tanítása szerint a lélek a halál után „vámokon” megy át a pokolban. A halál utáni kilencedik napon (azért van érte imádság a 8. napon) Isten parancsa szerint az ember özröngyala

megmutatja neki a poklot és annak szenvedéseit, aki odakerült. Itt az ördögök súlyos vádjával találkozik a lélek, aki ítéletet él át. Harminc napon keresztül vezetetik a pokolban ördögöktől körülveve, akik szüntelenül vádolják azokkal a bűnökkel, amelyek fölött nem tartott bűnbánatot, mert elfelejtette és nem gyónta meg. A negyvenedik napon a lélek fölött részleges ítéletet tartanak, ahol eldől az elhunyt túlvilági sorsa az utolsó ítéletig. Mivel a lélek sorsa nem dől el véglegesen, lehet és szükséges, hogy Szent Liturgia legyen érte, hogy a vértelen áldozat bemutatásával könnyítsünk túlvilági életén. Érdekes azonban, hogy az ortodox egyház nem beszél „tisztítóhelyről,” bár Makariosz atya tanítása ezt húzza alá. Nem olyan hitgizság, mint a katolikus egyházban, és árnyalataiban más felfogásuk van erről a problémakörrel. De bizánci szertartásunkban közösek vagyunk velük, és halotti megemlékezéseink gyakorlata teljesen megegyezik az ortodox egyházzal.

A szent atyák tanítása szerint a tisztítóhely tüze azonos a pokol tüzevel, amely az elkárhozott dúsgazdagot gyötörte (Lk 16,19–31). Ezeknek a szenvedéseknek a foka arányos bűneik súlyosságával és számával, és megfelel azok természetének. Abban is sok egybehangzó vélemény van hagyományunkban és a nyugati egyház teológiájában, hogy a tisztítóhely szenvedései a leggyötrelmesebbek, ami nem hasonlítható semmilyen kínohoz itt a földön. Így vélekedik Szent Ágoston, Szent Anzelm és Aranyszájú Szent János, aki ezt mondta: „Képzeld el a világ összes kínját, és egyet sem fogsz találni, amely felérne az Isten boldogító színelátásának nélkülözésével.” Jelen életünkben nem vagyunk képesek ezt megérteni, mert oly kevésbé ismerjük a legfőbb jót, akiért teremtettünk. A másvilágon azonban a kimondhatatlan jószág és szépség olyanakká tünik a lélek számára, mint a kenyér az éhségtől gyöttrődőnek vagy a friss víz a szomjhalál előtt állónak. A halottaink iránti buzgóságunk akkor

helyes, ha azt a félelem és a bizalom szelleme hatja át. Isten végtelen tökéletessége, igazságossága, szentsége üdvös félelemmel kell, hogy eltöltsön bennünket, míg irgalma határtalan bizalommal erősíti szívünket. Remete Szent Antal mondása ezt így fogalmazza meg: „Az istenfélelem az erények anyja.” Összefoglalva: a tisztítóhelytől való félelem üdvös félelem. Arra ösztönöz minket, hogy szeretetteljes részvétellel legyünk a szenvedő lelkek iránt, de arra is figyelmeztet, hogy éber munkálkodjunk saját üdvösségünkön is. Gondoljunk a halál utáni életre – ami összehasonlíthatatlanul hosszabb, mint a földi élet –, és törekedjünk arra, hogy elkerüljük a legcsekélyebb hibát is. Szívünk érzékenyebbé tétele végett álljon itt három olyan történet, amely kidomborítja a halottak iránt végzett ima fontosságát, mivel érzékelhető, hogy a mai hívők nagy része megelégedik a halál utáni életéről szóló tanításról, és nem törődik azzal, hogy segítsen az elköltöző lelkeken.

Pazzi Szent Magdolna részesült egy látomásban, ezáltal látta a tisztítóhely különböző szenvedéseit. A legelviselhetlenebb szenvedéseket is örömmel tűrték el a lelkek. „Ha Isten nem nyilatkoztatta volna ki ezt számomra, sose hittem volna ezt – mondta előljáróinak –, mindazonáltal nem nevezhetem kegyetlennek ezeket a gyötrelmeket. Inkább előnyösek azok, hiszen a paradicsom kimondhatatlan boldogságához vezetnek.”

Tiszteletre méltó Kosztka Szent Szaniszlónak gyakran megjelentek elhunyt lelkek, akikért

imádkozott. Egy alkalommal megkérdezett egy lelket, aki megjelent neki, hogy a tisztítóhely tüze fájdalmasabb-e a földi tűz égetésénél. „A föld minden tüze a tisztítóhely tüzével összehasonlítva üdítő szellőnek tűnik” – kiáltott fel a lélek. Szaniszló ezt nemigen akarta elhinni. „Szeretnék erről bizonyítékot kapni – mondta. – Ha Isten megengedi, a te megkönnyítésedre és saját lelkem javára, beleegyezek abba, hogy elszenvedjem fájdalmaid egy részét.” A lélek

így felelt: „Nem tudnád elviselni. Egyetlen ember sem lenne képes túlélni ilyen gyötrelmet. Azonban Isten megengedi, hogy kis fokban érezd azt. Nyújtsd ki a kezéd.” Szaniszló kinyújtotta a kezét, és a szenvedő lélek rácsöpöpentette izzadságának egy cseppjét, vagy legalábbis valami ennek tetsző folyadékot. Abban a pillanatban a szerzetes nagy fájdalmat érzett, a földre rogyott, és elvesztette az eszméletét. Amikor magához tért, beszámolt tapasztalatáról rendtársainak: „Kedves Atyák, ha ismernétek az isteni büntetés szigorúságát, sose követnétek el bűnt, és sose szünnénk meg vezetni ebben az életben, hogy elkerülhessük a túlvilági vezeklést.”

Boldog Heinrich Seuse (Suso) domonkos rendi szerzetes (+1366. január 25.) misztikus látomásai és jelenései során angyalokkal, szentekkel, valamint tisztítótüzből levő lelkekkel került kapcsolatba. Látomásaiban sok eljövendő és rejtett dolgról szerzett tudomást, és Isten megengedte neki, hogy amennyire csak lehet, megtapasztalja a mennyországot, a poklot és a tisztítóhelyet. Többek között boldog Eckhart mester is megjelent neki. A mester tudomására hozta, hogy lelke Istennel egyesülve túlradó dicsőségben él. Heinrich atya erre megkérdezte: „Mi az a gyakorlat, melynek segítségével az ember elérheti az Istennel való egyesülésnek ezt a magas fokát?” A mester a következőképpen válaszolt: „Merüljön lelki nyugalomba, mindent úgy fogadjon, mint ami Istentől és nem pedig teremtményektől származik, és legyen türelmes minden farkas természetű emberrel.”

Kalamata (Kalamón) Szent Xénia

szűz vértanúnő

(Május 3.)

közülük néhányat, hogy különböző nyelveken írják be az interneten a „szerelmi kötés” kifejezést, mind meglepődtek, hogy hány országban, milyen sok internetes fórumon kínálják ezt a „szolgáltatást”. Legtöbbjük csaló, aki csak a hiszékeny emberek pénzére játszik, de vannak, akik ’szellemek’ segítségével ígérik a kívánt hatás (egy másik személy szerelmének megszerzése) elérését, amit a visszajelzések alapján sok alkalommal valóban el is érnek. Le kell szögezni, hogy akár látszólagos segítő szándékkal, akár teljes erkölcsi gátlástalansággal kínálja fel valaki ezt a fajta ’tudását’, egy másik ember szabad akaratának – akár részleges – elvétele is súlyos bűn.

Mindazonáltal tisztában kell lennünk azzal, hogy Krisztus erősebb bármilyen ellenséges hatalomnál. Mind Szent Ciprián és Jusztina, mind Kalamata Szent Xénia példája azt mutatja, hogy bármiféle mágikus rontás, átok, kötés ellen az erényes élet és a buzgó imádság tart meg, különösen is kérve Krisztus életadó keresztjének védelmét.

Szent Xénia mélyen vallásos szülei, Miklós és Deszpoina Itália keleti részén éltek, majd az ottani, akkor fokozódó keresztényüldözések elől menekültek a Peloponnészosz-félsziget déli részére. Itt, Kalamata mellett született Xénia 291-ben, egy tanyán, mivel édesapja földműves volt. Szegénységük miatt a kislány nem tudott iskolába járni, édesanyja tanította meg olvasni az evangélium szövegein keresztül. Xénia kislánykorától szinte magába szívta a hitet, a Krisztus iránti mélységes szeretetet. Gyakran előfordul, hogy a férfiak vallásossága felszínesebb, bizonyos pillanatokban vannak hirtelen „bevillanásaik,” felismeréseik, és onnantól kezdve lesznek buzgóbb keresztények, míg a nők a hit folyamatossabb és egyre mélyülő megélésére képesek.

Xénia élete boldogan telt, folytonos imádságban, erényei közül kimagaslott a szegények, árvák, özvegyek iránti szeretete, akiket mindig segített, ahogy tudott, gyakran maga böjtölt, hogy az ételét nekik adhassa. Páratlan szépségű fiatal lány lett: magas volt és sudár termetű, hosszú, szőke hajjal, ami azon a vidéken ritkaságszámba ment. Egy alkalommal Dometianosz, a tartomány kegyetlen és rossz természetű prefektusa vadászatból tért haza, és az úton összetalálkozott Xéniával. Elámult a lány szépségén, azonnal beleszeretett. Habár ezt nehezen lehet szerelemnek nevezni, inkább valami örült, megszállott vágy szállta meg.

Feleségül kérte a lányt, de ő elutasította, sohasem lenne egy pogány felesége. A prefektus ekkor felkereste a kor egyik híres mágusát, hogy

A keleti egyházban van néhány szent, akiket a varázslatok, átkok, rontások elleni védőszentekként tisztelünk. Legismertebb közülük Szent Jusztina vértanúnő és Szent Ciprián főszentelt vértanú, ez utóbbi megtérése előtt Antiochia legtekintélyesebb mágusa volt, ártó praktikáit az ördög és a démonok segítségével végezte. A kereszt erejét felismerve tagadta meg korábbi mesteriségét, megkeresztelkedett, és egész élete folyamán – később mint pap, majd püspök – azt a kegyelmet kérte és kapta meg Istentől, hogy az embereket imájával megszabadíthassa az ördög és a mágia fogságából. A másik ilyen szentünk Kalamata Szent Xénia, akit különösen is a szerelmi kötésekre elleni pártfogóként (és a szívbeteg védőszentjeként) tisztelünk.

Mint hogy egyházi körökben is kevésbé ismert jelenséggel állunk szemben, mindenképpen szükséges némi magyarázat. A katolikus egyház alig érinti ezt a témát. Való igaz, hogy a világban előforduló mágikus cselekmények jó része egyszerű babona. A tapasztalt katolikus exorcista atyák azonban figyelmeztetnek a mágia valós létére is, hangsúlyozva, hogy nincs fehér és fekete mágia, az mindenképpen sötét. Mert amit nem a saját erőmből érek el, az vagy Istentől származik, vagy az ördögtől, harmadik lehetőség nincs. A bizánci egyház papi szertartáskönyvében (euchologion) mind a mai napig szerepel egy nagyon ősi ima rontás ellen.

A hétköznapi életben talán nem tudatosul bennünk, de életünket különböző spirituális erők befolyásolják. Nyilván hatással vannak ránk korábbi ismereteink, tapasztalataink, a tömegkommunikációs eszközökből származó információk, a társadalmi és családi életben a többi emberrel való találkozás. Pszichológusok is beszélnek ún. „mérgező emberekről,” „energiavámpirokról,” akik mellett megbetegedhet a lelkünk. Megérezzük mások rosszakarátát is, ugyanakkor az emberi jóság és különösen az életszentség példái lelkileg feltöltötenek bennünket.

Magasabb szinten az elsődleges erők befolyásolnak: az isteni kegyelem és az emberi bűn. Mégis egyes eseményekkel kapcsolatban olykor nem értjük, valami miért történt velünk, különösen amikor addig ismeretlen nehézséggel kell szembenéznünk. Ez lehet próbatétel, ami Istentől származik, és arra szolgál, hogy megerősödjünk a jóban, illetve tisztába jöjjünk saját értékünkkel, hiányosságainkkal. Egy próbatétel lehet kemény, de sohasem haladja meg az erőnket. Negatív oldalról pedig kifejezetten a rosszra befolyásol minket a kísértés, ami származhat saját rosszra hajló természetünkől, más emberektől vagy az ördögtől. Ennek

ellenállni csak akkor tudunk, ha saját erőnket az isteni kegyelemhez társítjuk.

Egy köztes eset, még ha összességében nem is gyakori, a mágia, annak különböző formáival. A rossz emberi akarat egy bizonyos cél érdekében valamiféle démoni erő segítségével kéri. Szent Pál ezt írja az efezusiakhoz írt levelében: „Mert a mi harcunk nem test és vér elleni, hanem a fejedelmek és hatalmak, ezen világ sötétségének világkormányzói, a mennyei magasságokban levő gonosz lelkek elleni” (Ef 6,12). Ezekről a szellemi hatalmokról nagyon keveset tudunk, nem is kell. Nem a mi világunk, azok lelkén mindig súlyos sebet üt, akik hozzájuk fordulnak, még pszichológiai szinten is, és a gyógyulás, aminek feltétele az őszinte megtérés és a teljes Isten felé fordulás, gyakran nehéz és hosszú.

A mágiát az erkölcssteológia a babonák címszó alatt pár rövid bekezdésben taglalja. Nem csoda, hogy papok között is sokan szkeptikusak ezzel kapcsolatban. Mégis, amikor megkértem

szerelmi kötéssel vegye rá őt a házasságra, de a mágus minden praktikája sikertelennek bizonyult. A szent ugyanis Krisztus keresztjének oltalmához fordult imáiban, amivel szemben az ördögök is tehetetlenek. A helytartó így végül a nyílt erőszakhoz folyamodott. Maga elé idézte a lányt, és két választási lehetőséget adott neki: vagy megtagadja keresztény hitét, és feleségül megy hozzá, így gazdag és gondtalan életben lesz része; vagy válogatott kínzások után hal meg. Xénia hezitálás nélkül ez utóbbit választotta.

Éjszakára egy szűk börtönbe vetették Xéniát, aki az egész éjjelt átímadkozta, erőt kérve Istentől a szenvedések elviseléséhez. Reggel a prefektus újból megpróbálta rábeszélni őt a házasságra. A nyílt elutasítás után elvakult harag szállta meg Dometianoszt. Elrendelte a kínzások végrehajtását, amik valóban kegyetlenek voltak (jobb eltekinteni a részletezésüktől). Az összetört testtel a börtönbe viszküldött Xéniának éjjel megjelent Krisztus, meggyógyította sebeit, és további kitartásra buzdította. Másnap mindenki ámult a csodán, egyedül Dometianosz lett még elvakultabb, a gyógyulást a pogány bálványoknak tulajdonítva.

Újból felkérte Xéniát, hogy áldozzon a pogány isteneknek. A lány látszólag beleegyezett, de amikor a pogány szentélybe értek, az egyetlen Istenhez fohászzkodott, imádságára földrengés támadt, és az összes ott levő bálványszobor

A KALAMATA SZENT XÉNIA KÖZBENJÁRÁSÁT KÉRŐ EGYIK IMA SZÖVEGE:

(Szokásos kezdet és a 37. zsoltár után):

Emlékezzél meg, Uram, a téged Kalamatai Xénia által segítségül hívó (név) szolgálóidról, akik megemlékeznek szented, Xénia vértanúságáról, és ajándékozz szolgálóidnak testi, lelki, szellemi segítséget.

És ahogyan megtörtént az istentelen helytartónak szented, Xénia elleni mágiáját, úgy Uralkodó Urunk, tüntess el (név) szolgálóidtól minden varázslatot vagy mágikus cselvetést, minden boszorkányságot, minden csillagjósolást vagy holdjósolást, minden mágiát, minden átkot, bármely helyen történjen is az: bármely élőben vagy halottban, vagy a levegőben, vagy a földön, vagy a föld mélyén, vagy a folyók, tavak, kutak vagy a tenger vizében. És ahogy a szél elsodorja a port a föld színéről, ugyanígy törölődjenek el a mágia és minden más démoni összeesküvés művei, és azok távolodjanak el (név) szolgálóidtól 65 mérföldre.

És ahol csak található a mágia művei, bármilyen jellel vagy szerkezettel vagy anyaggal is készítették azokat, vagy akármilyen számmal jelezték, vagy csillagképpel nevezték, vagy akár nappal, akár éjjel, akár világosban, akár sötétben a gonosz és ártó emberek felidéztek a mágia tetteit, azok törjenek meg és tűnjenek el (név) szolgálóidtól, és szálljanak vissza a te szent nevedben azokra, akik azt kigondolták és küldték vagy megtették, ebben a pillanatban. Hogy megdicsőüljön legszentebb neved, az Atyáé és a Fiúé és a Szentléleké, (valamint) a mennyeknél terjedelmesebb Édesanyáé (=az Istenszüllőé) és Kalamatából való Szent Xéniáé. Amen.

összetört. Dometianosz haragja az örületbe csapott át. Xéniát egy ló után kötötték, de az nem mozdult egy tapodtat sem, bármennyire ütlegelték. Amikor maga a helytartó ült rá és ütötte, a ló megszólalt, mint a szamár, melyet Bálám igazságtalanul ütlegelt. Ekkor immár minden jelenlévő hitt Xénia Istenében, egyedül Dometianosz nem volt képes a megtérésre.

Éjszakára ismét a börtönbe küldte a lányt, akinek éjjel Krisztus újra megjelent, elmondva neki, hogy közel a vértanúsága órája. Másnap a zsarnok még kedves szavakkal próbálta rávenni Xéniát, hogy áldozzon a bálványoknak, majd az eutasítást hallva elrendelte a szűz lefejezését. 27 éves korában, 318. május 3-án nyerte el a vértanúhalált.

KRUPPA LEVENTE

Valóban feltámadt!

VALÓBAN FELTÁMADT! – És ez a feltámadás nekünk először is azt jelenti, hogy bár a sátán azt gondolta a harmadik napig, hogy sikerült neki megszerezni a következő áldozatát a halál mint leghatásosabb fegyvere által, most mégis csalódnia kellett. Mert Krisztus feltámadása azt jelenti, hogy Jézus kiszállt Arimateai József sírjából, és hiába keresték ott barátai és ellenségei, mindenki döbbenet és értetlenül tapasztalta a tényt: **Krisztus feltámadt!**

VALÓBAN FELTÁMADT! – És a feltámadás számunkra, földön küzdő emberek számára azt jelenti, hogy helyreáll bennünk az élet. Mert a bűnei által Istentől elszakadt ember olyanná válik, legalábbis lelkileg, mint a halott. Megvannak az életfunkciói, de az az élet, amit Isten adott, amit az ő jelenléte boldoggá tett, az elveszett. Így vész el hétköznapi kemény küzdelmeink során belőlünk is az élet öröme. Jézus egyebek között azért is jött utánunk ide a földre, hogy újra hozzáférhetővé tegye az elveszített életet. Ő maga mondta többször: „*Én vagyok a feltámadás és az élet.*” Aki Jézussal a hit által kapcsolatba kerül, abba beleárad Jézus isteni élete, és az ilyen – addig halott – ember megelevenedik, feltámad. Megelevenedő emberi életet kell tapasztalnod húsvét napjaiban a tényt: **Krisztus feltámadt!**

VALÓBAN FELTÁMADT! – És mert feltámadt, és helyreállította bennünk az örök érvényűre teremtett életet, ez azt is jelenti, hogy azok az emberek, akik már nincsenek közöttünk itt a földön, akik oly sokat számítottak nekünk, akiket annyira szeretünk, azok is feltámadtak Krisztussal. Fordult velük az élet, mint ahogy Krisztussal is fordult a halál által. De ahogy Krisztus élete visszafordult a feltámadásban, úgy a szereteteink élete is visszafordult övele. Ők a még földön élő emberekkel együtt tapasztalják a tényt saját életükben: **Krisztus feltámadt!**

POLGÁRI LÁSZLÓ

Az üres sír

KI AZ ELSŐ TANÚJA A FELTÁMADÁSNAK? MÁRIA MAGDOLNA. EGY NAGYON MÉLYRE SÜLLYEDT EMBER, AKIBŐL JÉZUS HÉT ÖRDÖGÖT ŪZÖTT KI. AKI JÉZUSNAK KÖSZÖNHETI, HOGY ÉLETÉT ÚJRA ÉLETNEK LEHET NEVEZNI. AKI ÚJJÁSZÜLETETT A KRISZTUSSAL VALÓ TALÁLKOZÁS UTÁN. NAGYON SOKAT KAPOTT TŐLE. AKI SOKAT KAPOTT, AZ NAGYON TUD SZERETNI. ANNAK A SZERETETE NEM ISMER AKADÁLYOKAT.

Mária Magdolna alig várja a hajnalt. A törvény előírása szerint, amint annyi fény van, hogy el lehet igazodni, akkor van vége a szombatnak. Nincs megkötte többé a lába, hogy csak ezer lépést tehet, hogy nem mehet halott közelébe. Indul is azonnal. Azt énekeltük: Keljünk fel kora hajnalban, és lássuk a feltámadás megközelíthetetlen fényében tündöklő Krisztust.

Felkeltünk, eljöttünk. Az a jutalmunk, mint Mária Magdolnának.

De nem feltétlenül azonnal. Mert mit lát Mária Magdolna? A kő el van hengerítve. Mire gondolhatott? Talán a zsidó vezetők bosszújára. Megyalázták volna a Mestert? Nem engedték, hogy feltámadjon, pedig megígérte. Kifosztották a sírt, hogy ne lehessen zarándokhely a követőinek. Vagy csak sírablók jártak ott?

Mit tehet egy nő ilyenkor? Férfisegítséget keres. Elfutott Simon Péterhez és Jánoshoz. Képzeli el, amint közli velük a szörnyű hírt: **elvitték az Urat...**

Péterhez megy. A tagadóhoz. Alighanem a múlt megszokása és Isten gondviselése tereli lépteit. Mi már talán hozzá sem szólnánk. Isten azonban új, erősítő találkozást ad neki. Sőt: mások hitének lesz az erősítője. Miközben futnak, János fiatalabb, gyorsabb. De a sírnál megvárja és előre engedi Pétert. Jó, ha ezt tesszük hitünk kérdéses állomásain. Előre engedjük az érettebb embert. Hogy vele lássunk. Ő lásson először.

A három ember látását három különböző szóval írja le a Biblia. Mária nézett. Péter látott, azaz úgy nézett, hogy volt elképzelése a látottakról. János átlátta a dolgokat, azaz megértette. Azt is látta, ami az eseményeket mozgatta. Hittel látott. Ő az első húsvéti tanú, aki látott és hitt. Ezután a tanítványok visszatérnek a városba. Nekik ennyi elég volt. Mária Magdolnának azonban nem. Ő még marad.

A sírba néz, és ott áll mögötte Jézus. Sokszor vagyunk így. A halál felé fordulunk szomorú szívvel, holott ott áll mögöttünk az élet. Megszólítja. Mária kertésznek véli. Amikor nevének szólítja, akkor ismeri csak föl. A szeretetet a szeretet ismeri föl. Aki szeretettel keresi, az előtt testet ölt a szeretet. Mint ma, itt, számunkra. Sem a főpapok, sem az írástudók, sem a csöcselék előtt nem jelenik meg a Feltámadott. De megjelenik azoknak, akik szeretettel keresik.

Mária bele akar csimpaszkodni Jézusba. Átölelni a lábát. Jézus jelzi, hogy ő már egy másik testben él, egy másik létrendbe tartozik. Az életünk, a hitünk lényege nem a múlt tartósítása, nem a csodák konzerválása, hanem: *Menj, és mondd el mindenkinek, először is a tanítványoknak, amit megtapasztaltál.* Aki az élő Krisztussal valaha is találkozott, az attól kezdve az élet, az örök élet evangélistája lett.

Itt a magyarázata húsvéti köszönésünknek: Feltámadt Krisztus! Ki tudja, hányszor hangzik ez el ebben az ünnepkörben. Nem lehet eleget mondani. Ha eleget mondjuk, ha elég hangosan mondjuk, ha hittel mondjuk, átjárja szívünket, házunkat, egyházunkat, hazánkat, nemzetünket. Amikor elég hit volt a magyar emberben, akkor vallásos népszokások alakultak ki, így például a húsvéti locsolkodás, mely a feltámadás örömteli hirdetése. A régi locsolóversekből ki nem maradhatott a feltámadás dicsőítése. Sőt, ez volt a lényege. Miért jöttem ide? Mert feltámadt Krisztus, és ennek az öröme nem engedett otthon ülni.

Mi is ezért vagyunk itt ebben az alkalmatlan órában. Azt énekeltük: *egymást mint testvérek öleljük.* Testvérségünk, megbocsátásunk forrása ez az éjszaka. Krisztus szeretete a mi szeretetünk forrása. A kereszt a megbocsátásunk alapja, a feltámadás a reményünk horgonya. Ha hittel és sokszor mondjuk, énekeljük a feltámadás örömet, kevesebb lesz a ráncainkból, szebbek leszünk, nemcsak külsőleg, hanem lelkünkben is.

IVANCSÓ ISTVÁN

Szent György ünnepén

Különösnek látszik azonban, hogy április 23-án egy magas rangú katonatisztet ünnepe- lünk. Bár a katonák is szerethetik Istent, mégis különösnek látjuk, mert a katonákból sokszor nem sok jámborságot nézünk ki. Szent György élete annál ékeesebben bizonyítja, hogy bárki bármilyen nagy és különleges állásban lehet szentté.

Életéről nagyon keveset tudunk. Kappadókiai apától és palesztinai anyától származott. Diocletianus császár alatt a császári hadsereg ezredese volt. Sok vitézi tette miatt diadalmas- nak nevezték. Amikor a császár megindította a kereszténység üldözését, György ezt ellenezte, sőt nyilvánosan széttépte a császári rende- letet. Ezért a palesztinai Lidda városában ha- lálra ítélték, és Kr. u. 300 körül lefejezték. A legnagyobb vitézi tette az volt, hogy a kízsások között is megtartotta hitét, így elnyerte Krisz- tustól a legnagyobb jutalmat: az üdvösséget. Így lett szentté.

Mi most nem a császár katonáját ünnepeljük benne, bár ez is dicsőséget hozott neki. Vitézi tetteire felfigyelt a császár, és ezredessé tette. Mi azonban Krisztus katonáját ünnepeljük benne, aki két harcot is vívott: az egyiket a hi- tetlenség ellen – ez az életébe került. A másik harcot önmagával vívta meg – ezért nem a csá- szártól, hanem Jézustól kapta a legnagyobb kitüntetését: az üdvösséget, és így került be a szentek seregébe. Az ő ünnepén ez utóbbira vesszük tőle a példát: a saját magával, a saját magunkkal való harcba.

Aki ismeri, mert átolvasta, átímadkozta Szent György ünnepének szertartási énekeit, az tud- ja, hogy ezek milyen szépen elmondják küz- delmes életét. Az Úr Jézus az ő tiszta lelkébe is elvetette a magot, az élet igéjét. De amíg a termés jelentkezett, sok minden kellett hozzá. Ő is ember volt. Az emberi gyarlóságok benne is ki akartak ütközni, mint minden emberben, mert ezek a szenteket sem kímélték. Lelké- nek jó földjében feltűntek a gyomok, tövisek, vagyis a kísértések, a rossz hajlamok. És Szent György is harcolt ellenük. Nemcsak a császár- ért ment szívesen harcba, amikor kellett, ha- nem mindennap megívta nagy és láthatatlan harcát saját magával is: hibáival, rossz szoká- saival, hogy levethesse a régi embert és felölt- hesse az újat, amint Szent Pál tanítja. Így tud- ta megnyerni végső csatáját. Mert diadalmas és győzelemhozó lett a legnagyobb csatájá- ban, amikor életét tudta adni hitéért, Jézusért.

Nincs a világon még egy olyan látványos sereg, mint az egyház szentjeinek serege. Gyermektől az aggastyánig, koldustól a császárig, mindenféle ember megtalálható benne. Így is van ez rendjén. Mert szent az, aki nagyon szereti Istent, megtartja parancsait és neki él; és aki kimagasló fokon gyakorol va- lamely erényt. Ezt pedig mindenki meg tudja tenni, Isten kegyelméből. A gyermek, a felnőtt, a szegény és gazdag, mind szeretheti Istent, és mindnyájan szolgálhatnak neki. Ezért mindenki szentté lehet, mert senki sincs kizárva abból, hogy sze- resse Istent, és szolgáljon neki.

Nagy tanítás az ő élete és önmagával való har- ca a mi számunkra. A mi életünk is sok harcból áll. Az ember harcol a földdel, hogy kenyeret adjon neki. Amikor már van kenyerünk, akkor azért harcolunk, hogy nagyobb és fehérebb legyen. Harcolunk és küzdünk, küszködünk a jobb életért. Csak az a baj, hogy sok ember a maga erejéből akar mindent megcsinálni és elérni, Istenről pedig közben elfeledkezik, nem akarja az ő segítségét igénybe venni. A megél- hetésért folytatott harc közben pedig elfelejt- kezik a legfontosabbról: hogy saját magát is le kell tudnia győzni. Talán nem véletlen, hogy a legnagyobb dologidőben, a tavaszi munkák idején hív össze bennünket az egyház ünne- pelni. Ünnepelni az önmagát legyőző szent katonát, hogy eszünkbe juttassa önmagunk legyőzésének fontosságát.

Egy fiatal szerzetestől este megkérdezte az előljárója, hogy mit csinált egész nap. A szer- zetes így válaszolt: „A mai napon egy sast kel- lett állandóan féken tartanom, két sólyomra kellett állandóan vigyáznom, két karvalyt kellett megfékezni, két tüzes lovat kellett megzaboláznom, egy férget kellett nagyon őriznem és egy lusta medvét kellett állandó- an munkára fognom.” Az előljáró nagyon cso- dálkozott ezen, és azt mondta, ilyen állatok nincsenek is a kolostorban. „De igen! – felelte a szerzetes. – A sas az én eszem, azt kellett féken tartanom, hogy ne gondoljon bűnös dologra; a két sólyom két szemem, azt kel- lett állandóan őriznem, hogy ne lásson olyat, ami káros; a két karvaly a két kezem, azt kellett megfékezni, hogy ne nyúljon olyan dologhoz, ami a másé; a két tüzes ló a két lábam, meg kellett zaboláznom, hogy tilosba ne tévedjenek; a féreg a nyelvem, azt kellett őriznem, nehogy megrágná, kikezdeje mások becsületét; a lusta medve pedig a testem, azt kellett állandóan munkára fognom – ez- zel telt el az egész napom.” Az előljáró meg- dicsérte, hogy akkor valóban nagy és nehéz munkát végzett egész nap.

Nem kell sokat bizonygatni, hogy ezek a ször- nyek bennünk is megvannak, nekünk is harcol- nunk kell ellenük.

Az önmagát legyőző Szent György ünnepén merítsünk az ő példájából. Juttassa eszünk- be ez az ünnep, hogy harcolnunk kell saját magunkkal, hibáinkkal, gyarlóságainkkal; harcolni kell Isten segítségével, hogy fényes győzelmet arathassunk, mint Szent György. Amen.

A lány, aki szembenézett apja gyilkosaival

Egy megrendítő történet egy fiatal lánytól, akinek megölték az édesapját. Ismerd meg, hogy töltötte meg a szívét a bosszúvágy, a gyűlölet. Megtudhatod azt is, mit tett, amikor egy napon összalákozott a gyilkosságot elkövető csoport vezetőjével.

„Tizenegy éves voltam, amikor apámat megölte egy csoport befolyásos ember. Mivel szegények voltunk, semmiféle igazságszolgáltatásra nem számíthattunk. A gyász, a harag és a kétségbeesés közepette azonban nagyszüleink arra emlékeztettek minket, hogy egyedül Isten az, aki igazságot szolgáltathat” – így kezdődik egy fiatal, Fülöp-szigeteki lány, Marinova vallomása. Az ő története is elhangzott 2016-ban a Fülöp-szigeteki Cebuban tartott 51. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson. Marinova szavai mindenkit mélyen megérintettek, hiszen a lány képes volt túllépni saját magán, és megbocsátani azoknak, akik a lehető legszörnyűbb bünt követték el családja ellen.

„...Egyre nagyobb lett a szívemben a gyűlölet”

A történet így folytatódik: „Nagyszüleim támogatásával sikerült elvégeznem a főiskolát, majd rögtön azután én lettem a családfenntartó.

Nagyon keményen dolgoztam, de sajnos kénytelen voltam kölcsönt felvenni, hogy valahogy megéljünk. A rendkívül nehéz körülmények miatt egyre nagyobb lett a szívemben a gyűlölet azok iránt, akik megölték édesapámat.

Elkezdtem jogot tanulni, mert annyira vágytam rá, hogy azok, akik ezt tették, megbűnhődjenek. Ám Istennek más tervei voltak velem. Az egyik csoporttársam, a Fokolaré mozgalom tagja elhívott az egyik gyűlésükre. »Hogy mindnyájan egyek legyenek« – hallottam a találkozón, s ezzel új fejezet kezdődött az életemben. Jézus ezt mondta: »Amit eggyel a legkisebbek közül tesztek, velem tesztek.« Valósággal függővé váltam ettől az új »drogtól«, amelynek neve: szeretet. Megtaláltam életem valódi értelmét, és rádöbbentem, hogy az Eucharishtiában jelenlévő a forrása mindennek.

Hogyan szeressem az ellenségeimet?

Egy napon arra kértem Jézust, tanítsa meg, mit jelent a gyakorlatban szeretni az ellenségeimet, mivel továbbra is gyűlöletet éreztem apám gyilkosai iránt. Másnap munka közben váratlanul szembe találok annak a csoportnak a vezetőjével, amelyik kioltotta apám életét. Ösztönösen köszöntöttem, rámosolyogtam és megkérdeztem, hogy van a családjá. Láttam rajta, hogy nagyon megdöbbent, de én még nála is sokkal jobban csodálkoztam azon, amit tettem. A szívemben lakó gyűlölet lassan olvadni kezdett, és átalakult szeretetté.

Kreatív szeretet

Ám ez csak az első lépés volt. A szeretet ugyanis rendkívül kreatív. Azt akartam, hogy a csoport minden tagja érezze, hogy megbocsátottam nekik. Egyik testvéremmel meglátogattuk őket, és megpróbáltuk megérteni velük, hogy Isten őket is szereti. Egyszer csak egyikük a bocsánatunkat kérte tettükért.

Biztosan tudom, hogy a megbocsájtásnak és a lelki gyógyulásnak ez a tapasztalása az Eucharishtiában jelen lévő Jézus átalakítóerejének köszönhető.

Gyakran hallom, hogy az emberek azt mondják: misét hallgatok. Ez óriási tévedés, ne használjuk ezt a kifejezést. A szentmisét, Szent Liturgiát nem lehet hallgatni, mintha nézők lennénk, mert amit hallgatunk, az a részvételünk nélkül történik. A szentmisét, a liturgiát ünnepelem – de nem csak a pap, hanem minden jelen lévő hívő. Ennek a közös ünnepnek a középpontja Krisztus. Mindannyian részt veszünk az ő cselekményében, mivel ő, Krisztus a liturgia főszereplője. (Ferenc pápa)

EMBER

„JERTEK, MERÍTSETEK FÉNYT
A SOHA LE NEM ALKONYODÓ VILÁGOSSÁGBÓL,
ÉS DICSŐÍTSÉTEK KRISZTUST,
KI HALOTTAIBÓL FELTÁMADT.”

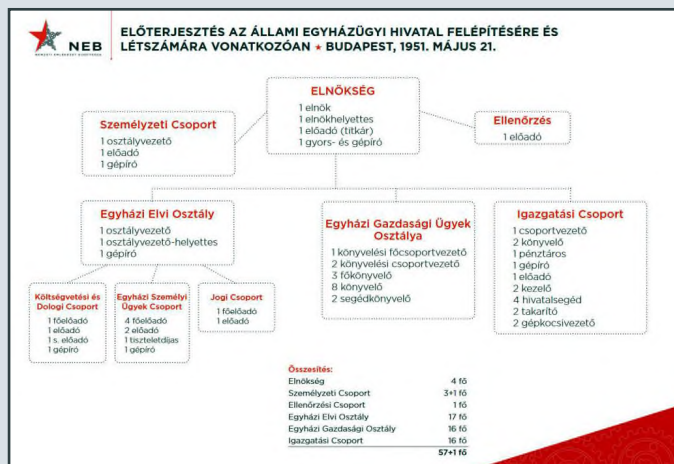
ADORJÁN DÁVID ATTILA

„A dolgozó szülő, aki hittanra járhatja gyermekét, legtöbbször az ellenség kezére adja.” (Révai József)

Hetven éve alakult az Állami Egyházügyi Hivatal

Avallásszabadság, vagyis a szabad vallásgyakorlás klasszikus szabadságjog – azt az alapvető emberi jogot jelenti, mely szerint az embereknek nemcsak megengedett a hitük szerinti vallásgyakorlása, hanem ezek hirdetését is szabadon gyakorolhatják. A vallásszabadság egyrészt egyéni, másrészt közösségi, intézményes jog, melynek megszületése kiemelten fontos szellemi-erkölcsi alkotás.

1568. január 6. és 13. között a történelmi Magyar Királyság területén, Torda városában zajlott az a méltán híres országgyűlés, amelyen a világon először foglalták törvénybe a lelkiismereti és vallásszabadságot. Ez a reformáció során kiküzdött elv napjainkban oly természetes, mint a levegővétel. Voltak viszont olyan időszakok a magyar történelemben, amikor a vallásszabadság súlyosan sérült, és történelmi egyházainkra létbizonytalanság és rettegés köszöntött. Hetven éve hozták létre Magyarországon a hírhedt Állami Egyházügyi Hivatalt, amely minden eszközzel igyekezett hitéletünket elnyomni, a vallásszabadságot sárba tiporni. Jelen írás erre a vészterhes időszakra emlékezik, röviden, tömören megvilágítva a hivatal létrehozásának okait, körülményeit és következményeit.

A KOMMUNISTA HATALOM EGYHÁZ- ÉS VALLÁSELLENESSÉGÉNEK OKAI

Politikai: A Magyarországon 1945 után fokozatosan kiépülő (1948-49-ben megszilárduló) kommunista rezsim elemi hatalmi érdeke volt, hogy a rajta kívül létező politikai örök, mozgalmakat meggyengítse, majd kiiktassa. A történelmi magyar egyházak vezetői, különösen a Horthy-korszakban erős közéleti befolyással bírtak. Rákosiék azt akarták, hogy a politizáló, nagy tekintélyű (főleg katolikus és protestáns) papság (az ő szóhasználatukkal „klerikális reakció”) teljesen eltűnjön, hogy az állampárt hatalmát véletlenül se veszélyeztesse.

Gazdasági: A kommunisták kapzsisága mérhetetlenül nagy volt. Mivel az egyházi birtokok és vagyon mindig is jelentős volt hazánkban, ezért a pártállami vezetők ezeket minél hamarabb meg akarták szerezni. Ehhez szét kellett bomlasztani az egyházi intézményeket, amihez egyrészt a mindent és mindenkit érintő államosítást, másrészt politikai ürügyeket használtak fel.

Ideológiai: A magyar kommunista politikusok és ideológusok hatalmas elméleti apparátust vonultattak fel a vallások ellen. Ez részben öszinte meggyőződésből is fakadt a kommunista-szocialista gondolkodók esetében, akik Isten helyett az anyagban „hittek,” és a dialektikus materializmus tanait „hirdették”. A kommunista valláskritika szerint az istenhit elavult babonáság. A klérus tagjait pedig az emberek becsapóinak és kifosztóinak kiáltották ki. A valódi ok viszont itt is a totális hatalom megszerzése volt. Az antiklerikális, ateista elvek erőltetése mögött tehát politikai és gazdasági érdekek húzódtak.

ESZKÖZÖK ÉS MÓDSZEREK 1956 ELŐTT ÉS UTÁN

A Rákosi-rendszer kellős közepén, 1951 májusában hozták létre a magyarországi egyházak irányításának legfőbb szervét, az Állami Egyházügyi Hivatalt (ÁEH). Az alapításról szóló 1951. I. törvényt az országgyűlés formálisan 1951. május 15-én fogadta el. Eszerint az ÁEH-t „az állam és a vallásfelekezetek közötti ügyek intézésére, így különösen az egyes vallásfelekezetekkel kötött egyezmények és megállapodások végrehajtása és a vallásfelekezetek állami támogatása céljára” állították fel [1. § (1)].

Magát a hivatalt május 19-én hozták létre az MDP (Magyar Dolgozók Pártja) Központi Vezetésének határozata alapján. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy a hazai egyházpolitika elvi, politikai kérdéseiben a pártközpont döntött, a kivitelezés csak formálisan tartozott az ÁEH-ra. Ennek oka, hogy tényleges döntéseket – mint oly sok mindent a korszakban –, az egyházpolitika elméleti megalapozását és ennek gyakorlati kivitelezését is szovjet mintára formálták. A hivatal a Minisztertanács felügyelete alá tartozott (ezzel az addigi Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium megszűnt). Az ÁEH döntött az egyházi állások betöltéséről, az elmozdításokról, az egyházak anyagi támogatásáról, az egyházi sajtó

Katolikus papok a Markó utcai börtönben

és könyvkiadás cenzúrázásáról, és mélyen beavatkozott az egyházkormányzatba. Minden püspöki aulába miniszteri biztosokat (gúnynevükön „bajszos püspököket”) nevezett ki. Az ÁEH alsóbb szervei is kiépültek, a megyei tanácsok keretében működő egyházi megbízottak intézményével.

Mivel egy jogelőd nélkül létrejött állami hivatalról volt szó, ezért a pártállam egyházpolitikai elképzeléseinek megvalósítása a gyakorlatban a kezdeti időszakban rendkívül nehezen volt végrehajtható. A hivatalban alkalmazott „jó elvtársak,” megbízható káderek többsége – finoman szólva is – felkészületlenségről tett tanúbizonyságot, hiszen híján voltak az egyházpolitikai ismereteknek, a megfelelő szakzsargonnak. Egyesek a megregulázandó egyházi intézmények felépítését, a hitélet jelenségeit elemi szinten sem ismerték. Jó példa erre, hogy az ÁEH első elnöke Horváth János pártpolitikus (eredeti foglalkozását tekintve vasesztergályos), aki azelőtt a Vasútpolitikai Osztály vezetője volt.

Bármilyen dilettáns pártemberek is hoztak viszont egyházpolitikai intézkedéseket, az „ellenszegülő” egyházi személyek ellen akár a

politikai rendőrség terrorgépezetét is lelkiismeret-furdalás nélkül bevetették. Amíg viszont a fizikai és mentális nyomásgyakorlás legfőképpen a Belügyminisztérium eszköze, addig az ÁEH első körben „finomabb” adminisztratív eszközökkel lehetetlenítette el az egyházak normális, egészséges működését.

1956. december 31-én, a forradalom után az Elnöki Tanács 33/1956. sz. törvényerejű rendeletével megszüntette autonómiáját, s a Mű-

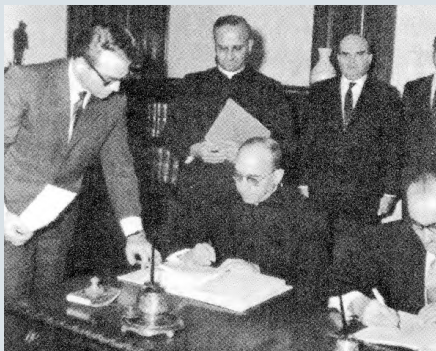

velődésügyi Minisztérium egyik fő szervezeti egységévé tette. Felügyeleti szerve ekkor már nem a Minisztertanács, hanem a minisztérium, neve: Művelődésügyi Minisztérium Egyházügyi Hivatala.

Az 1956-os forradalom utáni, Kádár János nevével fémjelzett kommunista konszolidáció ha-

lós ítéletek újabb tömegét jelentette. (Egyik legközismertebb példa erre Mindszenty József bíboros esete, aki a megtorlást elkerülendő, az USA nagykövetségére menekült, majd onnan emigrált.)

A pártállam (1956-tól Magyar Szocialista Munkáspárt) egyházellenes politikája 1958 közepére kristályosodott ki. Az akkor született határozatokban fogalmazódott meg az az iránymutató elmélet, amely elválasztotta a vallás elleni (ideológiai) küzdelmet az egyházi reakció – azaz az ellenségesnek minősülő egyházi személyek – elleni politikai harctól. Mindez arra utal, hogy a rendszer megerősítéséhez, később stabilitásának fenntartásához a hatalom szükségesnek látta a lojális egyházi vezetés fenntartását. Ennek érdekében az egyházak kezelésével kapcsolatos hatásköröket igyekeztek a különböző szervek között elkülöníteni. A „vallásos ideológia elleni harc” formailag egyes állami szervek és az ún. társadalmi szervezetek feladatkörébe tartozott, míg az egyházi reakció elleni küzdelem a politikai rendőrség feladata volt. Ezek a tevékenységek bonyolult hálózatban többszörösen összefonódtak. A pártirányítás minden állami szervben többszörösen érvényesült. Az MSZMP vezetése így akarata

1964. Agostino Casaroli és Prantner József aláírja a Vatikán és a magyar állam közti megállapodást

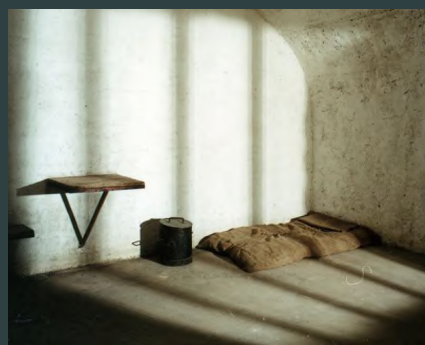
A IV. Magyar Békekongresszus 1955 februárjában az akkori Nemzeti Sportszarnokban (ma Gerevich Aladár Nemzeti Sportszarnok) RTEPAN-fotó

Grósz József kalocsai érsek és társai pere 1951 júniusában

Mindszenty József a vádlottak padján (balra)

érvényesítésének érdekében bárhol beavatkozhatott az eljárásokba. A forradalom leverése után a lassan konszolidálódó politika az egyházakat már nem megsemmisíteni akarta, hanem legyengített „kezesbáránnyokat,” állami „szocialista” egyházakat kívánt, a párt érdekei szerint.

AZ ÚJJÁSZERVEZÉSTŐL A VÉGLEGES MEGSZÜNTETÉSIG

Az 1959. VI. 2-i 25. sz. törvényerejű rendelet visszaállította az ÁEH 1956 előtti státuszát és jogkörét. Az egyház és az állam elméleti szétválasztása mellett az ÁEH gyakorolta a főkegyúri jogokat, az alapítványok és alapok kezelését. Az újból önállósított hivatal működése egy rövid ideig megint csak dőcögött, egyúttal újult erővel látott neki „áldásos” tevékenységének. Ennek egyik oka a belügyesekkel történő rivalizálás is volt.

Az 1960-as évek elején kezdődő nemzetközi nyitás a magyar egyházpolitikának összességében jót tett. Tovább javított a helyzeten az, hogy az átszervezések során egyre több, az egyházi ügyekhez valóban értő hivatalnokot foglalkoztattak.

A vallásüldözési hullámoknak névleg az 1964-es vatikáni–magyar megállapodás vetett véget. (Ez ugyanakkor nem rendezte teljesen a magyar állam és a katolikus egyház kapcsolatát, koncepciós perek még egy évtized múlva is előfordultak.)

A hetvenes évek végére a kommunista hatalom belátta, hogy a vallásokat törvénytelen és durva módszerekkel nem tudja felszámolni. A vallások szellemi üldözése azonban egészen a rendszerváltásig megmaradt, a kommunista cenzúra és az állandó jogtalan megfigyelést végző besúgó- és ügynökhálózat formájában. Egészen a nyolcvanas évek elejéig hátrányt vagy egyenesen akadályt jelenthetett például egy egyetemen továbbtanulni szándékozó diáknak, ha a felvételiző vallásosságáról a tanári karnak tudomása volt. Az egykori kemény diktatúra, az egyoldalú oktatás, az évtizedes hátrányos megkülönböztetés útján elért megfélemlítés, a gúny és tudatlanság is hozzájárult a „kötelező ateizmus” fenntartásához.

A kommunista hatalom aktívan üldözte a nem történelmi, illetve nem keresztény jellegű kisegyházakat, vallásos vagy ezoterikus mozgalmakat is. A késő Kádár-rendszerben

ez sokszor a „tudományosság” álarca alatt, a „korszerű tudomány védelmében” történt. A rendszer viszont ekkorra már recsegett-ropogott, a demokratikus ellenzéki mozgalmak egyre nagyobb teret kaptak. Az elnyomó, autoriter egypártrendszer a végét járta.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa az 1989. évi 14. törvényerejű rendelettel megszüntette az ÁEH-t. Az 1990. évi IV. törvény kimondta, hogy „az állam az egyházak irányítására, felügyeletére szövet nem hozhat létre”.

A magyarországi rendszerváltás végre-
valahára megnyitotta az utat történelmi
egyházaink újjászületéséhez. A bűnökkel,
mulasztásokkal való elszámolás viszont csak
lassan, hosszú átmenettel kezdődhetett meg.
A kutatók pedig arra figyelmeztetnek, hogy a
tárgyalt időszakokkal kapcsolatban mind a mai
napig sok a kérdőjel. A múlt hibáiból tanulva,
az azóta eltelt három évtized mérlege összes-
ségében pozitív. Modern, európai jogállam
pedig csak és kizárólag önálló egyházakkal és
a vallásszabadság megőrzésével, védelmezé-
sével létezhet.

*A magyarországi rendszerváltás
végre-
valahára
megnyitotta az utat
történelmi egyházaink
újjászületéséhez.*

Magas rangú állami elismerésekben részesültek görögkatolikus papjaink

MAGYARORSZÁG KÖZTÁRSASÁGI ELNÖKE, ÁDER JÁNOS A NEMZETI ÜNNEP, MÁRCIUS 15. ALKALMÁBÓL HÉT GÖRÖGKATOLIKUS PAPNAK ADOMÁNYOZOTT MAGAS RANGÚ ÁLLAMI KITÜNTETÉST.

A Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat létrehozásában, illetve a hátrányos helyzetűek, a fiatalok és a családok felkarolásában vállalt szerepe, valamint a görögkatolikus egyház értékeit a hazai és határon túli magyar közösségekben képviselő szolgálata elismeréseként **dr. Seszták István Pál**, a Hajdúdorogi Főegyházmegye főhelynöke Magyar Érdemrend tisztikeresztje polgári tagozata kitüntetésben részesült.

A magyar görögkatolikus közösségeket évtizedek óta szolgáló lelkipásztori tevékenysége, valamint szépirodalmi témájú ismeretterjesztő írásai elismeréseként **dr. Legeza József**, a Budapest-újpesti Görögkatolikus Parókia parókusa, a Görögkatolikus Szemle havilap egyik alapítója a Magyar Érdemrend lovagkeresztje polgári tagozat kitüntetésben részesült.

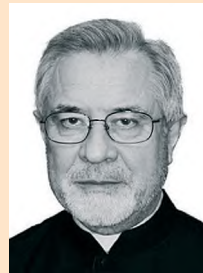
Szintén ezt a kitüntetést kapta **Orosz István** atya, a Máriapócs Nemzeti Kegyhely igazgatója, akit a határon túli magyarság körében végzett elkötelezett szolgálataért, valamint a hazai görögkatolikus hívők összefogását szolgáló, kiemelkedő közösségépítő munkájáért ismertek el.

Ugyancsak a Magyar Érdemrend lovagkeresztje polgári tagozata kitüntetésben részesült **dr. Papp Miklós**, a Budapest-pesterszébeti Görögkatolikus Egyházközség parókusa, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Morálteológiai Tanszékének tanszékvezető főiskolai docense. Miklós atyát két évtizedes lelkipásztori szolgálataért, közérthetően megfogalmazott morálteológiai útmutatásaiért, valamint közösségépítő, élet- és családvédő tevékenységéért ismerték el.

A Magyar Érdemrend lovagkeresztje polgári tagozata kitüntetését kapta **dr. Papp Tibor** atya is. A Nyíregyházi Egyházmegye főhelynökeként az újonnan alapított egyházmegye intézményi rendszerének kialakításában és bővítésében vállalt szerepéért, több mint két évtizedes lelkipásztori szolgálataért, valamint a papi hivatást népszerűsítő, nagy hatású hittanári munkájáért ismerték el.

Pásztor Bazil Tibor nyugalmazott esperesparókus a Magyar Érdemrend lovagkeresztje polgári tagozata kitüntetését a maradandó közösségek létrehozása, valamint az egyházi épületek fejlesztése és igényes felújítása iránt elhivatott, több évtizedes lelkipásztori és tanítói szolgálata elismeréseként kapta.

Szónoczky János Mihály atya, a Miskolci Egyházmegye nyugalmazott papja, a Magyarországi Ruszinok/Rutének Országos Szövetségének elnökhelyettese a Magyarországon élő ruszin közösség összefogásában, illetve képviselőként vállalt szerepéért, valamint kultúrájának ápolásáért és széles körű népszerűsítését szolgáló tevékenységéért kapta a Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozata elismerést.

*Gratulálunk a díjazottaknak,
Isten áldását kérjük életükre, további munkájukra!*

Tíz ország, ahol a legnehezebb kereszténynek lenni

Üldözik őket, lehetetlenné teszik, hogy hitüket gyakorolják egyházi helyeken, diszkrimináció sújtja őket a munkahelyi alkalmazásnál, törvényekkel csökkentik jogaikat... Számos országban akadályokat gördítenek az elé az ember elé, aki Istenben hisz, és hitükért gyakran életükkel fizetnek. A Portes Ouvertes (Nyitott kapuk) elnevezésű keresztény nem kormányzati szervezet, az Open Doors nemzetközi hálózat francia tagszervezete a közelmúltban tette közzé a keresztényüldözésről szóló 2021. évi mutatót. Különböző kritériumok szerint osztályozza a hátrányokat, az imádkozásban való korlátozást, a munkahelyi alkalmazásoknál vagy az állampolgárság megszerzése során tapasztalt diszkriminációt és az erőszakos cselekedeteket. Az alábbiakban részletesebb tájékoztatást adunk arról a tíz országról, ahol a Portes Ouvertes szerint a legnehezebb kereszténynek lenni.

ÉSZAK-KOREA

Szomorú rekord Észak-Korea számára, hogy ebben az évben is változatlanul az első helyen áll: így van ez 2002 óta. 25,8 millió lakosból maximum négyezerre tehető a keresztények száma. Ebben az országban a kereszténységet idegen beavatkozásnak ítélik, „melynek célja, hogy ártson az államnak és az észak-koreai szociális rendnek”. Istenben hinni azon rendszer elleni bűnnek számít, amely isteni rangra emelte a Kim-dinasztiát. Egy olyan vallás gyakorlása, ami más, mint amit az állam megkíván, letartóztatást, kényszermunkatáborba zárást és gyakran a kínzókamrárt követően kivégzést von maga után.

Itt jegyezzük meg, hogy Kína, amely nem ismeri el az észak-koreaiak azon jogát, hogy elmenekülhessenek országukból, üldözőbe veszi azokat, akik átlépik a határt a két ország között. A kínai rendőroket ösztönzik arra, hogy minél több menekültöt fognanak el, és fejenkénti jutalmat kapnak az elfogottak után.

AFGANISZTÁN

Afganisztán 2004 óta iszlám köztársaság, és a több mint 38 milliós lakosságából csak pár ezren keresztények. Ők is elbűjnak, attól félve, hogy megölik őket. Hivatalosan ugyan a vallásos kisebbségeket állítólag védi az Alkotmány (ami nem igaz), de a vallás megváltoztatása büntetendő cselekmény. „Az Afganisztáni Iszlám Köztársaság nem engedélyezi egyetlen afgán állampolgárnak sem, hogy keresztény vallásra térjen. Az a néhány afgán nemzetiségű keresztény, aki van, mind a kereszténységre áttért korábbi muzulmán, ezért vallását titokban kell tartsa” – tájékoztat a Portes Ouvertes.

A France Inter kérdésére 2013-ban Giuseppe Moretti atya, az afganisztáni egyház érseke úgy válaszolt – talán azért, hogy ne veszélyeztesse híveit? –, hogy azok a hívek, akik a misére járnak, „kizárólag és csakis külföldiek”. Arra a misére, amelyet az ország egyetlen, 1933 óta működő keresztény templomában celebrálnak.

SZOMÁLIA

Szomália, ez a háborúban szétszaggatott ország, a főbb városoktól eltekintve, nagyrészt az iszlamisták kezén van. A kormányzat megkísérel harcolni az al-Shabaab, más néven a Mudzsahedin Ifjúsági Mozgalom ellen, de a helyzet katasztrofális a népesség egésze számára, amiből a keresztények kevesebb, mint 1%-ot tesznek ki. A keresztények gyakorlatilag mind régi muzulmánok, akik a kereszténységre tértek át. Üldözi őket a családjuk, közeli és távoli rokonságuk, szomszédjaik és a törzsek főnökei, mert „a kereszténység felvétele árulásnak számít” – írja a Portes Ouvertes. Ugyanakkor céltáblái a radikális iszlamistáknak, mint az al-Shabaabnak, mely ki akarja irtani a kereszténységet az országból. Ha felfedeznek valakit a keresztények közül, azonnal helyben megölik.

LÍBIA

A 21 kopt keresztény rettenetes meggyilkolásának képei 2015-ben tartósan sokkolták a közvéleményt. Mégis, hat évvel később, a helyzet semmit sem javult az országban a keresztények számára. A tripoli székhelyű Nemzeti Megállapodás Kormánya és egy másik, önjelölt kormány, amely az ország keleti felét uralja, 2019 óta erőszakkal, milíciák és más

ÉSZAK-KOREA

AFGANISZTÁN

SZOMÁLIA

LÍBIA

felfegyverkezett csoportok segítségével harcol egymás ellen. A 2011-es Alkotmány szerint az iszlám az egyetlen engedélyezett vallás és minden törvényhozás forrása.

A líbiai egyház lényegében keresztény bevándorlókból áll, akik nagyrészt a szubszaharai Afrikából és Egyiptomból érkeztek, valamint líbiaiakból, akik elhagyták az iszlámot a kereszténység kedvéért. „A szubszaharai afrikai keresztényeknek saját templomaik vannak, amelyek látogatására a líbiaiaknak nincs joga – írja a Portes Ouvertes. – Céltáblának tekintik őket a radikális iszlamisták, akik zaklatják, fenyegetik, bántalmazzák, sőt kegyetlen módon megölik őket.”

PAKISZTÁN

Megvádolják a keresztényeket istenkáromlással, elrabolják és házasság előtt kényszerű áttérésre kényszerítik őket, erőszak, gyilkosság a részük. A pakisztáni keresztények rendszeresen és tragikus események kapcsán szerepelnek a hírekben. Asia Bibi emblemikus esete mögött egy teljes közösség összezúzása áll. Az ország közel kétszázötzmillió lakosából kevesebb, mint 2% keresztény. Az istenkáromlásért járó halálbüntetést az 1986-os büntetőtörvénykönyvvel vezették be. Csak a 2020. évben háromszáz keresztény halt meg a hivatalos adatok szerint hite miatt.

ERITREA

Kis állam Afrika szarván. Eritreát a világ olyan államnak ismeri, mint amelynek rendszere az egyik legelnyomóbb. 1995 óta megfigyelhető az az irányzat, hogy a vallásokat tisztán a vallásgyakorlás területére korlá-

tozzák, minden szociális és egészségügyi szolgálat az állam ellenőrzése alá került át. 2019 júliusában az Aleteia is beszámolt arról, hogy pár hét alatt közel húsz katolikus kórházat és klinikát zártak be. Ezenkívül a fiatalokat erőszakkal, meghatározatlan időre és különlegesen kemény körülmények közé besorozzák a hadseregbe.

JEMEN

Az Arab-félszigeten elterülő országban 2015 óta civil háború pusztít. Tizenegymillió személyt – a teljes lakosság közel felét – éhínség fenyegeti. A lakosság 85%-a csak a humanitárius segélyeknek köszönhetően éli túl az ínséget. Ehhez a humanitárius katasztrófához járul még az üldöztetés, amelynek a vallásos kisebbségek az áldozatai. Ebben az országban az egyház főként korábbi muzulmánokból áll, akik megtértek, és keresztény hitüket a legnagyobb titokban gyakorolják – közli a Portes Ouvertes. – Üldözik őket a hatóságok, családjaik és a radikális iszlamisták, akik halállal fenyegetik őket, ha nem térnek vissza az iszlám hitre. Az országot érintő krízisben hátrányos helyzetbe szorítják őket a segélyek elosztásánál. Keresztény férfiak és nők, akik muzulmán házastárssal élnek, annak a veszélynek vannak kitéve, hogy válásra kényszerítik őket, és elveszítik gyermekeik megtartásának jogát. A törzsi törvények kiközösítés vagy halálbüntetés terhe mellett megtiltják tagjaiknak az iszlám elhagyását.”

IRÁN

Az Iránban élő keresztények kérdése nagyon kényes. Az autoriter rendszerű Iráni Iszlám Köztársaságot 2013 óta Hasszán Rohani elnök vezeti. Az iráni katolikus közösség tagozódása a következő: van egy káldeus

PAKISZTÁN

ERITREA

közösség, két káldeus püspökkel, van egy örmény katolikus közösség, és működik egy latin rítusú püspök Teheránban. A keresztény közösségbe tartoznak még ortodoxok, elsősorban örmények, és protestánsok is, pontosabban evangélikusok. A keresztény közösség az iráni lakosság 1%-át sem teszi ki.

2019-ben egy, az Aleteiának adott interjú keretében mgr. Pascal Gollnisch, a keleti keresztényeket segítő Oeuvre d'Orient szervezet igazgatója kifejtette, hogy „a keresztények szabadon gyakorolhatják vallásukat abban a tekintetben, hogy vannak templomaik, amelyekben misét lehet mondani. De ne essünk tévedésbe, ez a szabadság csak a szertartásra vonatkozik, nincsen szó tehát szabad vallásgyakorlásról a szó teljes értelmében.” Nagyon nehéz egy iráni fiatalnak kereszténnyé lennie: súlyos szankcióknak teszi ki magát, egészen a börtönbüntetésig terjedően. „Az áttérés bűncselekménynek számít! – mondta mgr. Gollnisch. – Szintén tilos egy muzulmán nőnek egy kereszténnyel házasságot kötni.”

NIGÉRIA

Ez az ország, ahol a legtöbb keresztényt ölik meg a hite miatt – figyelmeztet a Portes Ouvertes: „El kell szenvedniük egyfelől a Boko Haram, másfelől a radikalizálódott fulani állattartók támadásait.” Közel hatezer keresztény halt meg 2015 óta „főként a Boko Haram, illetve azon harcos fulani pásztörök támadásaitól, akik terrorista akciókat követnek el a keresztény földművesek ellen” – hangsúlyozza a nigériai püspökségnek küldött levelében Hollerich bíboros, az európai püspökök konferenciájának (Comece) elnöke.

A 2020. január 16-i, Nigéria tárgyában hozott határozatában az Európai Parlament elítélte azt a helyzetet, amelyben az ország szenved, és fájalmát fejezte ki a legutóbbi terrorista támadások miatt, amelyeket dzsihadista csoportok követtek el. Elítélték a fulani harcosok „Földeteket vagy véretek!” stratégiáját is. Ugyancsak elítélték azt a folyamatos, állandó diszkriminációt, amely azokban a nigériai régiókban érinti a keresztényeket, ahol a saria törvényét alkalmazzák.

INDIA

Indiában valamivel kevesebb, mint harmincmillió keresztény él, mindenféle felekezet követői, ami a hatalmas ország lakosainak körülbelül 2,5%-át teszi ki. „2014 óta a keresztények üldözése jelentősen felerősödött – közli a nem kormányzati szervezet. – A hatalmon levő radikális hinduk a keresztényeket a nemzeten kívül álló idegeneknek tekintik. A keresztények áldozatul esnek a hatalmon lévő radikális hindu párt által gyakorolt vallási nacionalizmusnak, „megtámadják, kiközösítik, meggyilkolják őket, vagy éppen igazságtalanul avval vádolják, hogy erőszakkal akarják áttéríteni a hindukat”. A kereszténység a céltáblája a gyűlölködő beszédeknek, amik felszítják az erőszakot és a diszkriminációt velük szemben. Külön kell szólni a keresztény dalitok (érinthetetlenek, kirekesztettek) kritikus helyzetéről: ők a legszegényebb és a legkevesebbre becsült réteg, ki vannak zárva a kormány által osztott segélyekből, ami még jobban gyengíti őket, különösen most, a koronavírus-járvány idején.

Fordította: Dr. Seidl Ambrusné
katolikus.ma

NIGÉRIA

INDIA

ÉLETÉNEK 72., PAPSÁGÁNAK 49., PÜSPÖKSÉGÉNEK 7. ÉVÉBEN
FEBRUÁR 26-ÁN VISSZAADTA LEKÉT TEREMTŐJÉNEK

SNELL GYÖRGY,

AZ ESZTERGOM-BUDAPESTI FŐEGYHÁZMEGYE SEGÉDPÜSPÖKE,
A SZENT ISTVÁN-BAZILIKA PLÉBÁNOSA,
AKINÉL COVID-FERTŐZÉST ÁLLAPÍTOTTAK MEG.

Snell György a Csongrád megyei Kiskirályságon született 1949. március 8-án (a település neve 1956 óta Eperjes). Felsőfokú tanulmányait a központi szemináriumban és az Egri Érseki Papnevelő Intézetben végezte. 1972. április 3-án szentelték pappá Egerben a Váci Egyházmegye szolgálatára. 1993-ban, a magyarországi egyházmegyéek határainak átrendezését követően az Esztergom-Budapesti Főegyházmegyébe inkardinálódott.

SZOLGÁLATI HELYEI:

1972–1975:	káplán Kiskunlacháza-Peregen,
1975–1987:	káplán Budapest-Rákoskeresztúron,
1988–2008:	plébános Budapest-Rákoskeresztúron,
2004–2006:	plébános Budapest-Rákosligeten,
2000–2003:	a Rákosi Esperesi Kerület helyettes esperese,
2003–2005:	a Rákosi Esperesi Kerület esperese.

2003-tól 2014 végéig ellátta az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye Katolikus Iskolai Főhatósága igazgatói tisztségét.

2008. augusztus 1-jétől a budapesti Szent István-bazilika plébánosa és a Szent Jobb öre volt.

Ferenc pápa 2014. október 20-án az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye segédpüspökévé nevezte ki, és a pudentianai címzetes püspöki címet adományozta neki. Püspökké szentelése 2014. december 6-án volt a Szent István-bazilikában.

A főpap lelki üdvéért péntek reggel fél órán keresztül szólt a Szent István-bazilika valamennyi harangja és húsz percen keresztül az esztergomi bazilika prímásharangja.

VAJDA JÁNOS

Megnyugvás

(Részlet)

Hiszek az örök igazságban.
Hiszem, hogy ő maga a nap.
Körén örök forgandóság van,
De ő nem változik, marad.

Egy gyűrű ez a végetlenség.
Kerek a sors, a tér, idő.
Csak fejünkben a képzelt vég.
Az egyetemben nincs meg ő.

Velünk e múltó földi létben
Ez a kerék forog, forog;
Korongján mennyi a „föl”, épen
Csak annyi az „alá” is ott.

Az éjre nap, a napra éjjel,
A télre megjön a tavasz.
Ki elborít keserűséggel,
Ne félj, meg is vigasztal az.

Isten vezérli a világot,
Kinek mindenre gondja van.
Ki rózsabimbót, szép lányt alkot,
Nem lehet rossz, igaztalan.

Te porba vérezőn tiport szív,
Nyugodj meg hát te is, szívem.
Ítélet napja, mely előhív
Onnan, rád is virad, hiszem.

...

P. VÉRTESALJAI LÁSZLÓ

Ferenc pápánál járt Fülöp metropolita

Február 27-én szombaton délelőtt Ferenc pápa a Vatikánban kihallgatáson fogadta Kocsis Fülöp hajdórogi érsek-metropolitát, Seszták István főegyházmegyei főhelynököt és Szabó Péter kánonjogászt, a Keleti Egyházak Kongregációjának konzultorát. Fülöp metropolita az audienciát követően nyilatkozott a Vatikáni Rádiónak. Az érintett témák között a magyar görögkatolikus metropolia előtt álló feladatokról, a kárpátaljai görögkatolikusok egyházi helyzetéről és a szeptemberi budapesti eucharisztikus kongresszus előkészületeiről számolt be.

✠ Kevés vendég jár mostanában a Szentatyánál, mi volt a látogatás célja?

Régóta esedékes ez a találkozás, ha lehet ezt egyáltalán mondani, hiszen a keleti kódexben rögzített módon a pápának minden keleti saját jogú egyház vezetőjével kapcsolatot kell tartani, és én most kaptam időpontot. Nem számítottam rá, hogy a járvány kellős közepén fogad a Szentatyá, mert ahogy tájékoztam, a Vatikánon belül kevés látogatót fogad, az ő élete is sokkal visszafogottabb, hiszen nem nagyon lehet utazni. Nagyon megörültem, és természetesen, otthon félretettem mindent és jöttem, hogy eleget tehessek a meghívásnak, hogy tudjunk beszélgetni, főként a mi görögkatolikus egyházunkról.

✠ Mik voltak a lényegesebb témái ennek a megbeszélésnek?

Nem kifejezetten a mi görögkatolikus egyházunkra tartozik, de mint-hogy nagyon a szívemen viselem, kértem a Szentatyát, hogy beszélhessünk a kárpátaljai görögkatolikus egyház helyzetéről is. Most, hogy Milan Sasik püspök atya elhunyt, és jelenleg kormányzó irányítja a kárpátaljai görögkatolikus – tehát a munkácsi – egyházmegyéjét, erősen fölmerült annak a kérdése, hogy merre tovább, és hogyan alakul az egyházmegye helyzete. Nagyon erősen érzékelhető most az ukrán befolyás, hiszen ők azt szeretnék elérni, hogy Kárpátalja is egyike legyen az ukrán görögkatolikus egyház nagyersekségének. Ott több metropólia is van, és ha a kárpátaljai görögkatolikus egyház is metropóliává válik, akkor ők azt szeretnék, hogy ez az ukrán görögkatolikus egyház része legyen.

Mi pedig – és ez nemcsak az én álláspontom, hanem mindazoké, akik Kárpátaljáról származnak: a szlovákiaiak, a szerbiai, horvátországi

görögkatolikusok, de még az amerikai pittsburghi metropólia is – úgy tekintünk Munkácsra, mint az anyaegyházmegyére. Tehát nagyon szeretnénk, hogy Kárpátalja megőrizhetné azt az önállóságát, ami történelmileg mindig is megvolt, mert mindig közvetlenül a pápának volt alárendelve, és jelenleg is ilyen a munkácsi egyházmegye helyzete. Ha előre lép egy lépcsőfokot, és szintén metropolitai egyházzá válik, nagy kérdés, hogy „*sui iuris*”, saját jogú egyház lesz, vagyis továbbra is közvetlenül a Szentszéknek alárendelve, vagy pedig a nagy ukrán görögkatolikus egyház részeként válik metropóliává. Fontosnak tartottam elmondani a mi álláspontunkat, ami pedig az, hogy saját jogú egyház legyen.

✠ Akkor ez még egy nyitott kérdés?

Igen, ez nyitott kérdés, és azt láttam, hogy Ferenc pápa nagyon-nagyon érdeklődött ez iránt, jó volt vele beszélgetni arról, hogy a soknemzetiségű, sokféle kultúrával rendelkező Kárpátalja mégiscsak bizonyos értelemben sok sajátosságot hordoz, és habár Ukrajnának, mint országnak, egyértelműen a része, de ekkleziológiailag, egyháztani szempontból igenis különválasztható, és választható is...

✠ ...nem beszélve a történelmi háttérről...

Mindenképpen!

✠ A magyarországi görögkatolikus metropólia színódusáról is esett szó?

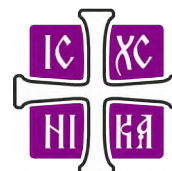
Igen, beszélgettünk már erről, és most a Szentatyának is bejelenhettem, hogy most az öt év elteltével elérkezett az ideje, hogy a metropóliai gyűlést megszervezzük. Ezt is a keleti kódex szabályozza, hogy ötven-

Miért jelentős az eucharisztikus kongresszus a görögkatolikusok számára?

A tavalyi esztendőre is úgy terveztük, hogy mi, amikor az eucharisztikus kongresszust ünnepeľjűk, akkor ezzel egyidőben meghívjuk Európa összes görögkatolikus pűspökét Budapestre, egyrészt, hogy ők is vegyenek részt a kongresszuson, másrészt pedig, hogy mi magunk is egymás közt találkozzunk. Egyébként rendszeres találkozás van a görögkatolikus pűspökök között, ezt még Szilárd pűspök úr indította útjára vagy húsz évvel ezelőtt. Azt terveztűk, hogy amikor lesz a kongresszus, összejövűnk mi, görögkatolikus pűspökök is. Ezt mi is egy évvel elhalasztottuk, de most ismét szervezés alatt áll, hogy eljőjenek a pűspökök. Ez körülbelűl 45-50 pűspököt jelent, tehát mindenképpen nagy esemény lesz majd, hogy az eucharisztikus kongresszus jegyében lesz egy görögkatolikus liturgia, a keleti liturgia, amelynek a celebrálására egyébként a Damaszkuszban székelő melkita pátriárkát kértűk föl, még annak idején közösen Erdő Péter bíboros úrral, és ezt a meghívást most meg is erősítettem az utóbbi levelezésűnkben, így vélhetőleg ő is itt lesz – ha egyáltalán lesz kongresszus.

ként minden keleti egyháznak metropoliai gyűlést kell tartania. Ez egy kicsit hasonlít az egyházmegyei szinódusokhoz, de sok szempontból, jogtechnikai szempontból nem ugyanarról van szó. Ezt a metropoliai gyűlést mi most akartuk megtartani 2021 tavaszán, de minthogy az eucharisztikus kongresszus egy évvel később lesz majd Magyarországon, így mi is arra készülűnk, és emiatt egy évet „toltunk” ezen. Azt remélűk, hogy 2022 tavaszán, vagy pedig majd ősszel tudjuk ezt a metropoliai gyűlést megszervezni. Erről is beszámoltam a Szentatyának.

Mi ennek a lényeges sajátossága görögkatolikus szempontból?

A görögkatolikus, illetve keleti egyházban a szinodalitás másképpen jelenik meg, mint a római katolikus egyházban. Ma sokat beszélnek erről, és sajnos sokan – azt hiszem, kimondhatjuk – a német egyház túlkapásai miatt félreértelmezik. Szó sincsen demokráciáról, az egyházban nincs demokrácia, hanem szent rend, hierarchia van. De hogy mindenkinek a hangja fontos, hogy mindenkinek a véleményére oda kell figyelni, ahogyan Szent Benedek atyánk is belevette a regulába – lehet, hogy a legfiatalabban keresztül szól éppen a Szentlélek –, éppen ezért oda kell figyelni rá. Így lehet megfogalmazni a lényeget: „közös figyelem a Szentlélek szavára,” legalábbis mindenki számára érthető módon így fogalmazhatnánk ezt meg. Valóban mindenkire oda kell figyelni. De hogy miként is történik ez egy egyházmegyén, egy metropolian belül, erre különböző formák vannak, mi is most tanuljuk, mert nekűnk nem volt még ilyen. Éppen ezért nagyon fontos, hogy amit az egyház ezen keresztül el akar érni, azt kövessűk mi is, ugyanakkor a mi saját egyházunk fejlődését is szolgálja egy ilyen gyűlés.

BÓDÁS JÁNOS

Húsvéti hit

Bármit beszéltek, hitetlen Tamások,
a húsvéti hit győzedelmes marad.
Az Úr feltámadt, vallja millió szív,
s nem roskad össze semmi súly alatt.

Én nem hajlok a hitető beszédre,
világcsalók előtt se hódolok,
de tördelvén a titok néma zárát,
csak azt hiszem, amit megtapasztalok.

De mit nem érzek vak, süket kezemmel,
s hová nem ér el káprázó szemem,
lelkemmel látom azt, amely ha szárnyal,
nem ér nyomába gyarló értelem.

Én hallom, mit súg virág a virágnak,
bár hangjának fülemben nincs nyoma.
Értem a tavasz illatos beszédét,
s érzem Istent, bár nem láttam soha.

S bár győzött a bűn, mikor a keresztről
lelkeket mosva hullt alá a vér,
mégis hiszem a Krisztus diadalát,
s tudom, hogy feltámadt, mert bennem él!

Ő áll mellettem könnyben és mosolyban,
amíg az élet rögeit töröm,
nyugodtan tűnök, mert tudom, hogy vár majd
egy új élet s fenn mennyei öröm.

E hit vigasztal minden megtiportat,
özvegvet, árvát, sír felé menőt,
gyermeket-vesztett, zokogó anyákat,
s aki beteg is, ebből nyer erőt.

Az Úr feltámadt, vallja millió szív,
s nem roskad össze semmi súly alatt.
Bármit beszéltek, hitetlen Tamások,
a húsvéti hit győzedelmes marad!

SZABÓ PÉTER MTA-SZAGKHF Lendület
Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport

Tíz éve hunyt el Hollós János görögkatolikus pap és egyházjogász

Az egykori Monarchia területei – a keleti egyházi élet és a nyugati iskolázottság találkozási pontjaként – számos neves tudóst adtak a keleti kánonjog tudományának. E hagyomány a nehéz körülményekből adódó, korlátozottabb keretek között a későbbiekben is tovább élt. Hollós János pápai protonotárius (1924–2011), aki tíz esztendeje költözött el közülünk, e nehéz korszakban szolgálta a magyar görögkatolikus közösséget. Hűséges lelkipásztori elkötelezettsége több mint fél évszázadon keresztül gazdagította az általa szervezett téglási parókiát.

Hollós János szakmai tevékenysége elsősorban az egyházmegyei bíróság és a főiskolai aktivitás oldaláról ismert. Emellett azonban tanácsadóként is közreműködött a keleti kodifikációban, egyes tanulmányai pedig az elméleti tudós szakmai műveltségének és éleslátásának is szép példái.

A tiszafüredi születésű seminarista papszentelésére 1948-ban került sor, közvetlenül azután, hogy a Pázmány Péter Tudományegyetem Hit-tudományi Karán *A keleti egyházak tanítása a Szentlélekről: az irodalmi kezdetektől a 2. egyetemes zsinatig* című értekezésével teológiai doktori fokozatot szerzett. 1950 és 1997 között – egy '56-ot követő majd évtizedes kényszerű távollétet leszámítva – a Görög Katolikus Hittudományi Főiskola tanára. 1971-től a Hajdúdorogi Egyházmegye bírósági helynöke. 1973 szeptemberében VI. Pál pápa a keleti kódexrevíziós bizottság (PCCICOR) mellett működő konzultori testület első magyar tagjává nevezte ki. A kodifikációban kifejtett tevékenységéért 1993-ban az Apostoli Szentzsék pápai prelatusi címmel ruházta fel, 2010-ben pedig apostoli protonotáriusi titullussal tüntette ki. Életét nehéz időkben szentelte a magyar görögkatolikus közösség szolgálatának.

Egyházjogot a hittudományi karon Bánk Józsefnél tanult. Saját visszaemlékezése szerint keleti kánonjogi ismereteit önképzés révén szerezte. Főiskoláknak majd alapításától meghatározó személyisége volt. Az intézményben töltött, összességében közel négy évtizedes pályafutása alatt papi generációk sorát oktatta és nevelte. Főiskolai tevékenységének súlya a kánonjog terére fókuszálódott, erről tanúskodnak e témakörben készült szemináriumi kéziratos jegyzetei. E munkák – közelebbről a XII. Piusz-féle keleti kodifikáció keretében megjelent négy önálló egyházi törvény magyar nyelvű bemutatása – nemcsak egy korszakról tanúskodnak, hanem a korábbi keleti egyházfegyelem iránt érdeklődők számára ma is érdekes olvasmányok. A keleti kodifikáció idején (1972–1990) az oktatásba beépítette a készülő, új törvénykönyvről szóló adatokat. A keleti törvénykönyv (CCEO 1990) kihirdetése után újabb főiskolai jegyzetekben tárgyalta annak anyagát.

Hollós János életművéből talán kodifikációs tevékenységéről tudunk legkevesebbet. A keleti kódex kialakításában folytatott tevékenysége – két munkacsoport keretében – a házasságjog és az eljárásjog területeire koncentrált. Ennek tanúi kodifikációs előterjesztései, illetve a házasságjogi munkacsoport vezetőjével, Josef Prader brixeni kánonjogással ejtett levélváltása. Timkó Imre püspök, aki a magyar görögkatolikus közösség képviselőjeként a keleti kodifikációs bizottság szavazati joggal felruházott tagja volt, állásfoglalásait ugyancsak Hollós atya hathatós háttérmunkájára alapozva alakította ki. A kódex megjelenése után elsőként adta közre e fontos egyházi dokumentum magyar fordításokkal ellátott, magyar nyelvű fordítását.

Papszentelése 1948-ban Nyíregyházán

Elméleti tevékenysége terén érdekes Bánk Józseffel, egykori tanárával az eltérő ritusú felek házasságánál illetékes parókus kérdésében a korabeli keleti házasságjog (*mp. Crebrae allatae* 1949) kiadása nyomán zajlott szakmai vitája. Ebben végül a Keleti Kongregáció két egymást követő állásfoglalásban a tanítvány álláspontjának helyességét erősítette meg. A keleti szertartások jogforrásairól majd kétszáz oldalas kézírata maradt ránk. Figyelemre méltóak a régi latin törvénykönyv Hajdúdorogi Egyházmegyére vonatkozó hatályosságának kérdését fejtegető észrevételei. Ezek tanúsítják Hollós János elméleti elemzés, illetve gyakorlati lelkipásztori érzék terén egyaránt megmutatkozó képességeit.

A keleti kánonjogászok által a '60-as évek végén létrehozott nemzetközi társaság (*Gesellschaft für das Recht der Ostkirchen*) szakmai szervezetének szinte a kezdetektől tagja. A tudományos szervezet első kongresszusán (Bécs, 1971) felismerte, hogy – a jól elkülönülő, saját fegyelmi rend hiánya miatt – a keleti kánonjogi szakma még mindig kétségesnek tekint a magyar ritus önállóságát. 1972 tavaszán az ausztriai kánonjogi társaság előtt alkalmi nyílt közösségünk jogi helyzetének ismertetésére. „A magyar görögkatolikus egyház jogforrásai és joghelyzete” címet viselő bécsi előadása hamarosan az említett társaság évkönyvében is napvilágot lát. Ezzel hozzájárult a magyar görögkatolikus ritus önállóságának további elismeréséhez.

A Görögkatolikus Hittudományi Főiskola tanári kara:

Ülnek, balról jobbra: Molnár Nándor, Pirigy István, id. Cselényi István, Bacsóka Béla rektor, Hollós János
Állnak: Soltész Mihály, Keresztes Gábor, Oláh Miklós, Pregun István
(A kép 1975 és 1981 között készült)

Ezen eszmecserék nyomán felismeri, hogy a *saját ritusú* – azaz egyházmegyék feletti saját törvényhozó szerv által kihirdetett – részleges jog kialakítására a latin egyháztartományi betagozódás nem alkalmas környezet. Hollós a saját görögkatolikus egyháztartomány kialakítását 1972-ben azonban nem csak azért látta sürgető ügynek, mert a magyar ritus jogi önállóságát csak ez úton látta véglegesen biztosíthatónak. Emellett – a II. Vatikáni Zsinat újszerű tanításának tükrében – „már elvileg is helytelenek” tekintett minden olyan jogi betagozódást, mely nem a rítusok egyenlőségének alapelveire épült. E meggyőződésének a keleti kodifikáció 1974-es első plenáris ülésén tartott rövid, latin nyelvű felszólalásában is hangot adott. A szervezeten belül még fejletlen keleti katolikus közösségek önállóságának – azaz közvetlen szentszéki alárendeltségének (vö. CCEO 175. kán.) – elismeréséért a keleti kodifikáció során is tevékenykedett.

A görögkatolikus egyházközség /-e parochia/ rövid története
dr. Hollós János lelkipásztori szolgálatához kapcsolódva

I. A kezdet: saját kápolna /imaterem/ nélkül.

A téglási görögkatolikus híveknek nem volt saját lelkipásztoruk, területileg nem képeztek önálló egyházközséget: ehhez elengedhetetlen a saját parochia /lelkészi hivatal/ és istentiszteleti hely /kápolna, templom/ mellett önállóan működő, saját lelkipásztor.

Igy az itteni görögkatolikusok anyaságháza BUKONYI volt, onnan járt ki évente kétszer gyóntatni-áldoztatni házközlő a parochus. - A hívek római katolikus kápolnába, vagy Ujfehértóra jártak, míg jó részük a helyi de nem is hiányolták a saját papot. - Ebben a helyzetben indult el a lelkipásztori munka, amit Kovács Gyula nyiregyházi hittanár kezdett, kijárva és a római kápolnában misézve. - Ő vett a József Attila utcán egy telket kápolna építésre, hozzá csonty előtti vasárnap mint püspöki tisztelet, teológiai tanár vállalta el Dr. Dudás Miklós püspök megbízásából itt ennek a szerződéslelkészség vezetését. Az önállósághoz vezető lépésekkel 1955-ben haranglábat állítottunk fel az emletert templontelken, - terv is készült a kápolna építésére, - de azt nem engedélyezték akkori politikai légkörben.

1956. nyarán viszont vértalan lehetőség adódott: a Kossuth u.82.sz. alatti, mostani ház /akkor L alakú épület, melynek egykor zsidó gazdasági építésre volt szűkség: eladtuk a telket, építványgot /a javaslat Kemecei Sándortól származott, felesége kezdetől buzgó hívők, kápolnát miserühákkal, oltárterítéssel ajándékozta meg/. Megindult a gyűjtés híveink között, ehhez járult több egyházközség vasárnapi persónák, a kerületből és más egyházközségekből, ahová eljutott a szervező lelkész és szentmisét tartott köztük /Hajdúbószörmény, Tiszavasvári, Aják, Nyírlugos, stb./ - Összegeült 35.000 forint, amit szeptemberben kifizettünk, a hátralévő 20.000 forintot pedig év végéig törlesztettük. -

A görögkatolikus egyházközség /-e parochia/ rövid története
dr. Hollós János lelkipásztori szolgálatához kapcsolódva

I. A kezdet: saját kápolna /imaterem/ nélkül.

A téglási görögkatolikus híveknek nem volt saját lelkipásztoruk, területileg nem képeztek önálló egyházközséget: ehhez elengedhetetlen a saját parochia /lelkészi hivatal/ és istentiszteleti hely /kápolna, templom/ mellett önállóan működő, saját lelkipásztor.

Igy az itteni görögkatolikusok anyaságháza BUKONYI volt, onnan járt ki évente kétszer gyóntatni-áldoztatni házközlő a parochus. - A hívek római katolikus kápolnába, vagy Ujfehértóra jártak, míg jó részük a helyi de nem is hiányolták a saját papot. - Ebben a helyzetben indult el a lelkipásztori munka, amit Kovács Gyula nyiregyházi hittanár kezdett, kijárva és a római kápolnában misézve. - Ő vett a József Attila utcán egy telket kápolna építésre, hozzá csonty előtti vasárnap mint püspöki tisztelet, teológiai tanár vállalta el Dr. Dudás Miklós püspök megbízásából itt ennek a szerződéslelkészség vezetését. Az önállósághoz vezető lépésekkel 1955-ben haranglábat állítottunk fel az emletert templontelken, - terv is készült a kápolna építésére, - de azt nem engedélyezték akkori politikai légkörben.

1956. nyarán viszont vértalan lehetőség adódott: a Kossuth u.82.sz. alatti, mostani ház /akkor L alakú épület, melynek egykor zsidó gazdasági építésre volt szűkség: eladtuk a telket, építványgot /a javaslat Kemecei Sándortól származott, felesége kezdetől buzgó hívők, kápolnát miserühákkal, oltárterítéssel ajándékozta meg/. Megindult a gyűjtés híveink között, ehhez járult több egyházközség vasárnapi persónák, a kerületből és más egyházközségekből, ahová eljutott a szervező lelkész és szentmisét tartott köztük /Hajdúbószörmény, Tiszavasvári, Aják, Nyírlugos, stb./ - Összegeült 35.000 forint, amit szeptemberben kifizettünk, a hátralévő 20.000 forintot pedig év végéig törlesztettük. -

A görögkatolikus egyházközség /-e parochia/ rövid története
dr. Hollós János lelkipásztori szolgálatához kapcsolódva

I. A kezdet: saját kápolna /imaterem/ nélkül.

A téglási görögkatolikus híveknek nem volt saját lelkipásztoruk, területileg nem képeztek önálló egyházközséget: ehhez elengedhetetlen a saját parochia /lelkészi hivatal/ és istentiszteleti hely /kápolna, templom/ mellett önállóan működő, saját lelkipásztor.

Igy az itteni görögkatolikusok anyaságháza BUKONYI volt, onnan járt ki évente kétszer gyóntatni-áldoztatni házközlő a parochus. - A hívek római katolikus kápolnába, vagy Ujfehértóra jártak, míg jó részük a helyi de nem is hiányolták a saját papot. - Ebben a helyzetben indult el a lelkipásztori munka, amit Kovács Gyula nyiregyházi hittanár kezdett, kijárva és a római kápolnában misézve. - Ő vett a József Attila utcán egy telket kápolna építésre, hozzá csonty előtti vasárnap mint püspöki tisztelet, teológiai tanár vállalta el Dr. Dudás Miklós püspök megbízásából itt ennek a szerződéslelkészség vezetését. Az önállósághoz vezető lépésekkel 1955-ben haranglábat állítottunk fel az emletert templontelken, - terv is készült a kápolna építésére, - de azt nem engedélyezték akkori politikai légkörben.

1956. nyarán viszont vértalan lehetőség adódott: a Kossuth u.82.sz. alatti, mostani ház /akkor L alakú épület, melynek egykor zsidó gazdasági építésre volt szűkség: eladtuk a telket, építványgot /a javaslat Kemecei Sándortól származott, felesége kezdetől buzgó hívők, kápolnát miserühákkal, oltárterítéssel ajándékozta meg/. Megindult a gyűjtés híveink között, ehhez járult több egyházközség vasárnapi persónák, a kerületből és más egyházközségekből, ahová eljutott a szervező lelkész és szentmisét tartott köztük /Hajdúbószörmény, Tiszavasvári, Aják, Nyírlugos, stb./ - Összegeült 35.000 forint, amit szeptemberben kifizettünk, a hátralévő 20.000 forintot pedig év végéig törlesztettük. -

Hollós János lelkipásztori tevékenysége Tégláson

Ebben a helyzetben indult a lelkipásztori munka, melyet Kovács Gyula nyíregyházi segédlelkész kezdett el 1951-ben. Ő vett egy telket a József Attila utcában, és építőanyagot is vásárolt egy kápolna építéséhez. 1953 decemberében Dudás Miklós püspök Hollós János püspöki titkárt és teológiai tanárt bízta meg a szórványlelkészesség vezetésével. Az önállósághoz vezető első lépésként 1955-ben haranglábat építettek, és a terv is elkészült a kápolnához, amelynek építését azonban a kommunista rezsim nem engedélyezte.

1956 nyarán váratlan lehetőség adódott. A Kossuth utca 82. szám alatti házat árulni kezdték. A gyors döntésnek köszönhetően eladták a József Attila utcai telket az építőanyaggal együtt, és a helyi, valamint környékbeli egyházközségek híveinek adományaival kiegészítve 35 000 Ft-ot ki tudtak fizetni szeptemberben, a maradék 20 000 Ft-ot az év végéig törlesztették.

A házat a közfalak lebontásával alakították át kápolnává, ez lett az első téglási görögkatolikus kápolna. A szentelést a betegeskedő püspök atya helyett Vattamány Imre hajdúdorogi esperes-helynök és Árkosy István debreceni parókus végezte.

Az Állami Egyházügyi Hatóság ellenlépésként 1957-ben megvonta Hollós János fizetését az egyházmegyei hivatalban és a hittudományi főiskolán egyaránt, valamint hitoktatási engedélyét is megvonták. Hollós atya ekkor kiköltözött a téglási épületbe, amely így már parókia is lett.

Mivel a településnek immár kápolnája, parókiája és lelkesze is volt, Dudás püspök 1958-ban szervezőlelkészéggé nyilvánította Téglást.

A Budapesten fölrobbantott Regnum Marianum pincéjében őrzött padjait ajándékba

A TÉGLÁSI GÖRÖGKATOLIKUS HÍVEKNEK SEM LELKIPÁSZTORUK, SEM PARÓKIÁJUK, SEM IMAHELYÜK NEM VOLT, A BÖKÖNYHÖZ TARTOZÓ TÉGLÁSI HÍVEK VAGY ÚJFEHÉRTÓRA, VAGY BÖKÖNYBE JÁRTAK GÖRÖGKATOLIKUS SZERTARTÁSRA, DE JÓ RÉSZÜK A HELYI RÓMAI KATOLIKUS KÁPOLNÁT LÁTOGATTA.

kapta a szervezőlelkészéggé, ezek a padok a mai napig ott vannak az új templomban is. Dudás püspök első püspöki Szent Liturgiáján akkora tömeg volt, hogy még a kápolna udvara is tele volt.

1964-ben Takács András festette ki a kápolnát, akinek bátyja, István az egri bazilika belsejét festette. Hollós János ez évben püspöki tanácsosi kinevezést kapott.

Hollós atya csak 1966-ban kapta vissza tanári engedélyét, ettől kezdve ismét tanított a Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán. Ez évben járt először Rómában, ahonnan kelyhet és liturgikus ruhát, Bécsből pedig adományt hozott, amiből új kerítés épült.

A hetvenes évek elején kibővítették és átalakították a parókiát. Hollós atya 1973-as ezüstmiséjére az előző évben elhunyt Dudás püspök helyett Timkó Imre apostoli kormányzó, valamint a főiskola tanárai és az esperesi kerület papjai is eljöttek.

A parókia épületének külsejét 1990-ben renoválták. A rendszerváltás, a szomszédos egyházközségek papjainak biztatása és a hívek lelkesedése vezetett odáig, hogy az új önkormányzat a szervezőlelkészéggé adományozta a Dózsa György úton lévő parkos területet. Megindult a gyűjtés a templom építésére. Az egyházmegye és a helyi hívek mellett a téglási római katolikus egyházközség, a nyíradonyi, bökönyi, nyírcsaholyi, újfehértói, érpataki, hajdúdorogi, nyírbrányi hívek, a nyírбатыori római katolikus egyházközség, Anisich Jenő kalocsai protonotárius, Kaszap Béla geszterédi plébános, Hollós atya kapcsolatainak köszönhetően Vanentiny Géza bécsi pápai prelátus, a bécsi érsekség, Affalterbach testvérváros, müncheni, königsteini, würzburgi és freiburgi hívek jelentős adományokkal járultak hozzá az új templom építéséhez.

Az alapkövet 1995 júliusában tették le, Keresztes Szilárd püspök 1997. július 27-én Szent Illés próféta tiszteletére szentelte föl az új templomot. Az oltárt és ikonosztáziont szatmárnémeti mesterek készítették. A templom Milánóból és Kolozsvárról is kapott ikont, ugyanebben az évben pedig gázfűtést is.

Dr. Hollós János ezüstmiséje 1973-ban Tégláson
(Timkó Imre apostoli kormányzóval)

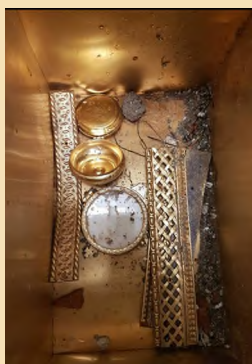
Aranymiséje 1998-ban Tégláson

Érintetlen maradt az Eucharisztia a pusztító robbanásban

Négyen haltak meg január 20-án Madrid belvárosában, amikor gázrobbanás történt a Palomai Szent Szűz-plébánián. A hatemeletes épületben működött a plébánián kívül a karitás, a hajléktalanok ingyenkonyhája, és itt voltak a plébániai közösségi termek is. A robbanásban életét veszítette a tavaly júniusban szentelt Rubén Pérez Ayala atya, akinek a kórházban szintén pap testvére adta föl az utolsó kenetet. Meghalt egy 35 éves, négygyermekes családapa is, aki a plébánián segített az épület bojlerét szerelni, egy munkás és egy járőkel is.

Az épületben óriási károk keletkeztek, megrongálódott az egyházmegyei idősek otthona és a szomszédos iskola is. A romok között megtalálták az atyák kápolnájának darabokra tört tabernákulumát, ám csodával határos módon az Eucharisztia sértetlen maradt.

Ikreket szenteltek pappá Ugandában

Gyermekkori álma vált valóra a 31 éves Peter és Adrew Katuramunak, akiket tíz társukkal együtt szentelt pappá Francis Aquirinus Kibira, a kasesei egyházmegye püspöke. Az ikrek úgy gondolják, akárcsak Pétert és András – akik után elnevezték őket szüleik –, Isten már születésük előtt az emberek szolgálatára választotta őket. Nem volt mindig könnyű a papsághoz vezető út, hiszen a nyolcgyermekes családban – a legidősebbek lévén – a szokások szerint nekik lenne kötelességük a családi név továbbvitele, a gondoskodás a többi családtagról. „Nem volt egyszerű elfogadtatni szüleinkkel a döntést, de ma már büszkék, hogy nem térített el semmi a hivatásunktól” – mondják.

KITEKINTŐ

Fölgyógyult a koronavírusból a 117 éves apáca

Andrea nővér 1904-ben született Lucile Randon néven a franciaországi Alés városában – protestáns családba. 19 évesen katolizált. 1944-ben, tehát 77 évvel ezelőtt lépett be a vincés Irgalmas Nővérek rendjébe. Összesen 28 évig gondozott árvákat és időseket egy kórházban. A rend Labouré Szent Katalinról nevezett idősek otthonában élő Andrea nővér január közepén kapta el a vírust, három héttel később gyógyulttá nyilvánították – éppen 117. születésnapja előtt, ami egybeesett a betegek világnapjával. Arra a kérdésre, félt-e a vírustól, ezt felelte: „Nem félek, hiszen a haláltól sem félek.” Örülök, hogy veletek lehetek, de igazság szerint már máshol lennék – a bátyámmal, szüleimmel és nagyszüleimmel.”

Aki kíváncsi a hosszú élet titkára, annak Andrea nővér elárulta a receptet: „imádság, egy kis vörösbor és egy bögre forró csoki mindennap.”

Noha már teljesen vak, és kerekesszékekben közlekedik, jó kedélyű, és a humorát egy percre sem veszítette el. Azt mondja, reméli, hogy Isten már nem várakoztatja túl sokáig.

A születésnap menü libamájpástétom és erdei gombás kappanpecsenye volt vörösborral, pezsgóval és portóival.

„A legnagyobb örömöm, hogy mindennap tudok imádkozni” – mondta a legidősebb embereket nyilvántartó szervezet (GRG) által a világ második legidősebb embereként számon tartott Andrea nővér. (A legidősebb a japán Kane Tanaka, aki 118 éves; az első tizenben csak nők vannak.)

Nobel-békedíjra jelölték a lazarista szerzetest

Pedro Opeka szlovén származású argentin lazarista misszionáriust terjesztette a Nobel-békedíjra a szlovén miniszterelnök. Amikor Madagaszkáron járva azt látta, hogy a legszegényebb gyermekek a disznókkal és kutyákkal versyeznek a szemétdombokon fölbukkanó ételmaredekért, Pedro atya 1976-ban Antananarivóba, a madagaszkári fővárosba költözött. 1989-ben a város legszegényebb részén, személerakók között, kartonpapírból eszkábált bódékban élő hajléktalan öslakosok számára hozta létre az Akamasoa közösséget. Az elmúlt 32 évben négyezer házat, ételraktárat, hat klinikát, három kórházat, négy szülészeti intézményt, 18 sportpályát építettek, államilag akkreditált óvodáik, iskoláik, gimnáziumaik, szakképzők és egyetemeik vannak, melyekben tízezer gyermek tanul; közel ötezer embernek adnak munkát a közösségben, a kőbányában, kisgazdaságokban, műhelyekben és üzletekben. A gyakran csak „madagaszkári élő szent”-ként emlegetett Pedro atya nagy hangsúlyt fektet arra, hogy megtanítsa a fiatalokat a természet szeretetére, évente közel ötezezer fapalántát ültetnek.

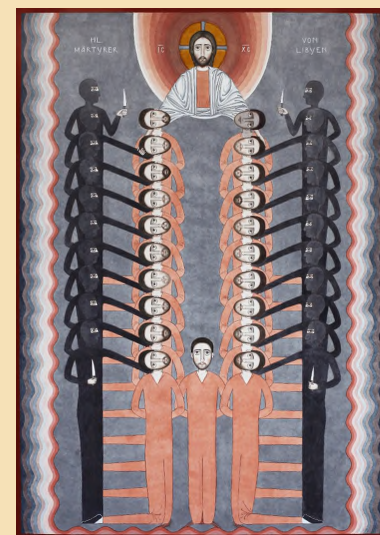
Az Akamasoa közösséget, melynek 18 falujában 13 ezer ember él, 2019 szeptemberében Ferenc pápa is meglátogatta. Pedro atya számos nemzetközi díjat kapott, a Nobel-békedíjra is számos alkalommal jelölték már.

Ferenc pápa: a 21 lefejezett kopt ortodox mártír mindannyiunk szentje

Ferenc pápa videóüzenetben emlékezett meg a 21 kivégzett keresztényről a Londoni Kopt Ortodox Egyházmegye által szervezett kortárs mártírok napján. A 20 egyiptomi és 1 ghánai vendégmunkás Líbiában dolgozott egy építkezésen, amikor 2014 decemberében és 2015 januárjában elrabolták őket az Iszlám Állam nevű terrorszervezet fegyveresei. 2015. február 15-én szabadságot ajánlottak nekik, ha megtagadják Jézust, ám ők ezt nem tették meg, ezért lefejezték őket, melyről videót készítettek. II. Tavadosz kopt pápa néhány nappal később szentté avatta őket.

Ferenc pápa ezt mondta: „A 21 vértanú vízzel, Szentlélekkel és vérrel keresztelkedett. A mi szentjeink ők, minden keresztényé felekezettől és ritustól függetlenül. Egyszerű, de kitartó hitükért a legnagyobb ajándékot kaphatták, amit egy keresztény kaphat: közösséget vállaltak Krisztussal, olyannyira, hogy életüket is adták.” A Szentatya megköszönte a kopt egyház papjainak és püspökeinek, hogy ilyen erős hitre nevelték ezeket a fiatalembereket.

2017. április 28-án Ferenc pápa és II. Tavadosz kopt pápa jelentős lépést tett a római katolikus és kopt ortodox egyház ökumenikus kapcsolatában: közös nyilatkozatukban kijelentették, hogy nem kell újra keresztelkednie annak, aki egyik vallásból a másikba tér át.

VÁNDOR ILKA

Életre szóló ajándék

Egy februári hétköznapon látogattam el az egerszalóki St. Andrea szőlőbirtokra. Hőesésben érkezem a birtok központjába egy olyan időszakban, amikor nemcsak az évszak csendesíti és lassítja le az életet, hanem a pandémia is megtizedeli a találkozások számát. Lőrincz György borász a St. Andrea borászat alapítója, társtulajdonosa a beszélgetőtársam. Ő kérte a személyes találkozást, hamarosan megérttem, miért...

Önjellemzése szerint szorongó alkat. Az a fajta tehát, aki szorongásában a legrosszabbra számít, eközben pedig minden tőle telhetőt megtesz a sikerért. Ebből a fajta lelkialkatából azonban igényesség és szorgalom származik, amely bizonyítani akarással párosul, és ehhez társul még Gyuri szakmai tudása és munkabírása is. A Jóisten pedig a tenyerére vette, és adott neki egy képességet, hogy jó emberekkel találkozzon, s előbb ösztönösen, majd tudatosan felismerje azokat a találkozásokat, amelyek fordulópontokat hoznak az életében.

Beszélgetés dr. Lőrincz György borással

Honnan indultál? Mit tartasz fontosnak elmondani magadról, ha a múltadba visszatekintesz?

Édesapám Penészlekről zarándokolt Egerbe. Meghatározó emlékeim gyerekkorom húsvétjai, körmenetei, pászkaszentelése, templomba azonban nem jártunk rendszeresen.

Gyerekként nagyon szerettem volna valamilyen kiemelkedni, de nem voltam túl erős, nem voltam túl okos, nem voltam túl jóképű sem, a választásom így a sportra, azon belül pedig a vízilabdára esett. Mindent beleadtam, és nagyon komolyan vettem a sportkarrieremet, éreztem, hogy lehetőségem van sikerekre ebben a sportágban. A középiskola végén ezért a továbbtanulásomat két dolog befolyásolta erősen. A szüleimnek és az önmagamnak való megfelelés mellett a legfontosabb az volt, hogy

olyan helyre menjek, ahol tudom a vízilabdát folytatni. Így esett a választásom a budapesti Kertészeti Egyetemre (ma Szent István Egyetem). Nem fűlött a fogam a kertészkedéshez, de ezen a karon volt szőlész-borász képzés is, és akkoriban úgy gondoltam, hogy mivel egri fiú vagyok, ez biztos „nem fog fájni”.

Az egyetemi éveim alatt reggel, este edzettem, éjszaka tanultam, napközben pedig egyetemre jártam. Az OSC-ben játszottam, komoly céljaim voltak, ennek megfelelően az öt év alatt az egyetem híres klubjában jó, ha háromszor megfordultam. Az egyetem alatt, 22 évesen meg is nősültem, első gyermekünk Andika diplomaosztójának a napján született.

Az egyetem elvégzése után visszakérültem Egerbe, és az Egervin borgazdaság gyakoronka lettem fél évre.

Amikor gazdasági okokból elbocsátottak, akkor végül nagy vágyam teljesült, főállású vizilabdázó lettem. A profi sportolók helyzete akkoriban más volt azonban, mint mostanában. Az akkori megbecsültséget, elvárásokat és juttatásokat sem lehet a maiakkal összehasonlítani. Amire annyira vágytam, végül nem hozta meg számomra a boldogságot: nem becsültek meg, betegen is játszom és edzenem kellett, azt éreztem, hogy mint ember nem számítok, csak a teljesítményem és az eredményeim.

**ELSŐ FORDULÓPONT:
„találkozás a felismeréssel,
hogyműködök”**

Megrendítő és fontos fordulópontja volt az életemnek, amikor egy tanárom az egyetemről személyesen jött el hozzám Egerbe, és meghívott, hogy vegyek részt egy akkor induló posztgraduális képzésen.

Visszakerültünk Budapestre az egyetem miatt, és én akkor még mindig vizilabdáztam, az Újpesttel edzettem és az Eger csapatában játszottam. Ezekben az években már a harmadik gyerekünk is megszületett. Andika Gazdagréten volt albérletben napközben egyedül a három gyerekkel, én pedig reggel-este edzettem, napközben egyetemen voltam, s alig találkoztunk. Sportolói szemmel a legerősebb időszakban változtak meg a prioritások az életemben, elfogadtam, hogy nem leszek már világbajnok, és más a dolgom az életben.

Az egyetem oktatót szeretett volna képezni belőlem, de én nem erre vágytam. Nem vagyok előadótípus a habitusom miatt, fárasztott és szorongtató a felkészülés és az előadás miatt még akkor is, ha kevés ember előtt kellett beszélnem.

Közben a tanulmányaim éve alatt megszerettem a bor világát, ezt a rendkívül izgalmas és szép világot a maga változatosságával, a termőhelyekkel, a borfajtákkal, a borkarakterekkel, és ezzel együtt a bor alkotásának folyamatát is. Szerettem a kutatást, rengeteget kísérleteztem a dolgozatomhoz, izgalommal töltött el az érdekes dolgok felfedezése.

Az utolsó évet az Egri Szőlészeti és Borászati Kutatóintézetben töltöttem. Majd újra érdekes fordulópont következett, mert három évvel az elküldésem után visszahívtak az Egerhez, ahol ezután hét évet töltöttem el. Fontos hét év volt ez számomra, ami alatt sokat edződtem és tanultam a világról, az emberekről, magamról.

**MÁSODIK FORDULÓPONT:
találkozás a szőlővel mint családi
vállalkozással és mint elismeréssel,
hogyműködök bort csinálni**

Ezekre az évekre tehető egy másik fontos esemény. A diplomaosztómra édesapámtól kaptam egy zártkerti szőlőültetvényt. Most már nemcsak egy hordó bort kellett elkészítenem édesapámnak, mint korábban, hanem már a kertet is művelnem kellett.

Apósomnak is volt szőlője, ahol gyakran segítettem, amikor udvaroltam. Később eladta a szőlőt, a pincéje pedig üresen állt évekig, én ugyan felajánlottam neki, hogy rendbe teszem, de akkoriban még nem hajlott rá.

Történt azonban, hogy egy az édesapámnál készített Cabernet Sauvignont beküldtem az egri borvidéki borversenyre azzal a céllal, hogy véleményt mondjanak róla. Ez a bor pedig nagy aranyérmet kapott.

Nem mertem a saját nevem alatt versenyeztetni a bort, többek között a munkahelyem miatt, ezért St. Andrea borház néven küldtem be. Ebben az időben még egyáltalán nem jártam templomba, egyszerűen csak megtetszett a feleségem neve meg a szent szó együtt. Egy ilyen borversenyen akkortájt 300-400 bor is volt, s abból talán négy db nagy aranyérmes lett. A zsűrinek fogalma sem volt, hogy kit takar a St. Andrea. Hab a tortán, hogy ezután elküldtem a bort az országos versenyre is, s ott is aranyérmet kaptam.

Mit szölkáltak, amikor kiderült, hogy te voltál a St. Andrea?

Ennek az egyik következménye lehetett, hogy a centenáriumi bikavér elkészítéséhez engem választottak be az Egervintől a borvidék öt borásza közé. Lassan, óvatosan elkezdtek felém áramlani azok a biztató gesztusok, elismerések is, amelyek azt sugallták, hogy nekem ezzel kell foglalkozni.

Apósom ekkor már látta, hogy ezek szerint tudok jó bort „csinálni,” s ekkor megalapítottuk az első családi vállalkozást, a Lőrincz és társai Kft.-t: apósom, anyósom, a sógorom meg én.

Ekkoriban tudatosodott bennem, hogy a nagyipari bortermelésben az alapanyag minősége az alapvető korlát, és hiába akarok egy bizonyos szint fölötti borminőséget, az nem fog menni. Azt is sajnáltam, hogy a finomabb szőlőért nem fizettek több pénzt a szőlőtermelőknek.

A kisbirtokon, a családi vállalkozásban ezzel szemben nagyon figyeltünk a minőségre, meg tudtunk tenni mindent azért, hogy jókor szedjük le a szőlőt, hogy nagyon érett legyen a gyümölcs, hogy alacsony hozamú legyen, hogy finom legyen, és hogy jó hordót használjunk, stb.

**HARMADIK FORDULÓPONT:
a St. Andrea szőlőbirtok megalakulása**

Az életem egy újabb fontos és meghatározó pillanata az volt, amikor egy Egervinhez szállító cég vezetője megkérdezte tőlem, hogy lenne-e kedvem egy birtokot létrehozni, mert van egy ismerőse, aki birtokot szeretne, és ehhez partnert is keres.

László Istvánnak hívták ezt az ismerőst, és tavasszal találkoztam vele. Akkoriban technológiai vezető voltam a cégnél, azt hittem, a szokásos termékbemutatóra jönnek. „Na, Gyuri, mi a maga álma?” – kérdezte tőlem, mielőtt leültünk volna. „Egy borászat egy szőlőshegy közepén...” – feleltem. „És ez mennyibe kerül?” – ez volt a második kérdése. Nyilván ezen még sosem gondolkodtam, hiszen alkalmazottként nem volt pénzem ilyen terveket szőni. Gondoltam, hogy mondok egy jó nagy összeget: „50 millió.” „Jól van, akkor csináljuk meg!” – válaszolta erre.

Ekkor derült ki számomra, hogy komoly a dolog, mert utána hónapokig telefonálgattam, én meg csak halogattam a vele való beszélgetést szüretig, mert féltam az egésztől. Végül nekem feszítette a kérdést, hogy akarom-e én ezt igazán, vagy sem, mert akkor keres mást.

2001-et írtunk ekkor, és nagyon elrontottunk egy bort a cégnél. Mindenki szívesen mutogatott a másikra, de a fő oka az volt, hogy elavult volt a technológia. Ez adta végül azt az utolsó lökést, hogy ebben a hangulatban már tényleg elkíváncoztam onnan. A helyzetet a Gondviselő rendezte így, hiszen a Jóisten ott van mindig és mindenütt, rendbe teszi a dolgokat, lehetőséget ad többször is, és abba az irányba tereli a dolgokat, amerre kell.

2002. március 15. kettős ünnepnap számomra, mert azóta nem vagyok alkalmazott, és akkor alapítottuk meg a St. Andrea szőlőbirtokot.

Megvolt tehát az álom a szőlőshegy közepén lévő birtokról, de ezt nem volt könnyű megvalósítani, hiszen a hegy közepén nincs áram, víz, gáz stb. Akkoriban már itt laktam a faluban, és kinéztem ezt a helyet, ahol már majdnem kint vagyunk a természetben, és bőven el is férünk. Így lett ez a hely, ahol most ülünk.

A következő fontos lépés az volt, hogy szőlőket vegyünk. De hol legyenek ezek a szőlők? Az EU-csatlakozás éveiben mindenki szőlőt vásárolt, a nagynevű birtokok megvették a legjobb dűlőket, mi, többiek a „maradékból” vásárolhattunk.

Fontos tudni ehhez, hogy a hagyomány szerint az Eger-pataktól (ami Eger városát kettészeli) keletre van a vörösboros termőterület, nyugatra pedig a fehérboros rész. A patakon túl (keleten) energikusabb, erősebb borok készülnek az erősebb termőtalajból. Nyugat felé fokozatosan könnyül a talaj, előbb löszösödik, a vége pedig már homok. Itt, Egerszalókon főként riolittufa és agyag, amin mi gazdálkodni tudunk, tehát akkor itt kell kékszőlőt termesztünk, és jó bort csinálnunk. A legnagyobb bortermelektől tanulva a módszerünk az, hogy 5-7 fűrtöt hagyunk tökéneként, vagyis cca. 40-50 mázsa szőlőt hektáronként. Kezdetben azonban még nem volt saját gyümölcsünk. Ezért termeltetni kellett, és ehhez olyan partnert kellett találni és megfizetni, aki erre hajlandó. Az első három évben a célunk az volt, hogy a lehető legjobb bort csináljuk, a költségekre kevésbé figyelve István befektetett, én pedig bizonyítani akartam neki. Volt, hogy hibáztam, rontottam el a bort, de ő folyamatosan bízott bennem, és közben folytatta a birtoképítést is. Ezt a korszakot is a Gondviselő ajándékként fogom fel.

NEGYEDIK FORDULÓPONT: István halála

A birtokalapítás után három évvel István beteg lett és meghalt, a halálával pedig megváltozott minden.

A halála előtti karácsonykor a családjával együtt ünnepeltünk Bécsben, utána pedig szemben találtam magam az ellenséges örökösökkel. Szakértőket küldtek felmérni a félig kész birtokot, ahol befektetés nyilvánvalóan még nem térült meg. Bár én mindennel el tudtam számolni, ők nem értették meg, hogy mibe is fektetett tulajdonképpen István, s hogy ennek az egésznek mi is a célja, hol tartunk, és mit miért csinálunk. Többen ringbe is szálltak a birtokért, mert közben nyilvánvalóvá vált, hogy a család nem akarja folytatni ezt a vállalkozást, és el akarják adni a tulajdonrészüket. Hatan nézték meg a birtokot potenciális vásárlási céllal, de ugyanazok voltak a kérdések mindannyiszor: mekkora a birtok, és mennyi

palackot termel. Az elképzeléseimről azonban senki nem kérdezett semmit soha, őket pusztán csak az adatok és a nyereség érdekelte.

Hetedikre jöttek a mostani üzlettársaim – Bozó András és Kovács Attila építészek –, akiket már ismertem korábbi borbemutatókról. Őket érdekelte, hogy én miként gondolkodom a borról, s hogy miként próbálom azt megvalósítani. 2006-ban ők lettek az új, mostani társaim.

A borászat pedig megmaradt és továbbfejlődött, és hogy ez Isten akarata is, az is bizonyítja számomra, hogy ha el is rontunk valamit, ha akár a létünk is volt a tét, végül megmaradtunk a mai napig úgy, hogy én nem igazán tudok gazdálkodni, de imádkozom és csinálom a dolgomat. Istennek hála, a birtok még mindig működik, sikeres, elismeréseket kapunk. Persze olykor el szoktam gondolkodni, hogy miért is történik ez velünk.

A válasz erre az, hogy amikor belenehezünk, akkor mindig megbiztat a Gondviselő valamivel, ami előbbre visz, feldob vagy a gondjaimat tompítja. Mindig van feladatunk, ez egy sok generációt igénylő vállalkozás, melyet nem lehet kiismerni.

A szőlő, a bor a nagy átváltozásról, átalakulásról szól. Úgy csináljuk, ahogy kell, ahogy tanultuk, és aztán nem mindig az történik, amit akartunk. Mindig van valami, ami változik, átváltozik, amit nem értünk, hogy miért történik, amit nem lehet kontroll alatt tartani, csak úgy megtörténik, és mi teregetni próbáljuk a tanult dolgokkal a mederben. Ez benne az izgalmas és a lélegzetelállító!

Ötödik fordulópont: A FORDULÓPONT

A tulajdonosváltás időszakában nagyon rosszul voltam, szorongtam, lelkileg nagyon megterhelő volt. Ekkor kaptam egy könyvet a feleségemtől, Andikától, azzal a céllal, hogy segítsen nekem. Ebben a könyvben volt egy történet, amiben szerepelt egy fiatalember, aki pusztán attól lett jobban, hogy elkezdte olvasni a Szentírást.

Ezután kértem és kaptam Andikától karácsonyra egy Bibliát, amit annak rendje és módja szerint elkezdtem olvasni az elejétől (mosolyog). Mivel az elejétől olvastam, eleinte még nem kaptam válaszokat. *Azt hittem, ez egy könyv, de rájöttem, hogy ez „a” könyv.*

A birtok megmaradásának bizonytalansága és ez a lelki vívódás közel egy évig tartott, amelynek a végén azt a következtetést vontam le, hogy *engem szeret az Isten.*

Elkezdünk templomba járni a családdal, majd pedig Andika és a négy gyermek is megkezdte a templomjárásukat. 18 év után elvettem feleségül templomban is Andikát, a 40. születésnapján, görögkatolikus szertartás szerint. Az esküvőt meglepetésnek szántam. Járatlanságunkban az unokatestvéremmel azt találtuk ki, hogy az ő gyerekei bérálására megyünk Nyíregyházára, és mi leszünk a bérmaszülők. Természetesen ezért nagyon szépen fel kell öltözni. A templomajtóban aztán Andika kezébe nyomta az unokatestvérem a csokrot, nekem is feltűzte a virágot a zakómra, s a feleségem akkor jött rá, hogy a saját esküvőjére jött.

Az esküvő szertartásának szövegében szerepel a „szabad akaratedből jöttél-e ide...?” kérdés, ezért az előtte lévő nyáron ötször kértem meg Andika kezét a gyermekek (mint tanúk) előtt, és ő mindig igent mondott nekem. Szóval biztosra mentem!

HATODIK FORDULÓPONT: a főiskola

Felnőtt megtérőként kerestem az utat Istenhez. Érdekelt, hogyan lehetek jobb ember, és hogyan tudok Istennek tetszően helyállni az állapotbeli kötelességeimben. Akkoriban akadt a kezembe a Görögkatolikus Szemle, és benne egy hirdetés, hogy többek között hitoktatói szak is indul levelező képzésben a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán.

A parókusom, Demkó Balázs atya azt javasolta, hogyha úgy érzem, hogy van hívásom, akkor menjek el. Ezen felbátorodva kitöltöttem a jelentkezési lapot, ami az írásztalomon maradt. A feleségem, Andika meglátta a papírokat, és megjegyezte, hogy megint belekezek valami újba, ami a családtól veszi majd el az időmet, hiszen már volt tapasztalata abban, hogy milyen az, amikor úgy élünk, hogy alig látnak. Mivel neheztelt rám, ezért betettem a fiókba a jelentkezési papírokat. A hívás azonban megmaradt, végül Balázs atya biztatására a határidő előtti utolsó napon elküldtem a jelentkezésemet.

Mi volt a célod a tanulással?

A céloom az volt, hogy felvérteződjek azzal a tudással, amivel megérthetem az Isten szándékát. Mit vár el tőlem, hogyan kell élnem? Miként lehetek jobb ember, jobb férj, jobb apa, jobb munkáltató, kolléga és felebarát, és persze jobb hívő? Biztos voltam benne, hogy sokat fogok kapni ettől a képzéstől, amely egy hároméves lelkigyakorlat volt számomra.

Mi jut eszedbe, ha ennyi év távlatából vizsgálod a képzésedet?

A képzés számomra lélegzetállító volt! Nyilván kissé furcsa volt meglétt emberként a fiatalok között tanulni, de szerencsére ezzel nem voltam egyedül. Már az első félévben volt olyan előadás, hogy azt éreztem, már csak ezért az egyért is érdemes volt ide eljőnnöm. A képzésen való részvétel boldoggá tett, elképesztő békesség járt át általa, szabályosan „megszentelődtem”. Nagy tudású pap tanárok tanítottak minket, akik nemcsak tanítottak, hanem szeretettel viseltek irántunk.

*„...kerestem az utat Istenhez.
Érdekelt, hogyan lehetek
jobb ember, és
hogyan tudok Istennek
tetszően helyállni”*

A főiskola éve alatt gyakrabban tudtam találkozni a nyíregyházi rokonaimmal is. A feleségem hamar megérezte, hogy ez nekem igen jól tesz, így megértőbb volt a képzésen töltött szombatokért.

A nehézséget csupán a vizsgák okozták számomra. Mivel nem szerettem volna megszenyülni, nagyon sokat kellett tanulnom. A munkám mellett ez valódi kihívás volt. Akkoriban három gyermekem is egyetemista volt, és én többet tanultam, mint ők hárman együttvéve. Ehhez az is hozzátartozik, hogy volt olyan tantárgy is, amihez tényleg nem volt adottságom, de le kellett tennem a vizsgákat ahhoz, hogy a következő félévben is látogathassam az előadásokat.

Végül azonban nem diplomáztál le...

Bevallom, ezt ma már lehet, hogy másképp csinálnám. Amikor a záróvizsgához értem, akkor annak már nem láttam a tétjét, hiszen letelt a három év, nincs folytatás, és innen már nem tudok hová továbblépni. Rengeteg energiát tettem ezekbe az évekre, sokat olvastam és tanultam, ugyanakkor nagyon élveztem!

Megérte akkor ez a három év tanulás? Tudod hasznosítani az itt tanultakat?

Végző soron ezt csinálom: „hitoktatók”. Rengeteg emberrel találkozom, és az Istenről beszélünk a borbemutatókon és a kollégáim között a mindennapokban is. Nyugodt vagyok, mert azt csinálom, amit szeretek, de nem úgy vagyok hitoktató, hogy egy iskolában tanítok a hittanórán, hanem a világban élem meg az apostolkodást, ez az én feladatomban. Gyerekkoromban ugyan elhangzott, hogy *ebből a gyerekből a végén pap lesz*, de úgy gondolom, hogy a bölcs Isten akkor énekhangot is adott volna, ha ez lett volna a célja velem. A bortermeleléssel azonban ott vagyok a misztériumban. A papság után ezt tartom második legnagyobb hivatásnak. Itt is főszerepet játszik egy nagy átváltozás és a sok emberrel való mindennapi találkozás.

Mit mondanál azoknak, akik most gondolkoznak azon, hogy itt tanuljanak nálunk?

Ha valaki meg akarja változtatni és jó irányba szeretné terelni az életét, akkor a Szent Atanáz-főiskola fel tudja erre készíteni. Rengeteg tudást és élményt tud adni, hogy ezáltal Istennek tetszően legyen képes élni. Nyilván vannak, akik erős hivatástudattal jönnek erre a képzésre, és akik valóban az itt kapott tudással felvértezve képesek a hivatásukban kiteljesedni, de ez nem feltétlenül elvárás. Egyénre szabott a tudás és a lehetőség, és életünk legjobb döntése lehet, ha kipróbáljuk magunkat egy ilyen képzésen, ebben biztos vagyok. Ha hitoktató lesz végül valaki, ha valami más, ez egy életre szóló ajándék mindenkinek.

MAROSI ANITA

Száz éve született Margitics Iván és Szemedi János püspök

A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye 20. századi történelmének meghatározó alakjai voltak azok, akik a kommunizmus évei alatt életben tartották, majd a legalizációt követően újraélesztették a kárpátaljai görögkatolikus egyházat. A hívek – akik családjukban továbbadták a görögkatolikus hagyományokat –, a papok, akik hitükért vállalták a száműzetést, a börtönt és a vértanúságot, és a vezetők, akik titokban, majd nyilvánosan összetartották és feltámasztották a megmaradt közösségeket. Közéjük tartozik Margitics Iván és Szemedi János, akiket titokban szenteltek püspökké. Miután 1989-ben hivatalosan is elismerték a görögkatolikus egyházat, ők vették kezükbe a Munkácsi Egyházmegye vezetését. A szovjetrendszer felbomlását követő zűrzavaros években olyan feladatokkal kellett megbirkózniuk, mint a templomok visszaszerzése, a paphiány pótlása, az egyházközségek újjászervezése.

Balról Margitics Iván, jobbról Szemedi János

EBBEN AZ ESZTENDŐBEN – AMIKOR SZÜLETÉSÜK SZÁZADIK ÉVFORDULÓJA VAN – RÁJUK EMLÉKEZÜNK.

MARGITICS IVÁN PÜSPÖK 1921. február 4-én látta meg a napvilágot az Ugocsa vármegyei Nagycsongova (ма Боржавське) településen, Margitics Anton és Koszták Terézia görögkatolikus szülők családjában. Heten voltak testvérek. Az elemi iskolát szülőfalujában végezte el, majd Nagyszőlösön járt polgári iskolába. Ezt követően a huszti reálgimnázium tanulója lett, ahol bekapcsolódott a cserkészmozgalomba is. Akkor még arról álmódott, hogy misszionárius lesz Afrikában vagy Ázsiában. Tervei a II. világháború kitérésével megghiúsultak. Ezért, miután 1941-ben érettségi bizonyítványt szerzett, jelentkezett az Ungvári Papnevelő Intézetbe. Alig fejezte be a szeminárium első évét, amikor 1942 júliusában politikai tevékenységéért – részt vett az OUN nevű ukrán társadalmi-politikai mozgalomban – két évre elítélték és Munkácson bebörtönözték. Ugyanezen év decemberében Sztojka Sándor megyéspüspök közbenjárására Horthy Miklós kormányzótól kegyelmet kapott, és szabadon bocsátották. Visszatérhetett az ungvári szemináriumba, ahol tanulmányait 1946-ban fejezte be. Boldog Romzsa Tódor püspök szentelte pappá 1946. augusztus 18-án. Nagyszőlösre helyezték segédlelkésznek, majd Rahón szolgált 1949. február 10-ig. Nem engedett a kommunista hatóságok nyomásának, nem tért át a pravoszláv hitre. A görögkatolikus egyház betiltása után titokban folytatta tevékenységét. 1951. március 5-én, egy házassági szertartás végzése közben tartóztatták le szülőfalujában. 1951. szeptember 18-án a Kárpátaljai Tartományi Bíróóság a Szovjetunió

Büntető Törvénykönyve 54. § 10. cikkelyének 2. része alapján 25 év börtönbüntetésre ítélte 5 év jogvesztéssel és vagyonekobzással. Négy évet töltött az Omszk melletti Gulag táborokban. Sztálin halála után, 1955 szeptemberében amnesztiával szabadult. Miután hazatért Kárpátaljára, egy termelősövetkezetben kapott munkát. Közben tovább folytatta illegális papi tevékenységét.

1987. szeptember 10-én Sofron Dmyterko ivano-frankivszki püspök szentelte titokban a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye püspökévé. Emellett tagja volt az Ukrán Görögkatolikus Egyház helyreállítását kezdeményező csoportnak. Velük utazott 1987-ben Moszkvába, hogy tárgyaljanak a görögkatolikus egyház legalizációjáról. 1989. december 13-án jelent meg a szovjet kormány rendelete, mely hatályon kívül helyezte a görögkatolikus egyház működését betiltó 1949. évi rendeletet.

Ezt követően Margitics püspök aktív szerepet vállalt az egyházmegye újjászervezésében két püspöktársával, Szemedi Jánossal és Holovács Józseffel. Velük utazott el 1990 júniusában az Ukrán Görögkatolikus Egyház püspökeinek szinódusára Rómába, ahol június 24-én Szent II. János Pál pápával találkoztak.

A Szentatya 1991. január 5-i bullájával megerősítette Margitics püspök titokban elrendelt ordinációját, valamint kinevezte őt Szemedi János megyéspüspök segédpüspökévé.

Püspöksége alatt sorra kereste fel az egyházközségeket, sokat tett a pravoszlávok által elvett templomok visszavételéért. Tevékenységéért

A nagycsongovai görögkatolikus templom, melynek ajtaját a kommunisták bebetonozták

42

Gimnáziumi osztálykép, 1940. január 28., Huszti. Felső sor, balról Szemedi János és Margitics Iván

Elsőéves szeminaristaként

Ivan Margitics –
богослов Ужгородської
духовної семінарії 1-го року
навчання (1941)

Szent II. János Pál pápánál

Margitics püspök a moszkvai delegáció tagjaként (alsó sor, a szatyros úr mellett sapkában)

Margitics Iván koncepció bűnügyének papírja

Emléktáblája a kijevi Szent Miklós-templom homlokzatán

elnyerte a „nép püspöke” címet. 1992-ben a már független Ukrajna Legfelsőbb Bírósága teljesen rehabilitálta. Margitics püspök 75 éves korában vonult nyugdíjba. Élete utolsó éveit az ökörmezői járási Fülöpfalván (Пилипець) töltötte. Itt érte a halál Szent Liturgia végzése közben 2003. szeptember 7-én.

2017. február 4-én számos egyházi és világi méltóság, valamint a hívek sokasága jelenlétében ünnepélyesen újratemették. Szülőfalujában, a nagycsongvai Mária oltalma templom kriptájában helyezték örök nyugalomra.

2017 szeptemberében emléktáblát állítottak neki a kijevi Szent Miklós-templom homlokzatán, Rahón pedig emlékszobát rendeztek be a tiszteletére. Életéről és munkásságáról 2015-ben jelent meg könyv.

SZEMEDI JÁNOS MEGYÉSPÜSPÖK 1921. június 26-án született az Ugocsa vármegyei Alsóveresmarton (Мала Копаня). Ruszin nemzetiségű volt, ám tökéletesen beszélte a magyar nyelvet is. 1942-ben szerzett érettségi bizonyítványt Huszton. Ugyanebben az évben felvételt nyert az Ungvári Papnevelő Intézetbe. Tanulmányait megszakítva, 1944 őszén a Csehszlovák Felszabadító Hadsereg katonája lett. Miután leszerelt, visszatért a szemináriumba. 1947-ben fejezte be tanulmányait. 1947. július 6-án szentelte pappá Boldog Romzsa Tódor megyéspüspök.

Az ungvári szeminárium prefektusává és előadójává nevezték ki, valamint az egyházmegyei iroda jegyzőjeként, a papnövendékek énekkarának karvezetőjeként és kisegítő lelkészként is szolgált.

A görögkatolikus egyház 1949-es betiltása után gépkocsivezetőként dolgozott 1987-es nyugdíjba vonulásáig.

Eközben titokban papként tevékenykedett és megszervezte a papképzést. 1978. augusztus 24-én az Ungvár melletti Felsődomonyán Chira Sándor püspök titokban püspökké szentelte. 1979 januárjában, Murányi Miklós apostoli adminisztrátor halála után a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye rendes püspöke lett. Ekkor még illegálitásban, 1989-től nyilvánosan végezte egyházvezetői munkáját. 1989 novemberében celebrálta első nyilvános püspöki Szent Liturgiáját.

1991. január 21-én Szent II. János Pál pápa bullában erősítette meg püspökségét.

Működése alatt sokat tett az egyházmegyéért. Visszautasította azokat a törekvéseket, melyek a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegyének az Ukrán Görögkatolikus Egyházba való beolvasztására irányultak.

Az egyházmegye számos templomát és ingatlanját sikerült visszaszerznie. Ungváron felépítette a teológiai akadémiát, melyben elindította

1990 márciusában az első nyilvános görögkatolikus papi gyűlésen. Középen Szemedi püspök, mellette Margitics püspök, kezeivel a térdén

a papképzést. Az addig paphiánnyal küzdő egyházmegye közösségeibe a már általa felszentelt papokat nevezte ki.

1990-ben újraindította a Blahovisznyik (Örömhír) egyházmegyei folyóiratot.

Az 1996. augusztus 30-án kelt 406. számú rendeletével megalapította a Beregszászi Magyar Esperesi Kerületet, mely magába foglalja az összes magyar kárpátaljai egyházközseget.

Az ő püspöksége alatt indították el Romzsa Tódor vértanú püspök szenttéavatási eljárását. Ott volt azon a lemergi Szent Liturgián, melyen 2001. június 27-én Szent II. János Pál pápa bejelentette Romzsa püspök boldoggá avatását.

2003. január 25-én vonult nyugdíjba. Ezt követően szülőfalujában, Alsóveresmarton élt. Itt hunyt el 2008. december 6-án, s itt helyezték örök nyugalomba.

Az életéről és munkásságáról szóló könyv Kossey György szerkesztésében jelent meg 2000-ben Ungváron.

A karácsvfalvi görögkatolikus gimnázium alapkövének megszentelése 2001. november 25-én

Keresztes Szilárd hajdúdorogi püspökkel az ungvár-ceholnyai templom előtt végzett karácsonyi Szent Liturgián

Papszentelés Homokdedében 2001. május 24-én

LASKAY ANNA

A világjárvány margójára

Hárman üljük körül az asztalt. Nők: feleségek és családanyák. Beszélgetünk. Sokszor csak elmesélve a saját történetünket, segítjük egymást tovább. Gondolatainkat közreadva, reméljük, sokan magukra ismernek, s „ülnek közénk”.

Anna: Eddig épp csak érintettük beszélgetésünkben, de nem halogathatjuk tovább a témát: a tavalyi húsvétunkat jelentősen meghatározta a koronavírus. Már egy éve tart ez a helyzet, néha jobban, máskor kevésbé korlátozva a mindennapok tevékenységeit. Ti milyen érzésekkel tekintetek vissza az elmúlt időszakra?

Ildi: A tavaszi karanténidőszak számomra félelmetes volt! Ijesztő, mint egy furcsa háború, amelyben az ellenség láthatatlan, aztán a nyári enyhébb időszak után az őszi járványhullám már nem volt váratlan. Tulajdonképpen számítottam arra is, hogy pedagógusként elkapom a vírust, és csak idő kérdése volt, hogy mikor. Október elején magam is átestem rajta, de valahol megkönnyebbülés volt, hogy bekövetkezett. Hálás vagyok érte, hogy enyhébb tünetekkel vészeltem át a betegséget, de sajnos, a fáradékonyság hosszan megmaradt. A szaglásom még négy hónap után sem tért vissza. Ezek persze elhanyagolható veszteségek azoké mellett, akik kórházba kerültek, esetleg szerettüket veszítették el a járvány miatt.

Andi: Igen, a világjárvány nagymértékben megváltoztatta az életünket, amit mára már megszoktunk. Tavaly tavasszal még minden nap néztem a vírussal kapcsolatos információkat. Nem mentünk szinte sehová, boltba is csak hetente egyszer. A cégünknel is teljesen leálltunk a vendéglátással, remélve, hogy hamar túlleszünk mindezen. Ma már tudjuk, nem így lett.

Ildi: A tavalyi húsvét idején mi nagyon betartottuk a szabályokat. A személyes érintkezéseket a minimálisra szorítottuk. Az internet segítségével és telefonon tartottuk a szüleinkkel a kapcsolatot. Online vettünk részt a szertartásokon is, elsősorban a máriapócsi kegytemplom és a budapesti Fő utcai templom közvetítésein keresztül.

Anna: Én nagy erejét éreztem meg ekkor egyházunknak. Megjelentek az interneten a lelki táplálékot adó írások, a közös imádságra való felhívások. Jó volt látnom, hogy számos atya mennyire találékonyra vált a nehézség idején. Hogy mennyire tudták, kell, hogy a kapcsolat, a közösség megmaradjon. Sokkal több olyan program is elérhetővé vált, amire korábban nem kapcsolódhattunk volna a földrajzi távolság miatt. Mi ebből sokat töltöttünk! Talán ezért is bennem a kezdeti ijedtséget követően – ha szabad ezt mondani – egyfajta derű lett úrrá. Szerettem a sok családdal töltött időt, azt hogy számos program, ami korábban szétszabdalta a napokat, megszűnt. Jól megmutatkozott az is, hogy mi az, ami igazán fontos, ami tényleg elengedhetetlen. Ez számomra az Istenhez és a szeretteimhez való kötődés.

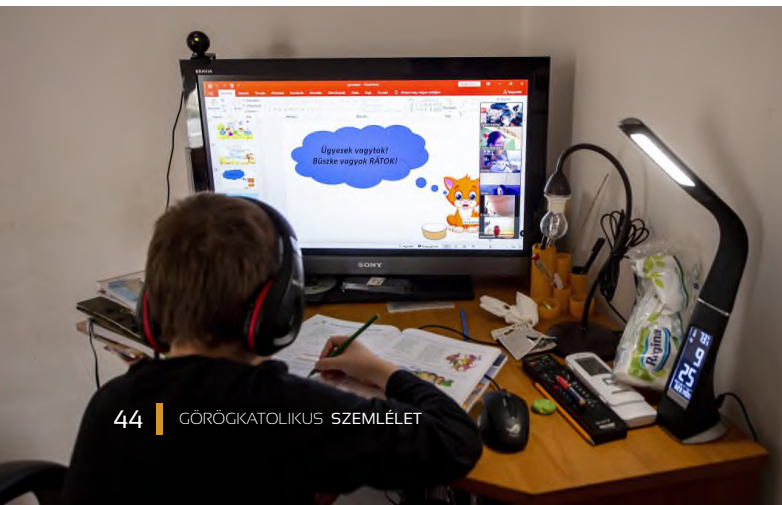
Andi: Mi a 86 éves anyukámat nagyon féltjük! Sajnos ennek a helyzetnek ő és a hozzá hasonló korú emberek a legnagyobb áldozatai. Nem találkozhattunk hónapokig, csak telefonon beszélgettünk. Csak az ajtajáig mentünk a bevásárolt portékákkal. A legrosszabb az volt, hogy nem ölelhettük meg! Nem láthatta hetekig az újdonsült dédunokáját... És még sorolhatnám az elvesztett közös pillanatokat. S bár a mi családukban senki nem kapta még el a vírust, a vállalkozásunkon érezzük a koronavírus hatásait. A jövő még bizonytalan, pedig azt gondoltam, 2020 után már minden rendben lesz...

Anna: Én eleinte a szeretteimért aggódtam leginkább, aztán kezdtem felismerni, hogy mennyire közös ügyünk ez. Számomra most a legnagyobb kérdés, meddig tart a személyes szabadság, s hol kezdődik a másokért érzett felelősség. Én szabálykövető vagyok, de nagyon elkésérít, amikor másnál nem ezt látom. Ebben a helyzetben nagyon meghatározóak az atyák is mint a közösségek vezetői. Ti hogy vagytok mindezzel?

Andi: Mi a nyári időszakban sem voltunk sehol. Döbbenet láttam, hogy honfitársaink közül sokan keltek útra külföldi országokba. Nem értettem, miért nem lehet itthon elmenni nyaralni?! Mások felelőtlensége miatt miért kell itthon több embernek megfertőződni? Mindenki ki van már éhezve az utazásra, de most nem erről szól a nyár. Remélem, az idén már belföldön azért biztonságosabban fogunk tudni nyaralni!

Ildi: A legjobban természetesen azt várom, hogy a szüleink nyerjenek minél hamarabb védelemet az oltással, és ne kelljen őket ennyire féltetni. Mi idén karácsonykor – miután a vírusról már én igazoltan, a család pedig valószínűsíthetően tülesett – élőben vettünk részt a kápolnánkban tartott szertartásokon, és ezt

tervezük az idei húsvéti ünnep alkalmával is. Bár bizonytalan a helyzet, tavaly óta tudjuk, bármi előfordulhat, ahhoz alkalmazkodunk.

Anna: Mindhármunknak van még iskolába járó gyermeke. Erről milyen tapasztalatokat szereztek?

Andi: Az online oktatásra való gyors átállás nem volt zökkenőmentes sem a tanároknak, sem a diákoknak. A gyerekek azt hitték az elején, milyen jó buli otthon maradni és később kelni. De aztán hamar rájöttek, hogy ez nem igazán így van. Nehéz a diákoknak, hogy ne kalandozzanak el az otthoni légkör miatt. Az a legviccesebb, hogy nálunk a legaktívabb és leginkább következetesen számonkérő tanárok a rajz és ének tárgyat tanítók!

Ildi: Az őszi, újbóli online oktatásra való áttérésnél már a bevett gyakorlatot alkalmaztuk, a digitális eszköztárat már elég nagy rutinnal használjuk mi, tanárok és a diákok is. Természetesen nem tudunk olyan tempóban és hatékonysággal haladni, mint jelenléti oktatásban, ezért különösen az érettségi és szakmai vizsga előtt állókat kis csoportokban behívjuk az iskolába, és koncentráltan készítjük fel őket, így az egyéni elakadásokra is jobban fény derül, és tudunk segíteni.

Andi: Én azt sajnálom, hogy nagyon sok közös iskolai élménnyel lettek szegényebbek a gyerekek. Nekem a gimnazistaéveim voltak a legfelhőtlenebbek. Az elmaradt közösségi programok pótolhatatlanok!

Ildi: Ezt tapasztalom én is a saját 11-es fiamon, és az osztályomba járó gyerekeken is: nincs diáknapi, farsangi, nincs közös edzés, buli, délutáni összejárás, nincs osztálykirándulás, elmarad a megnyert erdélyi kirándulás, ismerkedés más diákokkal. A végzősökről nem is beszélve, akiknek kimaradnak a középiskolás éveket hagyományosan lezáró rítusok. Sajnos nekik nem mondhatjuk, hogy a jövő tanévben majd bepótoljuk!

Anna: Nálunk a lányom általános iskolai ballagása hiúsult meg, de egy bensőséges családi ünneppel próbáltuk pótolni. Persze sokat számít ebben az időszakban is, hogy milyen az iskola szellemisége. Például a lányomé a középiskola kezdetén annyira jól összekovácsolódtak, hogy az a pár hónap közös élmény kitart mostanáig. A nagy fiamnál pedig meghatározó, hogy nemcsak az egyetemhez, hanem több kisközösséghez, szakkollégiumokhoz, imacsoportokhoz is kötődik. Mert a legjobban tényleg a társaik hiányoznak nekik!

Ildi: Nekem is az okoz még nehézséget, hogy a kedvenc szabadidős tevékenységeimnek nem hódolhatok. Főleg a színházi előadások, kiállítások, baráti sütizések és a családi városlátogató kiruccanásaink hiányoznak. A nyaralást már ilyenkor rég le szoktuk foglalni, szállással, utazással, online belépőkkel napra pontosan megtervezve, most ez elmarad, és teljes a bizonytalanság, hogy hogyan lehet majd utazni, beoltásra kerülünk-e nyárig, lesz-e már védettségek. Remélem, igen!

Andi: Mi több ismerősünket és barátunkat veszítettük el a múlt évben és már az idén is. Nem mindenki a Covid miatt halt meg, de rossz rá gondolni, hogy a kórházban a betegeknek egyedül kell megküzdeniük a betegségükkel, úgy, hogy nem tudnak a hozzátartozók segíteni. Én bizakodom, hogy a vakcinák érkezésével egy időre megoldódik a járványhullám. Az én elvem, hogy oltás nélkül se hová, egy tapodtat sem!

Anna: Újabb húsvétra készülünk... Hogyan segít a hitetek a készülétkben?

Andi: Mi már a pandémia kezdeti időszakától, amikor csak lehet, elmegyünk a templomba. Azt érezzük, hogy ott biztonságban vagyunk. A húsvéti szertartások kiemelt jelentőséggel bírnak az életünkben. Tavaly nálunk nem volt vendégvárás, s úgy készülök, hogy most sem lesz. Mélyebben, nagyobb odafigyeléssel szeretném megélni a böjti időszakot.

Ildi: Jelenleg a böjtöt gyakoroljuk. Minden családtagunk vállalt a böjti időszakokra vonatkozó külön feladatot, amit a kápolnában „húztunk,” így nem mi választottuk. Remélem, sikerül ezeket megtartani, és nem bizonyulunk gyengének a megvalósításban! Ha ezen múlna, azt kívánám, hogy a húsvéti szertartásokat idén személyesen élhessük át a közösségünkkel a kápolnában!

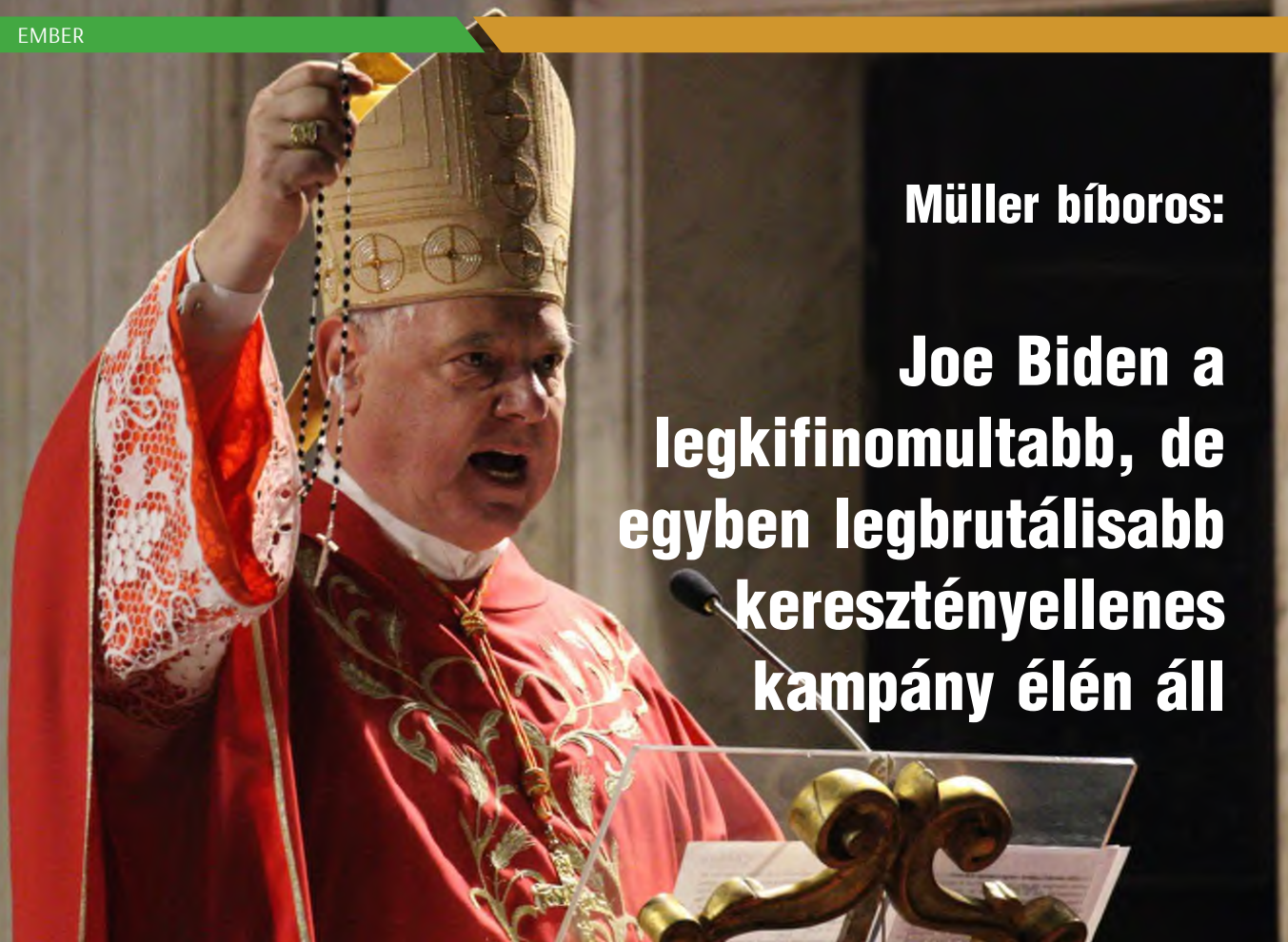
Anna: Nem tudjuk, mi lesz, de a tavalyi ünnepem alapján mindenkinek azt kívánom, hogy járja át a húsvét öröme! Nekem a kényszerű bezártság és az ismeretlen helyzet sokkal több befelé figyelést és imát hozott az életembe. Bár sajnáltam, hogy elmaradnak az ilyenkor szokásos vendégségek, s ott volt a szeretteimért érzett aggodás is, de sokkal nyugodtabb készülést és ünneplést éltem meg. Azt éreztem, hogy a lényeg megtörtént, megmaradt, személyes templomi jelenléttől függetlenül. Nagy ajándék lenne, ha ezt ebben az évben is így élhetném meg.

KÉRDÉSEK A TOVÁBBGONDOLÁSHOZ:

Önök mi jut először eszébe, ha a világjárványra gondol?
Melyik hullám volt eddig a legnehezebb, s miért?
Mennyire formálta a hitét és a vallásgyakorlását a pandémia?
Segítettek-e az online tartalmak vagy épp a közösség, ahová tartozik?

Ha válaszait velünk is megosztaná, kérjük, írja meg nekünk!
Weboldalunk: <http://www.noi-kerekasztal.hu>

Müller bíboros:

Joe Biden a legkifinomultabb, de egyben legbrutálisabb keresztényellenes kampány élén áll

„EGY POLITIKUST NEM TUDOK CSAK AZÉRT TÁMOGATNI, MERT SZOCIÁLIS BÉRLAKÁSOKAT ÉPÍT, AMIKOR A MÁSIK OLDALON AZ ABORTUSZT TÁMOGATJA, HISZEN EKKOR A VISZONYLAGOS JÓÉRT CSERÉBE KELLENE AZ ABSZOLÚT ROSSZAT ELFOGADNOM”
– JELENTETTE KI GERHARD LUDWIG MÜLLER NÉMET BÍBOROS A NÉMET NYELVŰ KATH.NET EXKLUZÍV INTERJÚJÁBAN JOE BIDENRŐL, AZ USA ÚJONNAN MEGVÁLASZTOTT ELNÖKÉRŐL, AKI A KATOLIKUS EGYHÁZ TAGJA. A HITTANI KONGREGÁCIÓ NYUGALMAZOTT PREFEKTUSA ÍGY FOLYTATTA:

„AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK EZZEL MINDEN POLITIKAI, MÉDIA- ÉS GAZDASÁGI EREJÉVEL EGYÜTT A NYUGATI KULTÚRA 100 ÉV ÓTA LEGKIFINOMULTABB, DE EGYBEN LEGBRUTÁLISABB KERESZTÉNYELLENES KAMPÁNYÁNAK ÉLÉRE ÁLLT.”

Bíboros úr, az Amerikai Püspöki Konferencia (APK) heves kritikájának adott hangot az új amerikai elnök, Joe Biden abortuszpolitikájával kapcsolatban. Ugyanakkor az APK néhány tagja nem nevezte okos dolognak a kritikát. A chicagói bíboros például a Twitteren azt írja, hogy az APK az elnök ki nevezése alkalmából „meggondolatlan nyilatkozatot” adott ki. Jogos a kritika, vagy túlzásba estek a püspökök?

Egy katolikus püspök abban különbözik a politikusoktól és az általuk képviselt ideológiáktól, hogy engedelmeskedik Isten ígéjének. A püspökök hamis apostolok lennének, ha politikai megfontolásból az egyik vagy másik párt kedvéért relativizálnák a természetes erkölcs törvényét. Az ilyen követelményeket minden ember felismeri a lelkiismeretében a józan paraszti eszével. Amikor egy politikai-vallási hatalmasság annak idején büntetés terhe mellett meg akarta tiltani az apostoloknak, hogy Jézus tanítását terjesszék, azt válaszolták az apostolok, hogy „inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek” (ApCsel 5,29).

Aki az emberi élet szentségének egyértelmű megvallását politikai preferenciák okán taktikai játékokkal és a kifejezések szofisztikus elmosásának módszerével relativizálja, az teljesen nyilvánvalóan a katolikus hitet támadja.

A II. Vatikáni Zsinat, de Ferencig bezárólag minden pápa egy gyermek megszületés előtti vagy utáni meggyilkolását Isten törvényei legdurvább megsértésének nevezte.

Az APK elnöke, Gomez érsek a Biden elnöknek szóló állásfoglalásában kijelenti, hogy „ahogy Ferenc pápa is tanítja, mi sem hallgathatunk, amikor a hazánkban abortuszok által közel egymillió emberi életet oltanak ki.” Mi az egyház tanítása az abortuszról?

„Isten ugyanis, az élet Ura, az élet megőrzésének magasztos szolgálatát az emberekre bízta, s ezt emberhez méltó módon kell teljesíteni. Az életet tehát a fogantatástól kezdve a legnagyobb gonddal oltalmazni kell: az abortusz és a csecsemőgyilkosság szégyenletes gaztett.” (Gaudium et spes, 51)

Biden elnök nemcsak a hivatalba lépésekor, hanem azt megelőzően is hívő, vallását gyakorló katolikusnak mutatkozott. Mennyire hiteles ez az Ön szemében, amikor Biden egy egész sor kijelentést tett a terhességmegszakítás mellett, és a Roe-Wade ügyben hozott precedensértékű ítélet 38. évfordulója alkalmából úgy nyilatkozott, hogy „az abortuszhoz való jog az utóbbi négy évben extrém támadásoknak volt kitéve,” illetve amikor bejelentette, hogy

az abortuszt nemcsak Amerikában, hanem világszerte is nagy mértékben támogatni kívánja, még anyagilag is?

Még a legmagasabb vatikáni beosztásokban is vannak jó katolikusok, akik a Trump elleni szenvedélytől elvakulva mindent elfogadnak, és tagadják mindannak a jelentőségét, amit mostanában az USA-ban a keresztények ellen indítottak.

Az Egyesült Államok ezzel minden politikai, média- és gazdasági erejével együtt a nyugati kultúra 100 év óta legkifinomultabb, legbrutálisabb dekrisztianizációs kampányának élére állt. Trump jellembeli gyengeségére hivatkozva bagatellizálják el azt a millió gyermekéletpontot, amely a „reproduktív egészségre való jog” eufemizmusa jegyében világszerte indított abortuszkampány áldozatául esik.

Egy általam nagyra becsült szerzetársam vetette a szememre, hogy nem foghatok mindent az abortuszra, mert Biden megválasztásával sokkal nagyobb veszély hárult el, hiszen *az a bolond most már nem tudja az atomgombot megnyomni*. Az én meggyőződésem szerint viszont az egyéni és a társadalmi erkölcs a politika felett áll. Ahol a hit és az erkölcs politikai számítások áldozatává esik, ott átlépték azt a bizonyos határt. Egy politikust nem tudok csak azért támogatni, mert szociális bérlakásokat épít, amikor a másik oldalon az abortuszt támogatja, hiszen ekkor a viszonylagos jóért kellene az abszolút rosszat elfogadnom.

Az Egyesült Államokban néhány püspök, például Samuel J. Aquila, a denveri érsek és az előző philadelphiai püspök, Charles Chaput nyíltan arról beszél, hogy Biden a nyilvánosság előtt tett, abortuszra vonatkozó kijelentései és tettei miatt nincs teljes egységben a katolikus egyházzal. Chaput például azért szólalt fel, hogy Biden ne részesülhessen szentáldozásban. Ezzel szemben Wilton D. Gregory kardinális, Washington DC (JS1) érseke kijelentette, hogy ő nem hajlandó attól a gyakorlattól eltérni, miszerint Bident is szentáldozásban részesítsék. Ön hogy látja ezt a kérdést?

Sajnos, a katolikusok között is lassan elterjed az az abszurd elképzelés, hogy a hit magánügy, de az ember a közéletben valamit, ami önmagában rossz, megengedhet, helyeselhet, sőt támogathat is.

A konkrét gyakorlati életben a keresztényeknek nem mindig sikerül a parlamentben vagy a kormányban a természetes erkölcsi törvények minden pontjának érvényt szerezniük. De a rosszban soha nem vehetnek részt sem aktívan, sem pedig passzívan. Legalább tiltakozniuk kell, vagy ha lehetőségük van, ellen kell állniuk még akkor is, ha emiatt diszkriminációban lesz részük.

Aki keresztényként kiáll a fősodratú LMBT-propaganda, az abortusz, a legalizált kábítószer-fogyasztás vagy a férfi és női szexualitás megszüntetése ellen, azt köztudottan jobbosnak vagy egyenesen nácinak nevezik, holott éppen a nemzeti szocialisták voltak azok, akik

a biológiai-társadalmi darwinista ideológiájuk miatt egészen nyilvánvalóan szemben álltak a keresztény emberképpel.

E szellemi áramlatok követői – akik másokat nácinak neveznek, de azonnal felháborodnak, ha őket nevezik nácinak – leginkább ott találhat egymásra, ahol az ember Isten ellen lázad, aki az embert saját képmására teremtette, férfiak és nők.

Vajon bízhatnak-e az amerikai püspökök abban, hogy Ferenc pápától az élet megtartása melletti elköteleződésüket illetően teljes támogatást kapnak, amikor leginkább a pápa politikai érzéken múlik, hogy a hivatalba lépett elnökkel ne kerüljön ellentétbe?

A Szentatyá egyetlen alkalommal sem mulasztotta el az abortuszt a leghatározottabban szándékosan elkövetett gyilkosságnak nevezni, amiért azután éppen azok szidták őt a legvisszataszítóbb módon, akik előszeretettel

őrá hivatkoznak, és akik a közte és XVI. Benedek pápa közötti különbséget nem győzik eléggé hangsúlyozni. Remélem, hogy senkinek nem jut eszébe az a perverz ötlet, hogy az abortuszt és az eutanáziát a mexikói határon átengedett menekültekkel és migránsokkal ellensúlyozzák, és így ezt az emberiség ellen elkövetett bűnt hallgatólagosan elfogadják.

Szabad-e, illetve kell-e az amerikai katolikusoknak hitelt adniuk az új elnök szavainak, aki kijelentései szerint a nemzet egységét szeretné helyreállítani, a sebeket szeretné gyógyítani, ugyanakkor az abortuszt támogatja?

Megbékélés az, amit Isten számunkra Jézus Krisztus által adott. Pontosan a politikai életben részt vevő keresztényeknek kellene a szavaikat és tetteiket ehhez mérniük. A társadalomban keletkezett szakadékok azonban nem lehet úgy áthidalni, hogy az egyik oldal a másikat a szakadék egyik oldalára szorítja, kriminalizálja és megsemmisíti úgy, hogy a végén a médiától kezdve a nemzetközi konszernekig a kapitalista-szocialista mainstream képviselői uralnak minden intézményt.

Az Egyesült Államokban ugyanúgy, mint újabbán Spanyolországban is a katolikus iskolákat, kórházakat és egyéb, közpénzből fenntartott közhasznú intézményeket erkölcsstelen tevékenységre fogják kényszeríteni, illetve ellenállás esetén bezárják. Ha korábban nem is, mostanra a legnagyobbaknak is észre kellett venniük,

hogy a társadalmi kiegyezésről szóló kijelentések csak propagandista lözöngök voltak, vagy tényleg komolyan gondolják-e.

És éppen azoknak kellene elgondolkodniuk arról, hogy mennyiben járulnak hozzá a társadalom kettészakadásához, akik teli torokból fújják a társadalmi kiegyezést, ugyanis a „*ha nem akarsz a testvérem lenni, akkor beverem a fejed*” jelszó hangoztatása nem a megbékéléshez vezető út és a kölcsönös tisztelet jele.

Elképzelhető-e hogy a német nyelvterületen, tehát Németországban, Ausztriában vagy Svájc német nyelvű részén egy ugyanilyen heves ellenreakció lenne az abortuszpolitika ellen?

A 18. századtól kezdve az abszolutizmussal, az államegyház szerencsétlen hagyományával van dolgunk a katolikus Franciaországban, Ausztriában és Bajorországban (gallikanizmus, febronianizmus, jozefinizmus).

Az egyház önmeghatározása immár nem az isteni küldetés minden ember üdvözülésére, hanem a szolgálat, amelyet a közjó érdekében az államtól való függőségben a társadalom számára nyújtani tud. A porosz állam abszolutizmusa és a totalitárius ideológiákkal szemben csak egy alkalommal tanúsított ellenállást a magasabb rendű küldetése nevében (XI. Piusz pápa „Egő gonddal” c. enciklikája).

Azóta az egyház nyíltan alárendeli magát az állam világi céljainak (ez az ún. rendszer-relevancia), és csak a magánéletben foglalkozik a társadalom agresszív dekrisztianizációjával. A közép-európai püspökök manapság választhatnak, hogy a túlélés érdekében a társadalommal konform módon cselekszenek és beszélnek, vagy a tudatlanok fundamentalistának bélyegezzék őket.

Amíg Amerikában a püspökök nagyszámú részvétele például a világ legnagyobb abor-

tuszellenes, „Menet az életért” elnevezésű megmozdulásán majdhogynem megszokott, addig Németországban egy kezünkön megszámolhatjuk, hány püspök veszi a bátorságot, hogy a demonstráción részt vegyen.

Nem feladatom, hogy a püspökök tevékenységét bíráljam. Rám Clemens August von Galen tett mély benyomást, akit 1933. október 18-án szenteltek münsteri püspökké. A püspöki címerén ez a jelmondat szerepelt: Nec laudibus, nec timore. Azaz, ne az emberi dicséret és ne az emberi félelem mozgasson minket.

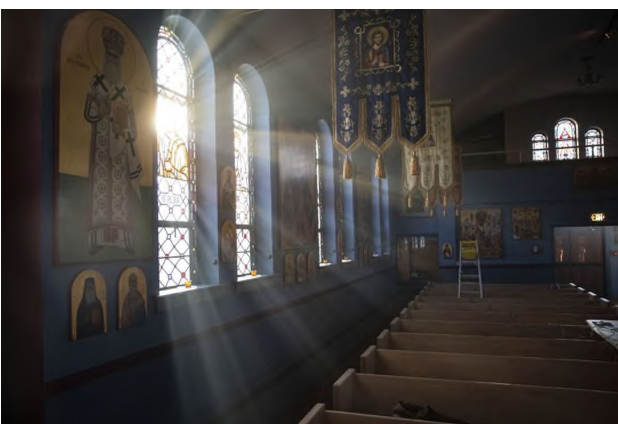
Lengyelországban ezzel ellentétben a püspökök nyíltan abortuszellenesek. Hogyan értékeli Ön a fáradozásukat?

A lengyelek az elmúlt kétszáz évben minden más európai népnél többet küzdöttek és szenvedtek a katolikus hitért és a jogállami demokráciáért. Mégis rosszindulatú előítéletekkel

illetik ezt az országot. Még egyházi körök is minden kritika nélkül átvették ezeket a közhe-lyeket és sztereotípiákat. A lengyel püspökök, papok és világiak fáradozásait egy olyan nemzet hagyományos alapérésének tudják be, amely a nemzeti szocialista és a kommunista diktatúra és idegen uralom után még nem teljesen érett a demokráciára.

Éppen Németország és Ausztria küldi nekik az ajánlatokat, hogy korrepetálják őket demokráciából és szekularizált társadalomból. Pedig jobban meggondolva a dolgot pontosan nekünk, németeknek kellene szolidárisabbnak lennünk katolikus testvéreinkkel szemben. Fontos dolgokat tanulhatnánk egymástól, és együtt cselekedhetnénk jót a mai világban a katolikus egyház érdekében.

*Fordította: Frick József
Forrás: katolikus.ma*

Erősíts meg engem, Krisztusom,
parancsolataid megingathatatlan szikláján,
és világosíts meg tekinteted világosságával,
mert nincs más oly szent,
mint te vagy, Emberszerető.

P. TÓTH NÓRA

ÓVODAI ÉS ISKOLAI PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT

a Nyíregyházi Egyházmegye oktatási intézményeiben

A Nyíregyházi Egyházmegye minden közoktatási intézményében 2020 szeptembere óta óvodai, iskolai pszichológiai ellátás folyik. Ez azonban csak egy szelete annak a sokrétű feladatellátásnak, melyet az EMMI-vel kötött köznevelési szerződés keretében az egyházmegye oktatási irodája megkapott az említett időponttól. Akárcsak az állami szakszolgálatoknál, immár egy bő fél éve az egyházmegyében is működik a gyógytestnevelési szakellátás, a kiemelten tehetséges gyerekek gondozása, a sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási zavaros gyerekek ellátása. E négy terület ellátására kapott engedélyt az oktatási iroda által felállított szakmai csapat, melynek munkájáról annak vezetőjével és koordinálójával, Kovácsné DIBÁ CZY ZSUZSA tanácsadói szakpszichológussal beszélgettünk.

Egy önálló pedagógiai szakszolgálat létrehozása első lépésnek is tekinthető ez – az egyelőre egy évre szóló – az egyházmegye és a minisztérium között megkötött köznevelési szerződés. Mit is kínál ez a fajta szolgáltatás?

A legnagyobb előrelépést az intézményekbe azzal hoztuk, hogy beindítottuk az óvoda- és iskolapszichológiai ellátást. Ez nagyon új területe az egyházi intézményeknek: eddig nem alkalmaztak pszichológust egyetlen oktatási, nevelési intézményünkben sem. A jogszabály nem teszi kötelezővé, csak a lehetőségét adja meg annak, hogy az intézmények ötszáz főnként alkalmazzanak félállásban óvoda- és iskolapszichológust. Az állami iskolákban Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében és Nyíregyházán is gyerekcipőben jár ez a fajta ellátás, az egyházi iskolákban szintén. Ezért tartjuk ezt a legnagyobb sikernek. További három területen is segítséget nyújtunk: a gyógytestnevelési szakellátás; a kiemelten tehetséges gyerekek gondozása; a sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási zavaros gyerekek ellátása.

A sajátos nevelési igényű gyerekek és a beilleszkedési, tanulási nehezítettséggel küzdő gyerekek ellátása nem volt ismeretlen terület, hiszen a legtöbb intézményben a gyógypedagógusok főállásban vagy megbízási szerződéssel korábban is jelen voltak. Az újszerű az volt, hogy ezt a szolgáltatást elvittük az óvodákba, mert úgy hisszük, hogy a korai életkorban kezdődő fejlesztés nagyon fontos. Ha három-négy éves korban fejlesztjük a gyermekeket, akkor az iskolai problémák nagy része megelőzhető.

A tehetséggondozás a tantárgyi szinten eddig is működött: van olyan iskolánk is, ahol kifejezetten tehetséggondozással is foglalkoznak. Tehetségpontunk van a kisvárdai Szent György Görögkatolikus Általános Iskolában, és a mátészalkai Móricz Zsigmond Görögkatolikus Óvoda és Kéttannyelvű Általános Iskola is végez tehetséggondozást. A mi feladatunk nem a tantárgyi tehetségek felismerése, az a szaktanárok feladata. Nekünk alapvetően a tehetségszűrés, a tehetséggazonosítás a feladatunk: a kreativitás és az eredetiség felismerése.

Hogyan fogadták a pszichológusok jelenlétét az intézményekben a szülők, a pedagógusok és a gyermekek?

Nagyon jó tapasztalat, hogy az iskolalelkekkel szorosan együtt tudunk dolgozni. Számunkra fontos, hogy keresztény pszichológusokként működhessünk: az iskolákban/óvodákban nem pszichológusi, tanácsadó szobát, hanem lelki szobát alakítottunk ki, ez sok esetben ugyan-

az a helyiség, ahol az iskolalelkész is tevékenykedik. A pedagógusok is igénybe veszik a szolgáltatásainkat: szívesen kérnek egy-egy tanácsot, ötletet osztályfőnöki órára vagy valamilyen játékot egy osztályszintű probléma feloldására. Az intézmény részévé válik a szolgáltatás, mindenki kezdi egyre inkább megismerni. Pozitív volt a fogadtatás a szülők részéről is, csupán egy-két szülő nem írta alá a beleegyező nyilatkozatot. A gyerekek pedig csoportszinten és egyéni találkozókat is keresve igénylik az ellátásokat.

Milyen feladatok adódnak az egyes korosztályoknál?

Első körben szűréseket végeztünk az 1., 5. és 9. évfolyamon: kiszűrjük a tehetséges gyerekeket, akikkel külön tudunk foglalkozni, és azokat, akik valamilyen lemaradást mutatnak, hogy ebből később ne származzon tanulási és magatartási problémájuk.

Szűrtük a tankötelezett korú gyerekeket: ha probléma van, az iskolakezdés előtti félévben még tudunk segíteni, és átbeszélni a szülőkkel, hogy kérjék az Oktatási Hivaltól a tankötelezettség elhalasztását – sokan éltek ezzel a lehetőséggel. Nagy feladat, hogy a visszatartott óvodásokkal elkezdjük foglalkozni: így nyertünk másfél évet a fejlesztésükre. Most indul a háromévesek szűrése: akiknél akár beszéd, akár mozgásfejlődés, akár kognitív területeken elmaradásokat tapasztalunk, azokkal három-négy évünk van arra, hogy behozzuk a lemaradást.

Tehetségszűrést is végeztünk 1., 5. és 9. évfolyamon. A tehetséges gyerekeknek abban is segítünk, hogy szociális készségeik fejlődhessenek, és mindenkiel megtalálják a hangot: tudjanak kapcsolódni kortársaikhoz.

Elég sok csoportunk is van. A 7. és 8. osztályosokkal több iskolában önismereti csoportokban dolgozunk: az önismereti alkalmak keretében téma a konfliktuskezelés, a szociális készségfejlesztés, a pályaválasztási tanácsadás, a kamaszkori problémák. A kicsiknél a szorongás kezelésével, iskolai beilleszkedés segítségével foglalkozunk. Vannak mozgásfejlesztő csoportjaink: alapozó terápiák; az óvodapedagógusokkal az iskolaérettség témáját boncolgattuk, de mindezek mellett előadásokat tartunk az iskolalelkeknek pl. a digitális térrel, annak veszélyeivel vagy a kamaszkori önsértésekkel kapcsolatban. Voltak bemutatózó foglalkozásaink is: megmutattuk, kik vagyunk, mivel foglalkozunk; az általunk elvégzett tesztekéről és módszerekről beszéltünk – hogy csak néhány területet említek.

Említetted a méréseket. Hoztak-e az összesített vizsgálati eredmények valamilyen kiugró adatot, érdekes összefüggést?

Sok intézményben az elsősök között van jó pár olyan gyerek, akik egyes területeken még nem rendelkeznek a sikeres iskolakezdéshez szükséges képességekkel. Nagy a képességeloszlás. A másik, hogy sok jó képességű, de szorongó gyerek van. Mind az elsősök, mind a kilencedikesek körében megjelenik a teljesítményszorongás, hiszen egy teljesítményorientált társadalomban élünk. Alacsony vagy hibás az önértékelésük, ez okozza a szorongást, mely típustól függően csapódik ki viselkedésben: alulteljesítés, agresszió, verbális vagy fizikai bántalmazás.

Kik és hogyan dolgoznak együtt ebben az újfajta munkában?

Jelenleg velem együtt hét, szakvizsgával (vagy szakvizsgás képzésben lévő) és különféle módszerspecifikus képzettségekkel rendelkező pszichológust foglalkoztat az egyházmegye Oktatási Hivatala. Gyógypedagógusaink is vannak, de közülük néhányan az intézményi létszámhoz kapcsolódnak, néhányan óraadóként, a köznevelési szerződés kapcsán megbízási szerződéssel tevékenykednek a 16 fős szakmai csapatunkban.

A gyógypedagógusok és a pszichológusok számára is létrehoztunk egy-egy szakmai csoportot, és függetlenül attól, melyik állományba tartoznak, egységes protokoll szerint, egységes szabályok, mérések alapján látjuk el a feladatokat. Megvalósul a szakmai koordináció, hogy a rendeletben meghatározott szabályozókat minden intézményben figyelembe véve egységesen tudjuk megvalósítani.

Milyen a kapcsolat a megyei szakszolgálatokkal, a járási intézményekkel a kommunikációt, szakmai konzultációt tekintve?

Én szakszolgálati dolgozó voltam korábban, s a volt kollégákkal a kapcsolatom kimondottan jónak tekinthető. A nyíregyházi tagintézménnyel nagyon szoros kapcsolatban állunk, velük együttműködési megállapodást is kötöttünk, hiszen a Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskolában és az újfahértói Istenszülő Oltaima Görögkatolikus Általános Iskolában csak így tudjuk ellátni a gyógytestnevelési feladatokat. A többi járással is élő a kommunikáción, igyekszünk egymásnak segíteni, néhol az együttműködést a szakemberhiány nehezíti, s van olyan intézményünk is, ahol teljes egészében az állami szakszolgálat látja el a feladatokat.

A most ismert pedagógiai szakszolgálat 2013-ban jött létre, ám előtte évtizedekig működött az ún. nevelési tanácsadás. Most úgy tűnik, nem lehet elég szakembert sorba állítani ehhez a munkához. Vajon a szakszolgálatok vizsgálatai mutattak rá a háttérben meghúzódó problémákra, melyek valójában mindig is léteztek, vagy az utóbbi évtizedek hozták magukkal azt a változást, melynek következtében egyre több gyermeknek és családnak van szüksége a pszichológiai, pedagógiai, logopédiai szakemberek támogatásra?

Nagyon összetett a kérdés. Régen kisegítő osztályokba kerültek azok, akik valamilyen tanulási nehézséggel küzdöttek. Vekerdyék a nyolcvanas években végeztek egy vizsgálatot, és visszamérték ezeket a kisegítő osztályokban tanuló gyermekeket. Azt állapították meg, hogy 70%-uk nem a „kisegítő,” vagyis nem értelmi fogyatékos kategóriába tartozik, mert legtöbbször normál IQ-val rendelkeznek, csak valamilyen rész-képesség-problémával küzdenek, mai szóval ők az ún. „diszesek”. Hogy manapság megnövekedett az ellátandó gyerekek létszáma, abból is adódik, hogy egyre pontosabb és egyre jobb minőségű tesztheink vannak annak a felismerésére, milyen probléma áll a tanulási, magatartási nehezítettség hátterében. Korábban ezeket a tanulókat gyenge kognitív képességekkel rendelkezőként vagy egyszerűen lusta, figyelmetlen, rossz magatartású gyerekként könyvelték el. Intézményeinkben emelkedő az autisztikus tüneteket mutató gyermekek száma, részben ők korábban is benne voltak a rendszerben, csak nem voltak megfelelően működő, jól mérő, szűrő eljárásaink.

Másrészt viszont az utóbbi évtizedek hozadéka, hogy a gyerekek nagyon keveset mozognak, rengeteget tévéznek, tableteznek és ülnek a gép előtt. Ennek következtében a különböző csecsemőkorai reflexintegrációk nem, vagy csak részben valósulnak meg. Gondoljunk csak bele: milyen sokféle mozgásformát gyakoroltak 50 évvel ezelőtt az akkori gyermekek: fára másztak, dombról gurultak, ugráltak. A mai, főként városi gyerekek ezeket a mozgásformákat nem, vagy csupán a tornaórán és egy játszótéren tudják megélni. Az idegrendszer ez alatt az 50 év alatt azonban nem változott annyit, hogy ehhez a mozgásszegény életmódhoz alkalmazkodni tudjon. Azt látjuk, hogy a hiperaktív vagy figyelemhiányos tüneteket mutató gyerekeknel jellemzően nem valósult meg a csecsemőkorai reflexintegráció: bizonyos reflexek nem, vagy nem megfelelő módon épültek be és integrálódtak.

A korai életszakasz mozgásszegény életmódja negatív hatást fejt ki mind a tanulásban, mind a magatartásban. Mivel a frontális lebeny szabályozza a viselkedésünket és a figyelmünket, és ez fejlődik ki utóljára: a mozgásfejlődés az idegrendszeri érést is nagyban befolyásolja. A sok beszédhiba hátterében is ez áll: az a

gyerek, akinek a finommotorikája nem működik megfelelően, annak az arcizmokat mozgó rendszerre sem működik megfelelően, tehát nem fogja tudni szépen képezni a hangokat. Ez nemcsak azért baj, mert nem beszél szépen, hanem ezért nem tudja leírni helyesen a rosszul képzett szavakat, és elindul egy diszlexiás vagy diszgráfiás irány a fejlődésében.

Mind a mérések, mind a mozgásszegény életmód, valamint a rohanó világ, melyben élünk, befolyással van az eredményekre. A szülőknek néha egyszerűbb bekapcsolni a tévét, mint felolvasni egy mesét, s a készen kapott vizuális ismeret nem ugyanaz, mintha a gyermek hallás után elképzeli a történeteket. Nem azt mondom, hogy ki kell iktatni minden eszközt a háztartásból, de 24 hónapos kor alatt nem adnék a gyermek kezébe semmilyen okoseszközt a romboló hatása miatt.

Milyen szakmai előmenetellel és tapasztalatokkal érkezettél az egyházmegyébe?

Huszonöt évet töltöttem el a köznevelésben, ebből tíz évet dolgoztam egy általános iskolában. Eredeti végzettségem tanító-matematika szakos tanár. Diploma után Nyírszőlősen kezdtem, ahol az általános iskola halmozottan hátrányos helyzetű gyerekeket is befogad. Láttam: amit tudok, az ide vajmi kevés. Ezért jelentkeztem a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolára, ahol pszichopedagógia szakos gyógypedagógiai tanárként végeztem. S bár továbbra is dolgoztam a nyírszőlői iskolában, 2001-től a nevelési tanácsadóban óraadó gyógypedagógusként is tevékenykedtem. Közben elkezdtem a pszichológia szakot, és 2003-tól az akkor még Nevelési Tanácsadó Egységes Pedagógiai Szakszolgálat nyíregyházi intézményében alkalmaztak gyógypedagógusként, majd pszichológusként. 2016-tól a megyei szakszolgálat nagykállói tagintézményének voltam az igazgatója. Tanácsadó szakpszichológus vagyok, családterapeuta végzettségem is van. Nagyon szívesen foglalkozom a családokkal, a családterápia módszerével, közel áll hozzám a rendszerszemléletű gondolkodás: a gyerek a tűnethordozó, és érdemes megnézni, mi állhat ennek hátterében a családi viszonyokat is vizsgálva.

Mennyivel másabb a mostani munkád, és hogyan tudod beépíteni az eddigi tudást, azokat a tapasztalatokat, melyeket magaddal hoztál?

Alapvetően ugyanazokat az irányokat próbáljuk képviselni, mint eddig. Mégis: itt a rendszeren belül vagyunk. Az állami iskolákban, óvodákban és bölcsődékben a pedagógiai szakszolgálatok mintegy külső intézményként nyúlnak bele a köznevelési intézmények működésébe. Mi a rendszer részeként vagyunk jelen: előny, hogy napi szintű kapcsolataink vannak a gyógypedagógusokkal, az óvoda-, iskolapszichológusokkal a pedagógusokkal. Állami dolgozóként sokszor kaptuk azt a kritikát, hogy nincs meg minden esetben a megfelelő kommunikáció a pedagógusok és a szakszolgálati pedagógusok között, hiszen el kell rohannia óra után a másik iskolába, vagy nincs is jelen az intézményben. Azzal, hogy a szakemberünk ott van a helyszínen, megtalálható szünetekben, nem siet el: lehetősége van közvetlen, emberi, baráti kapcsolatot kialakítani a pedagógusokkal, a szülők is könnyebben megtalálják őket, ezért képes rendszer szintű változtatásokra is.

Egy újabb nagyon jó irány és újszerű számomra, hogy szoros együttműködés van az iskolalelkész és az iskolapszichológus között. Különböző esetekben egymáshoz tudjuk küldeni a szülőket, gyermekeket, attól függően, milyen problémával állunk szemben. A pasztorális kérdések az iskolalelkészre tartoznak, sokszor kérünk segítséget abban, ami már nem a mi kompetenciánk. Oda-vissza tudunk kérdezni egymástól. A keresztény értékrendek mentén ugyanazt valljuk: a gyerekeknek nem kell kettős irányú kommunikációval küzdeniük, hogy mást hall a pszichológustól és mást az iskolalelkésztől, itt a keresztény pszichológusok hitelesen képviselhetik saját magukat. Ráadásul óriási biztonsági háló is van mögöttünk azáltal, hogy az iskolalelkészek bennünket is támogatnak lelkileg.

Van-e valamilyen feszültség a munkákkal szemben felállított elvárások és a valóság között?

Mindig azzal indítunk, hogy tisztázzuk: mi az, ami reális elvárás, és mi az, ami irreális. Tanév elején igyekeztünk végigjárni az intézményeket, hogy a vezetőknek és az intézményi dolgozóknak elmondhassuk, mit tudunk nyújtani. A munkánk eredményessége függ az életkörülményekben beálló változásoktól is. Szerződést szoktunk kötni arról, mi az, amiért felelősséget tudunk vállalni: a terápia során nem tudom garantálni,

hogy egy gyenge képességű gyerek jó képességű lesz, de azt igen, hogy az iskolában középszinten működhet, mert jobb tanulási technikával kezd el tanulni. Azt is elmondjuk, hogy mi mit várunk el a szülőktől, pedagógusoktól. Például gyakori tapasztalat, hogy a családokban nincsenek közös étkezések, nincs énidő apával, anyával. A családtagok izoláltan működnek a családon belül, nincs kommunikáció vagy áttételesen működik – ilyenkor jelezzük, hogy változtatni szükséges a terápia eredményessége érdekében.

Említetted, hogy örömmel fogadtak titeket a szülők, az ő támogató magatartásuk elengedhetetlen a ti eredményes munkátokhoz. Hogyan építitek velük a kapcsolatot?

Rengeteg szülőcsoportot terveztünk (SNI-s gyerekek szüleinek vagy épp az iskolát kezdő elsősök szüleinek), de ezek sajnos a Covid-19 miatt nem valósulhattak meg. Reméljük, mihamarabb találkozhatunk, és a közös társasjátékozások alkalmával megmutathatjuk a szülők és a gyerekek számára az együttlét örömeit, megtaníthatjuk őket együtt játszani, családi élményeket szeretnénk adni közös filmnézéssel – tele vagyunk ötletekkel. Ezek közül a Korányi-iskola kollégiumában már működik a filmklub és a társasjátékklub. Táborokat is szeretnénk: tehetséggondozó, kaland- vagy szorongásoldó táborokat is terveztünk.

Az előbb felsorolt tervek mögött egy nagyobb reménység is meghúzódik, milyen hosszú távú elképzeléseitek vannak? Van-e vízió a munkáddal kapcsolatban?

Nagyon büszkék lennénk, ha létre tudnánk hozni egy görögkatolikus szakszolgálatot, fontos lenne bővítenünk az alapfeladatok körét, s ehhez lennének is szakembereink. Szakmailag sokféle területet le tudunk fedni, és ehhez jól működik közöttünk a szakmai kommunikáció is. A logopédiai ellátásra is nagy szükség volna, hiszen erre közel nyolcvan tanulónak lenne szüksége. Akkor lennének elégedett hosszú távon, ha minden intézményben minden gyermek megkaphatná az egyéni bánásmódjának megfelelő ellátást, és formálni tudnánk kicsit őket, hogy felnőttként egészségesebbek legyenek akár fizikai, akár kognitív vagy mentális szempontból.

Mi az, ami igazán elengedhetetlen ahhoz, hogy felszámolhassátok a problémákat, és egészségesen fejlődő gyermek/ családdá válhassanak újra azok, akikkel dolgoztok?

Küldött beteggel nagyon nehéz foglalkozni: ez a legnehezebb terület, amikor valakit küldenek, és nincs egyfajta problémabelátása. Persze, mindig találunk olyan pontot, ahol a szülőt vagy a kamaszt át tudjuk billenteni oda, hogy kimondja: mi az, amiben ő gondolja, hogy változást kell elérnie.

A küldöttből felismerő válik...

Igen, szép lassan felismeri a fejlődési lehetőségeit. 25 év tapasztalata mondatja velem: ha a szülőhöz úgy közelítek, hogy nem a problémát mondom neki, hanem rögtön a megoldás felé terelem, akkor át tudom fordítani. Minden a kommunikáción alapozik: **nem stigmatizálást, nem címkézést, hanem megoldást kínálunk, segítő kezét és nem ítéletet kap, aki hozzánk fordul.**

SZEMÁN-TÓTH TEODÓRA

Egy házaspár, akik „nulladik látásra” szerettek egymásba

Régi vágyam volt, hogy „másképp” beszélgessek Esztivel és Csabival, mint ahogyan az megszokott volt köztünk eddig. Kíváncsian vártam, hogy milyen lesz a léggör, mennyiben lesz más, ha interjút készíték velük. Jelentem, semmiben sem volt változás: ugyanaz a vidám, csipkelődős, szerelmesen egymás tekintetét lopó pár jelent meg előttem, mint ahogyan megismertem őket.

Hogyan ismertétek meg egymást, ki volt a kezdeményező?

Eszti: A születésnapomon ismertük meg egymást. Ez utólag azért is vicces, mert így igaz lett a Csaba név jelentése: Isten ajándéka. Így lett az ajándékom Csabi.

Csabi: Neten keresztül ismertük meg egymást. Eleinte ott ment az ismerkedés, de gyorsan sor került az első randinkra. Igazából ő írt rám, aztán én hívtam el randira.

Eszti: Meghívott, hogy a kollégáival együtt megnézzük az Aliant – feltéve, ha én is szeretem a gagyi, nyáladzó, földön kívüli filmeket –, amiről a legtöbben csak rosszakat mondtak. Legjobb randiótlet, nem?

Csabi: Rájöttem, hogy nem a legjobb ötlet a kollégákkal együtt első randira hívni. Utána el-

hívtam túrázni Lillafüredre. Sajnos azonban a randi napjára megbetegedtem. Eszti pedig azt hitte, hogy felültemem.

Eszti: Nem írt, nem hívott, kámforra vált aznap.

Csabi: Ajaj, nem éri meg betegnek lenni... de innen szép nyerni!

Eszti: Végül a városban sétáltunk este, és rengeteget beszélgettünk. Tervben volt az is, hogy moziba megyünk, de elbeszélgettük az időt.

Mi volt a másikban az az érték, amire azt mondtátok, hogy „na, ő lesz az én férjem/feleségem”?

Csabi: Már az elejétől fogva tudtam, hogy nekem ő lesz az igazi. De nem akartam elijeszteni, így a lánykéréssel vártam egy évet. Jól elterveztem mindent, titokban tartottam, egyedül csak az öcsémnek szóltam róla. Eszti azonban majdnem rájött. A gyűrűkeresés után sok eljegyzési gyűrűs reklámat és hirdetést dobott fel az egyik közösségi oldal, amit Eszti észrevett, és nevetve mondta, hogy csak nem rákerestél? Mivel marketinges, ilyeneket tanult, nehéz volt kimagaráznom.

Eszti: Sok a szép szerelmes történet, amiket mindig kicsit túlzásnak éreztem. Bár igaz, akkor még nem ismertem Csabit. Az én lelki szemeim előtt inkább a szüleim példája állt, mert ők első látásra tudták, hogy egymásnak lettek teremtve. Harmincegy éve boldog házaspár, ami – sajnos – manapság igen ritka.

Nálunk „nulladik látásra” lett szerelem, az online térnek köszönhetően, de élőben derült ki, hogy sok a közös vonásunk. Folyamatosan beszéltem, igyekeztem lenyűgözni, én meg annyit nevettem, hogy éreztem, már fájnak az arcizmaim tőle.

Pár hónapja vagytok házasok. Mit jelent számotokra?

Csabi: Szeretnék mellette megöregedni, hosszú és boldog életet eltölteni vele. Lehetőleg úgy, hogy majd öregkorunkban legyen miről mesélni az unokáinknak is. Történeteket a gyerekkorunkról, a megismerkedésünkről, az esküvőnkéről, a családukról, a közös élményekről.

Eszti: Számomra azt, hogy most már ketten alkotunk egy csapatot, amire Isten is áldását adta. Már nem kell marketingelni magunkat a másik előtt, hogy az csak a szépet lássa meg rólunk. Tudjuk egymásról, hogy éppen milyen terheink vannak, így a másik támogatása az első.

Kezdték kialakítani a közös életeteket. Hogyan telnek a napjaitok?

Eszti: Lakásfelújítással. Ugyan nem költöztünk messzire, de most alakítjuk át a sajátunkká az otthonunkat.

Csabi: Mindent gondosan megtervezünk, aztán amit lehet, saját kezűleg felújítunk.

Okozott nehézséget az eltérő családi háttér? Mi az, ami nagyon támogató tud/tudott lenni?

Eszti: Nehézséget nem okozott, szerencsére a családom hamar és könnyen befogadta Csabit. Ezt ő is így érezte, családtagként kezelték már kezdetektől fogva.

Csabi: Nekem apukám már nem él, sajnós, de anyukám kedveli Eszti. Sok történetet mesél neki arról, hogy miket alkottunk a tesóimmal gyerekkorunkban. Néha meg is lepődünk, mert olyan sztorikat is elmond neki, amiket addig nekünk sem mesélt el.

Két generáció gyakorlatilag egy házban, egymás feletti lakásban él. Hogyan élitek meg?

Eszti: Általában, amikor megtudják, hogy két generáció lakik egy házban, jön a felszisszenés, hogy az nem könnyű. Néha vannak nehézségek, de nincs olyan probléma, amit ne lehetne megbeszélni. Hosszú távon pedig szeretnénk, hogy a leendő unokák és a nagyszülők közel legyenek egymáshoz. Nekünk is segítség lesz az, hogy bármilyen munkahelyi feladatunk lesz, a gyerekeink miatt nem kell aggódnunk, biztos helyen, jó kezekben lesznek.

Csabi: Nekem ez a többgenerációs nagy család vágyalom volt mindig. Nekünk nem adatott ez meg, mert korán elmentek a nagyszülők, keresztszülők is, így anyukám egyedül nevelt fel hármunkat.

Még gyerekvállalás előtt álltok. Mi az, amit mind a ketten fontosnak tartotok majd a gyerekeknél?

Eszti: A legfontosabb, hogy egészséges fiúgyerekekünk legyen, akinek egy olyan nevet kell adnunk, ami mindkettőnknek tetszik, tehát: Csaba. Igaz?

Csabi: Így van!

Eszti: A viccet félretéve, ami tényleg fontos, hogy tudjunk olyan mintát adni nekik, olyan értékrendet, amit én is megkaptam a szüleimtől. Ahogy Miklós bácsi (Obbágy Miklós atya – a szerk.) mondta nekünk elsőáldozás előtt: a legnagyobb karrier az üdvösség. Nekünk pedig olyan szülőkké kell válnunk, akik ezt közvetítik a gyerekeik felé.

Mit jelent számotokra görögkatolikusnak lenni?

Csabi: Én római katolikus vagyok, a sárospataki bazilikában kereszteltek meg. Általános iskolás koromban egy tévedés miatt református

hittanra jártam. Aztán visszatértem a római katolikus hittanra, ahogy mondták: előkerült az „elveszett bárány”. Később, az ismerkedésünk során jöttem el ide, a diósgyőri Kis Szent Teréz görögkatolikus templomba. Így elmondhatom, hogy mindhárom felekezetet volt szerencsém „kipróbálni”. Valószínűleg a feleségem miatt is, de végül itt kötöttem ki, a görögkatolikusok mellett. Már az elején megtetszett az a kis családias légkör, amit itt tapasztaltam. Jól esett, hogy az akkori parókus, Kovács Endre atya a nevemen szólított áldozáskor, pedig még csak pár hete jártam ide templomba.

Eszti: Én beleszülettem, ebben nőtem fel, így teljesen más számomra, mint Csabinak. Apai ágról a családi örökség része. Felmenőink megküzdöttek azért, hogy mi is görögkatolikusok lehessünk. Ezért magától értetődően az életem része, így nem is tudnám elképzelni magam olyan férj mellett, aki ezt nem érti meg. Szerencsémre Csabi végig nyitott volt rá, érdeklő a görögkatolikuság.

Ha három szóval kellene jellemezni, miért jó görögkatolikusnak lenni, vagy mi a jó a görögkatolikusokban, melyik hármat mondanátok?

A liturgikus énekek, a szertartások és az ikonok.

Eszti, neked az egyházközségek életének szervezésében is van feladatod. Fiatalon lettél képviselő-testületi tag.

Hogy jött a feladat, miben érinti az életed? Csabi, te kívülről hogyan látod ezt a feladatot?

Eszti: Nem számítottam rá, hogy megválasztanak képviselő-testületi tagnak, igyekszem helytállni. Jézusnak is ott volt Szent Péter mint „megbízott marketinges”. Ha úgy nézzük, Szent Péter alapította meg ezt a kétezer éves erős „márkát,” vagyis a kereszténységet. Viszont a jó bornak is kell a reklám, nem lehet ölbe tett kézzel várni, hogy mivel jó, úgymegveszik. A kereszténység „terméke” az örök élet Istennel. Ez Jézusnak köszönhetően bárkinek elérhető, és erre mindenkinek szüksége lenne... mégsem járnak maguktól tömegesen az emberek a templomba. Ehhez szükség van az ide járó emberek hitelességére, illetve arra, hogy a kívülállók is lássák, van egy közösség, ahol segítenek egymásnak, ahol elnézőek a hibáinkkal, ahol kötődnek és hűségesek a saját egyházközségükhöz az emberek, és ez bárkinek elérhető lehetőség, hogy csatlakozzon hozzájuk.

Csabi: Időnként vannak képviselő-testületi gyűlések, amin Eszti is részt vesz. Ott, ha felmerül bármilyen feladat, abban szívesen segít. Jó érzéssel tölt el, hogy az itteni közösségért tehetünk, illetve hogy Eszti keresztül velem is mindig számolnak. A közösségi programokon általában mi is részt veszünk. Már az is jólesett, hogy az első ilyen közösségi kreatív délutánon úgy éreztem, hogy nem lógok ki a többiek közül, egyből befogadtak.

OBBÁGY LACUS

HŰSÉG SC

Aktuális futballmementóban „mennyben kötetett” futballházasságokat kerestem az elmúlt 20 évből, vagyis olyan labdarúgókat, akik, ha nem is töltötték egész karrierjüket egyetlen csapatban, mert mondjuk, ifiben vagy levezetésképpen játszottak máshol, mégis egy klubbal azonosítjuk őket.

A listán ne keressük a 9 klub mezében pályára lépő Zlatan Ibrahimovicot, a 13 klubot fogyasztó Nicolas Anelkát és a nem kevesebb, mint tizennyolcszor (!!!) klubot váltó, s 14 klubban megforduló Ferenczi Istvánt se. De Lionel Messi sem tagja ennek a Dream Teamnek, aki 2003 óta tartozik a Barcelona családnak, de az a házasság az utóbbi hónapokban kissé megromlott és kihűlt, nem kizárt, hogy válással fog végződni. Hogy ki lesz a szerencsés, aki fizetheti az „aszszonytartást,” és mennyibe fog fájni, még a jövő zenéje, mindenesetre azt hiszem, Leo nélkül is ütöképes lett a Hűség SC, melybe minimum 17 év volt a belépő, így a képzeletbeli cserepadra ülhet csak le Iker Casillas, Puyol, Chiellini, Iniesta, Raúl és Dárdai Pál is. „Amit Isten egybekötött, ember el ne válassza” – nézzük, futballnyelvre lefordítva mit is jelent görögkatolikus egyházunkban a házasságkötés egyik legszebb és legfontosabb mondata.

GIANLUIGI BUFFON
(Juventus, 2001–2018, 2019–), 19 év

Talán nem túlzás minden idők legjobb kapusai között emlegetni a még 43 évesen is aktív Gianluigi Buffont, aki egyébként kezdetben a középpályán és szélsőként játszott. Saját bevallása szerint a lustaság vitte a háló elé, mert nem szeretett futni – nem is lett belőle „futottak még” kategóriájú kapus... Már egészen korán, 16 évesen a Parmához került; többek között UEFA-kupát és olasz kupát nyert a sonka és a kolostor városában, mielőtt 2001-ben akkori világrekordért a Juventushoz igazolt volna az Angliába távozó Edwin Van der Saar helyére. Az elmúlt 20 évet egy szezont leszámítva a zebrecsikosaknál töltötte. Mondjuk, az az egy szezont, szerintem, sok szimpatizánsnál kiütötte a biztosítékot, mert Párizsba igazolt abban a reményben, hogy végre nyerhet egy nyavalyás Bajnokok Ligáját, miután korábban már három finálét elveszített. De Párizsban is csak az ősz járt (Ady szerint biztosan), a hön áhított siker itt sem jött össze, sőt, részben az ő hibája miatt is esett ki a Manchester United ellen a francia klub már a legjobb 16 között. Buffonnak nem volt maradása, a Juve pedig tárt karokkal várta vissza, igaz, immár második számú kapusként számolnak vele. Buffon és a Juventus tipikusan az olyan házasságot testesíti meg, ahol az egyik fél egy idő után többet akar, ezért sajnos félrekacsint, de rájön arra, mekkorát hibázott, az asszonypajtás pedig megbocsát neki, mert szívből szereti őt. A futball tékozló fiúja. Mondjuk, tett Buffon

annyit a Juvéért, hogy ennyit megérdemeljen. Amikor nagy volt a baj, nem hagyta cserben csapatát, és sokakkal ellentétben követte a Juvé-t a kizárást követően a másodosztályba is. Tízszeres olasz bajnok, a 2003-as BL-idény legjobb játékosa, világbajnok, Európa-bajnoki ezüstérmes. Az IFFHS világszervezet ötször választotta a világ legjobb kapusának, az UEFA szintén ötször válogatta be az Év Csapatába. Sokak szerint a 2006-os Aranylabdát válogatottbeli társa, Cannavaro helyett neki kellett volna megkapnia (én is oszton egyébként ezt a véleményt). Tavaly Paolo Maldini 648 meccses Serie A-s meccsrekordját is átadta a múltnak. Végtelenül szerény és szimpatikus sportember, a Hűség SC egyetlen, még nem visszavonult figurája, aki a „félrelépése” ellenére mindig a Juventus emblematis alakja marad!

PAOLO MALDINI
(AC Milan, 1984–2009), 25 év

Az egy klubban lejátszott mérkőzések és eltöltött évek számában is Maldini tartja a rekordot álomcsapatomban. Több mint ezer hivatalos mérkőzés és 25 év van a lábában – és ezek csak a felnőtt esztendő, mert juniorként sem erősíthetett más klubot, mint ami anno édesapja szívét is megdobogtatta: Cesare Maldini 12 évig volt a rossoneri oszlopos tagja. Sőt, már az unoka is pályára lépett az AC Milan felnőtt csapatában, de ő őseivel ellentétben csatár. Na de most Paolóról beszélünk. Maldininek Buffonnal ellentétben volt része fényes nemzetközi sikerben, hiszen ötszörös BL-győztes, gólt mégis egy vesztes fináléban szerzett: 2005-ben, az isztambuli éjszakában az első percben szerzett gólja és a félidei 3-0-s vezetés sem ért később győzelmet. A milánóiak mezében két „aranycsapatnak” is részese lehetett, a ’80-as évek végén és a ’90-es évek elején sorban nyerték a scudettókat, aztán már kiöregedőben befért a 2000-es évek sikercsapatába is, ahol a fiatal Nestával is kiváló párost alkotott. 2004-ben az év védője lett a Serie A-ban, míg két ízben az Aranylabda-szavazáson is felkerült a dobogó harmadik fokára. Ami Buffonnak a BL, Maldininek a válogatott: többször állt a nagy siker kapujában, de belépnie nem sikerült rajta. 1990-ben hazai földön bronzérmes lett a válogatottal, 1994-ben az Egyesült Államokban büntetőkkel elveszítették a finálét Brazíliával szemben, a 2000-es

Eb-döntőben meg a franciák verték meg őket aranygóllal. A 2002-es vb után intett búcsút a nemzeti csapatnak; bár Marcello Lippi hívta, a Squadra Azzurra 4 évvel később már nélküle nyerte meg története negyedik világbajnoki címét... 126 válogatott meccsére azért büszke lehet, mint ahogy milánói játékosmúltjára is – immár technikai igazgatóként szolgálja szeretett klubját.

JOHN TERRY
(Chelsea, 1998–2017), 19 év

Meglehetősen ellentmondásos alakja a modern kori labdarúgásnak John Terry, de hűsége a Chelsea-hez megkérdőjelezhetetlen. Hogy más területen hogy áll ezzel, az finoman fogalmazva is kétséges, hiszen volt egy balhéja, amikor összeszűrte a levet volt csapattársa, Wayne Bridge barátnőjével (miközben otthon már várta az asszonykája...) – nekik akkor jól jött volna a koronavírus, mivel nem kellett volna magyarázkodniuk a szokásos,

meccs előtti kézfogás elmaradása miatt. Roman Abramovics megérkezése után, az első Mourinho-korszaktól számítva bődulete-sen erős Chelsea volt kialakulóban, melynek csúcspontja az 5 bajnoki cím, valamint a 2 Bajnokok Ligája-döntő volt, melyből a másodikat sikeresen abszolválták – a Bayern München ellen, annak pályáján! Terry barátunk azt a döntőt eltöltés miatt kihagyta, de 2008-ban pályára lépett a Manchester United ellen,

bár talán már ő is bánja. Hőssé válás helyett megcsúszott a moszkvai fűvön, és estében a kapufára lötte tizenegyesét a büntetőpárbajban; ha BL-győzelem nélkül vonult volna vissza, valószínűleg nehéz lett volna megemésztenie azt az elcsúszást. Erkölcsei elcsúszását is tárgyaltuk már, így jöjjenek a pozitívumok, mert azok vannak többségben. Vállalta a vezérszerepet Frank Lamparddal, Petr Cech-hel és Didier Drogbával egyetemben. A fontos gólok mestere volt, s korszakos egyénisége volt az angol futballnak is. A Bajnokok Ligájában kétszer választották az év védőjének, az UEFA év csapatának háromszor lehetett tagja, kétszer az év Chelsea-játékosa, egyszer az év angol labdarúgója lett. 2017-ben az Aston Villa igazolt, ahol egy szezont követően szög-re akasztotta a csukát, s azóta ott másodedző. Nem hiszem, hogy van Chelsea-drukker, aki bármiért haragudna rá – kivéve az elvakult Wayne Bridge-fanokat. Vannak olyanok?

JAMIE CARRAGHER
(Liverpool, 1996–2013), 17 év

Hogy ne érezze magát annyira egyedül John

Terry, egykori válogatottbeli társát kapja maga mellé: Jamie Carragert, aki Liverpoolban vált klublegendává. Nem ő az első, s nem is az utolsó a Hűség SC-ben, akinek egy profi klubja volt karrierje alatt. Ki gondolta ezt akkor, amikor 21 évesen, az 1998/99-es szezonban a Manchester United elleni presztízisderbin két öngólt is vétett, vagy amikor kiderült róla, hogy gyermekkorában az ősi rivális Everton szurkolója volt? A Mersey partján hamar megbocsátották ezt neki, hiszen a 2001-es esztendő 5 trófeát hozott a klub vitrinjébe, amelyek közül az FA-kupa és az UEFA-kupa-diadal valóban igazán értékes kincs. Az Alavés elleni örült 5-4-es finálét aligha felejtí, aki látta... Annál csak a 2005-ös BL-döntő lehetett drámaibb az AC Milan ellen; hősünk abból a sikerből olyannyira kivette a részét, hogy abban az évben a szurkolók őt választották meg a klub legjobb

játékosának. A válogatottban a magyarok ellen debütált 1999-ben, azon a meccsen, amin Hrutka János azt a bizonyos szabadrúgásgólt szerezte. A 2006-os vb-n 4, a 2010-es vb-n 2 meccsen kapott szerepet, előbbi tornán a portugálok ellen kihagyta saját büntetőjét a szétlövésben. Carragher talán nem tartozik minden idők legjobb védői közé, de egy ekkora csapatban véletlenül nem léphet pályára az ember több mint hatszázszor, és a csapatkapitányi karszalagot sem osztogatják ingyen. Visszavonulása óta szakkomentátorként dolgozik, és igazi megmondóember lett belőle – szerintem a futball jobban állt neki...

JAVIER ZANETTI
(Internazionale, 1995–2014), 19 év

Javier Zanetti az egyetlen a Hűség SC-ben, aki nem hazai terepen vált klublegendává. Bizony, Zanetti argentin, de Dél-Amerikában keveset focizott, már 22 évesen Olaszországba költözött és Inter-mezbe öltözött – annak ellenére, hogy a két vezető argentin klub, a River Plate és a Boca Juniors is vitte volna. 19 éven keresztül viselte a Nerazzurri szerelését, nála több meccs csak Giuseppe Bergominak és Giacinto Fachtetinek jutott. Mindössze egyszer állították ki a hosszú évek alatt (még 1999-ben egy kupamérkőzésen), s 700. Inter-mezben lejátzott mérkőzésén csapatkapitányként emelhette magasba a BL-trófeát Madridban. Karrierje fénypontja az a siker volt, amikor a Guardiola-féle úrfutball játszó Barcelona két BL-győzelme közé ékelődött be a Jose Mourinho vezette Inter taktikus és eredménycentrikus diadalmenete. Javier több poszton is játszott, védekező középpályásként, szélső háttvédként, majd Maicon érkezése után a középpálya jobb oldalán is. A válogatottból is kirobbanthatatlan volt, ezt jelzi 143 válogatottbeli szereplése, egyedül a 2006-os vb-n nem számolt vele az akkori szövetségi kapitány. Magánéletében sem kevésbé hűséges: 19 évesen megismerkedett egy egyetemi tanár lányával, akit 7 évvel később feleségül vett, s azóta is boldog házasságban él (immár 22 éve). Pályafutása végeztével is Milánóban maradt, ott él, s éttermet üzemeltet.

XAVI
(Barcelona, 1998–2015), 17 év

Xavier Hernandez már lassan 6 éve eljött Barcelonából, de biztos vagyok abban, hogy minden katalán szurkolónak hiányzik. 11 éves korában került a Barça-hoz, s szépen, lassan lépkedett fel a ranglétrán, mígnem a nagy csapatban találta magát. Igazi húzóember akkor vált belőle, amikor későbbi mentora, akkor még játékos társa és egyébként posztriválisa, Josep Guardiola Olaszországba igazolt. Xavi kvalitásait nem kell ecsetelni: játszhatott vele Ronaldinho, később Messi, lehetett a csatár Eto'o, David Villa vagy Neymar, tökéletes összhangban volt mindenkivel. Talán Iniestával a leginkább, akivel a párosa futballtörténeti szempontból is kivételes volt. A klubsikerek mellett a válogatott eredmények sem kerültek el: aktív résztvevője volt a 2 Eb-, valamint a vb-győzelemnek. A 2008-as kontinestorna legjobb játékosának is őt választották meg. A 2015-ös BL-győzelem a barcelonai hatyúdalát jelentette, Katarba igazolt, ahol visszavonulása óta immár edzőként is dolgozik, s a 2022-re tervezett katarai világbajnokság egyik reklámarca. Sokan látják abban a fantáziát, hogy idővel a megújuló és újra világalomra törő Barcelonának ő legyen az edzője – van benne ráció, s kétségkívül nagyot szólna, ha ilyen minőségében térne vissza Katalóniába.

PAUL SCHOLES (Manchester United, 1993–2011, 2012–13), 19 év

A Fergie-bébiról és a mindig borvörös orrcimpájú Sir Alexről csak szuperlatívuszokban lehet beszélni; nemcsak a brit, de a világ futballjára is nagy hatással volt az a futballfilozófia és eredményes játék, amit ő képviselt. Ennek a Manchester Unitednek volt csodálatos ékköve az angol Kleinheisler Laci, a kicsi

Ronald Weasley – Paul Scholes. 14 évesen már a Uniteddel edzett, de hivatalosan 1991-ben, 17 évesen került a csapatba, ahol olyan társai lettek hirtelen, mint David Beckham, Nicky Butt, Gary Neville, Phil Neville és Ryan Giggs. Bár addigra kétszeres bajnok és egyszeres FA-kupa-győztes volt, pályafutása csúcspontjaként alighanem az 1998/99-es szezonra gondol vissza, amikor a bajnoki cím és a hazai kupa után a sírból visszahozták a Bajnokok Ligája-döntőt is a Bayern München ellen. Az FA-kupa fináléjában betalált, a BL-döntőben viszont eltiltás miatt csak a lelátón szotyizhatott. Az izgalmak miatt csoda, hogy nem nyelt félre... A sors 2008-ban kárpótolta: a Barcelonát az ő bombagóljával ejtették ki az elődöntőben, s a Chelsea elleni győztes fináléban már ő is játszhatott. 2011. május 30-án, tizedik bajnoki címével a tarsolyában bejelentette visszavonulását, de aztán egy évvel később, Ferguson utolsó edzői évére visszatért még, hogy tizenegyszer is bajnok lehessen. Gólt szerzett a '98-as vb-n, a 2000-es és a 2004-es Eb-n is, de válogatott karrierjével ő sem lehet maximálisan elégedett – sokkal több volt szerintem abban a generációban, amiben Rio Ferdinand, John Terry, Ashley Cole, David Beckham, Frank Lampard, Steven Gerrard, Paul Scholes és Wayne Rooney kergették a börgolyót. Ő az egyetlen angol játékos, akit kiállítottak válogatott meccsen a régi Wembley-stadionban (de nem ő az egyetlen forrófejű, azaz hőség a Hűség SC-ben...). Nem ezért, de 2008-ban felkerült az angol labdarúgás dicsőséfgalára.

STEVEN GERRARD
(Liverpool, 1998–2015), 17 év

Újabb legenda a Mersey partjáról, két manchesteri rivális közé beékelve – szerintem ezt a középpályát a világ bármely pontján elfogadták volna. Már alapemberként élte meg a mesébe illő 2001-es esztendőt, az 5 kupát hozó évet – a Deportivo Alavés elleni UEFA-kupa-döntőben be is talált, a szezon végén pedig megválasztották a szezon legjobb fiatal játékosának. Gerard Houlier keze alatt nagyon tehetséges és ütőképes, fiatal csapat alakult

ki, s 2003-ban a csapatkapitányi karszalag is Gerrardra került. 2004-ben jött el a váltás ideje, s kiderült, Liverpoolban az új edzővel, az előző szezonban a Valenciával bajnoki címet szerző Rafa Benítezzel sem tettek rossz lóra – a 2005-ös BL-döntő részleteit szerintem minden futballkedvelő ismeri: azon a horrorisztikus estén hősrünk gólt lőtt és büntetőt harcolt ki. Két év múlva a milánóiak visszavágtak, így vesztes BL-döntője is van „Steve Wondernek,” aki 100. európai kupameccsén, 2009-ben 2 gólt lőtt a Real Madridnak – ha nem lennének Real-szurkoló, talán én is tapsoltam volna azon a 0-4-es meccsen. Remek csatárokat szolgálhatott ki pályafutása során (lehetetlen megmondani, hogy Michael Owennel, Fernando Torresel vagy Luis Suarezrel jött-e ki jobban a pályán), miközben ő maga is gyakran felért a kapu elé. Voltak nagyon jó Liverpool-ok az ő idejében, de hön áhitott vágya, a bajnoki cím neki végül nem jött össze. Pályafutása alkonyán kipróbálta magát a tengerentúlon is, az LA Galaxy szerelésében 38 meccsen 5 gólt lőtt, jelenleg pedig a skót Rangers vezetőedzője. Biztos vagyok abban, hogy előbb-utóbb a Liverpoolnál is osztanak majd neki lapot...

RYAN GIGGS
(Manchester United, 1990–2014), 24 év

„Ezt a földet választottam, ezt a napot úgy akartam. Ide hívott most az élet, itt ér utol a végzet...” – énekl a Republic együttes, s a dal mondanivalójába Giggs is bele kellett, hogy kapaszkodjon: Walesben született, így egy nagyságrendekkel kisebb ország válogatottját képviselhetette, mint mondjuk, Anglia. Vannak a világ futballjának meghatározó alakjai, akik komoly válogatottbeli sikerek hiányában akár panaszkodhatnak is, hogy rossz helyre születtek, de nem hiszem, hogy a svéd Zlatan Ibrahimovic, a lengyel Robert Lewandowski vagy a horvát Luka Modric azon morfondírozik, miért oda született, ahova... (Mondjuk, utóbbi kettő akár Magyarországra is születhetett volna, nem bánánk...) Ryan közlegény sem szorult megmentésre soha... Giggsy a Manchester City akadémiáján kezdett futballozni, de Sir Alex a 14. születésnapján meglátogatta és meggyőzte, költözzön „néhány utcával” odébb. 1991. május 4-én, azaz 17 és fél évesen épp a City ellen kezdett először a felnőtt csapatban,

és rögtön győztes gólt szerzett. Pályafutása jelentős részét balszélsőként játszotta végig (már „élemedett korúként” került a középpálya közepére), és emlékezetes gólokat lőtt. Talán a legszebb, amit az Arsenal elleni FA-kupa elődöntőben szerzett: saját térfélről indulva legalább négy embert kicselezett, mielőtt David Seaman felett a hálóba lőtt volna. Visszavonulásáig tartott egy egyedülálló rekordot: ő

volt az egyetlen játékos, aki a Premier League minden szezonjában betalált. Néhány meccs erejéig trenírozta szeretett klubját, de 2018 óta Wales szövetségi kapitánya – a legutóbbi Eb-selejtezősorozatban többek között ellenünk is felkészíthette a nemzeti csapatot.

FRANCESCO TOTTI
(AS Roma, 1992–2017), 25 év

Francesco Tottinak negyed évszázad jutott a Roma játékosaként – mai ésszel felfoghatatlan, hogy képes valaki ennyi ideig egy klubot szolgálni. 3 évet töltött az ifiknél, mielőtt 16 évesen bedobta őt edzője a mély vízbe. Annál nagyobb elismerésben nem részesülhetett, minthogy már 21 évesen megkapta a csapatkapitányi karszalagot, s bár az 1998-as franciaországi vb-n még nem került az utazókeretbe, a következő szezon végén megválasztották a Serie A legjobb fiatal játékosának. A közvélemény a 2000-es Eb-n ismerhette meg igazán, azon a tornán robbant be: vezére volt az egé-

szen döntőig menetelő, de ott a franciákkal szemben aranygóllal alulmaradó Squadra Azzurrának. Válogatott karrierje egyébként meglehetősen ellentmondásosra sikerült. A 2002-es vb-n a már említett Dél-Korea elleni nyolcaddöntőben kiállították állítólagos műesésért (több mint erős ítélet volt...), a 2004-es Eb első fordulójában pedig leköpte a dán Christian Poulsen, és az egész tornáról eltiltották (ez nem állítólagos volt, odahaza a képernyőt is törölgetnünk kellett). Ám válogatott karrierjét mégis dicsfényben fejezheti be: a 2006-os világbajnokságon jól játszott, és a döntőben visszavágtak a franciáknak a 6 évvel korábbi vereségért. Római mezben legnagyobb sikerét a 2000/2001-es szezonban érte el, amikor bajnok lett a „farkasokkal”. Annak a csapatnak Fabio Capello volt az edzője, s olyan játékosok alkották, mint Cafú, Walter Samuel, Hidetoshi Nakata, Emerson, Montella, Delvecchio és Batistuta. Az a gárda egyszerűen győzelemre született, bár az a siker egyszerű volt és megismételhetetlen. De a tűz közelében ott maradt az AS, ezt jelzi, hogy további 9 bajnoki ezüstérmet hozzátehetett Francesco barátunk az aranyhoz. A 2006-2007-es szezon végén aranycipő, azaz gólkirály lett Európában, s benne tisztelhetjük a BL történetének legidősebb gólszerzőjét is (38 évesen és 59 naposan talált be). S bár utolsó éveiben, emlékeim szerint, a vezetőséggel némileg megromlott a kapcsolata, a Romából vonult vissza 2017-ben. Pályán kívül esetlen megnyilatkozásairól és nem túl magas intelligenciájáról vált híressé, de önkritikáját dicséri, hogy két könyvet is megjelentetett, ami a róla (és nem túl éles elméjéről) szóló vicceket tartalmazza – no, azt, mondjuk, szívesen elolvasnám.

ALESSANDRO DEL PIERO
(Juventus, 1993–2012), 19 év

Ha egy Juventus-legendával kezdünk, stílszerű, hogy Juve-legendával is zárjunk. Az apja villanyszerelőként dolgozott, a kis Alessandro azonban más módját választotta annak, hogy fényt vigyen az emberek életébe: profi labdarúgó lett, nem is a rosszabbik fajtából! 16 évesen a Padovában kezdte, de ha itt vált volna belőle klublegenda, aligha viszi világhírnévig, s jelen összeállításban sem szerepelne. 2 évvel később már a Juventus mezében játszott, s első meccsén, amikor kezdőnek jelölték, rúgott egy mesterhármast a Parmának, amelynek kapuját akkor még nem Buffon őrizte. Alex klubkarrierje legfényesebb fejezeteit a '90-es években írta: ebben az időben kétszer lett bajnok, egy BL-döntőt megnyert 1996-ban, kettőt viszont elveszített (majd egyet 2003-ban is). Az átok nélküle, de azóta is tart a Juvén... A 2000-es Eb-n jól játszott, de a fináléban ő sem segíthetett, mindenesetre érték ennél nagyobb sikerek is azúrkék mezben: a

2006-os vb elődöntőjében például a németeknek a 120. percben lőtt góljával adta meg a kegyelemdőfést (egy perccel korábban szerzte meg a vezetést Fabio Grosso), s a finálé szétlövésében is belőtte a maga tizenegyesét. Ő is azon Juve-játékosok közé tartozik, akik a bundabotrány miatti kizárást követően sem léptek le a süllyedő hajóról (ezt a gesztust Buffon, Nedved, Camoranesi, Trezeguet és ő megtették, de például Cannavaro, Thuram, Zambrotta és Ibrahimovic nem...), ráadásul két scudettót is elvettek tőlük – az igazság ebben a földi létben talán már sohasem derül ki. A másodosztályt 9 pontos hátrányból indulva is toronymagasan megnyerték, Alex pedig gólkirály lett 21 találattal. A 2011/12-es szezon végén hivatalosan visszavonult, majd a kenguruk földjén visszatért, egészen pontosan Sydney-ben – de nem kell ezért szidni, jó, hogy ott is népszerűsítette kicsit ezt a csodálatos játékot. Indiában fejezte be végleg. Én meg most fogom, de előtte még elmondom, hogy sosem felejttem el, ahogy a Real Madrid elleni játékát (és 2 gólját) felállva és tapssal honorálta a Bernabeu közönsége – rajta és Ronaldinhón kívül, nem hiszem, hogy sokan részesültek ebből a kegyből.

**BUFFON – MALDINI,
TERRY, CARRAGHER,
ZANETTI – XAVI,
GERRARD, SCHOLES,
GIGGS – TOTTI, DEL PIERO.**

**Te kit hiányolsz a
Hűség SC-ből?**

HUMOR

Egy templom hirdetőabláján a következő olvasható:

„Tudjátok, hogy a Tál család hány tagja tartozik a gyülekezetünkhöz? Először is az öreg Dik Tál, aki mindent irányítani akar, aztán ott van Protes Tál bácsi és fivére Szabo Tál, akik folyton ellenszegülnek, és mindent meg akarnak változtatni. A húguk, Irri Tál, nyughatatlan bajkeverő a két fiával, Inzul Tállal és Molesz Tállal együtt. Valahányszor felmerül egy új kérdés, Hezi Tál és felesége, Vege Tál várni akar vele még egy évet. Aztán ott van Imi Tál, aki folyton arra törekszik, hogy a mi gyülekezetünk pontosan olyan legyen, mint az összes többi. Affek Tál néni túl sokat képzel magáról. Iker öccsei, Garan Tál és Han Tál pedig hamis ígérekkel próbál új tagokat csalogatni a gyülekezetbe. De azért nem minden családtag rossz. Asszisz Tál testvér például kifejezetten segítőkészen intézi az egyházi ügyeket. A dúsgazdag üzletember nagybácsi, Invesz Tál anyagi hozzájárulására mindig lehet számítani. A remek politikai érzékkel megáldott Reprezen Tál kiválóan képviseli a közösség ügyeit diplomáciai körökben. Az elkötelezett Agi Tál nővér élen jár a térítésben. Medi Tálhoz bármikor fordulhat átgondolt és megnyugtató tanácsért, a szertartásokon az egyházi énekeket pedig Kán Tál dalolja, zenész fivére Trombi Tál (a kamasz Mu Tál átmenetileg nem énekel vele). Sajnos a múlt év során három családtaggal is kevesebben lettünk: két unokatestvér, Dezer Tál és Konver Tál áttért más vallásra, a kilencven éves Exi Tál néni pedig végelgyengülésben elhunyt.”

(A világ melyik nyelve tud még ilyeneket?)

Egy katolikus iskola ebédlőjében a gyerekek ebédért állnak sorba. A fal mellett egy asztalkán nagy tál alma van, mellette egy tábla:

„Csak egyet vedyél, ne felejtssd, az Úr figyel.”

Mikor tálcára rakják az almát, a levest, a másodikat, a sor végén, egy tálcán csokis sütemények sorakoznak. Pistike odaszól a mellett állónak:

– Ebből sokat vedyünk, az Úr szeme úgyis az almán van!

Hittanórán a tanító néni azt magyarázza a gyerekeknek, hogy az emberiség Ádámától és Évától származik.

- Ez nem így van! – szól közbe az egyik gyerek. – Az én apukám azt mondta, hogy a majomtól származunk.
- Ez így is van, de én most nem a ti családokról beszélek, hanem általában az emberiségről.

Egy fiatal fiú szerzetesnek megy, ahol némaságot kell fogadnia. Az a szabály, hogy csak tízévente szólhat két szót. Az első tíz év eltelte után behívhatja magához a kolostor főnöke, és megkérdezi, mit akar mondani.

– Kemény ág – mondja a szerzetes.

Megint eltelik tíz év, megint behívják, hogy mondhat két szót.

– Rossz étel – mondja a szerzetes.

A harmincadik év eltelte után megint behívják, hogy mondjon két szót.

– Ezennel kilépek – mondja a szerzetes.

– Jobb is, ha elmész – mordul rá főnök –, amióta itt vagy, nem csinálsz mást, mint panaszkodsz!

ÉRTÉK

„A TE FELTÁMADÁSODAT, KRISZTUS ÜDVÖZÍTŐNK,
ANGYALOK ÉNEKLIK A MENNYBEN, ÉS MINKET IS MÉLTASS
E FÖLDÖN, HOGY TISZTA SZÍVVEL ÉNEKELJÜNK
ÉS DICSŐÍTSÜNK TÉGED.”

A Szentföld érdekességei XV.

A zsidókhöz írt levél

IVANCSÓ BAZIL

A zsidókeresztények vallása

Ahogy az Apostolok cselekedeteiben olvasható, az első megtérők a jeruzsálemi zsidók soraiból kerültek ki, ők alkották a jeruzsálemi ősegyházat. A Szentlélek leszállása és az apostoli hittérítés megkezdése után naponta több ezren csatlakoztak az Egyházhoz, megtértek és megkeresztelkedtek (vö. ApCsel 2,41; ApCsel 4,4).

Ezek az első megtérők zsidók voltak tehát: a mózesi törvény szerint éltek egész addigi életükben, és számukra egyetlen pillanatig nem volt kérdéses, hogy továbbra is aszerint éljenek. Keresztények lettek, ugyanakkor zsidók is maradtak: megtartották a körülmetélést, a szombati nyugalmat, a tisztasági-tisztatlansági előírásokat, az ételekre vonatkozó törvényeket, részt vettek a zsinagógai istentiszteleteken és a jeruzsálemi áldozatbemutatókon – mindemellett elfogadták Jézus Krisztust üdvözítő megváltónak, és az ő tanítása szerint is éltek. A későbbiekben, a pogányok térítésétől kezdődően éppen ezért volt jelentős kérdés, hogy üdvösségük érdekében a pogányságból megtérteket kötelezzék-e a zsidótörvények megtartására, vagy sem. Másként fogalmazva: a zsidótörvények megtartása szükséges-e az egyén üdvösségéhez? A téma jelentősége miatt maguk az apostolok (köztük már Pál és Barnabás is), Szent Jakab, az Úr „testvére”, Jeruzsálem első püspöke és a jeruzsálemi ősegyház tekintélyes tagjai gyűltek össze a kérdés megvitatására (vö. ApCsel 15,1–35). Ezen az apostoli zsinaton kedvező döntés született a pogányságból megtértek számára: nem kell megtartaniuk a zsidótörvényeket, hanem elég, ha tartózkodnak a bálványoknak áldozott dolgoktól, a vértől, a fojtott állatok húsanak fogyasztásától és a paráznaságtól (vö. ApCsel 15,20; ApCsel 15,29). Ezt a döntést

ugyan mindenkinek: zsidókeresztényeknek és pogánykeresztényeknek (így hívjuk a pogányságból megtérteket) is el kellett volna fogadniuk, ám Szent Pál apostol galatákhöz írt levele is azt mutatja, hogy egynéhány vakbuzgó zsidókeresztény hittérítő Galácia vidékein a határozat ellenére továbbra is azt hirdette, hogy a mózesi törvények megtartása elengedhetetlen feltétele az üdvösségnek. Szent Pálnak – mivel elutazni nem tudott hozzájuk – levélben kellett ismét hangsúlyoznia a helyes utat (vö. Gal 2,15–5,12; Gal 6,12–16).

Vitatott szerzőség: a zsidókhöz írt levél

Felmerülhet viszont a kérdés az Újszövetség utolsó páli levele kapcsán: ki írta a zsidókhöz írt levelet, és kiknek? Mi volt a célja vele, és mit tanít? Valóban Szent Pál apostol? Mert a stílus és a tanítás terén ez igencsak eltér a többi páli levélétől.

A zsidókhöz írt levélről a bibliakutatás új, az ókori márkista vonalat felújító iránya azt tartja, hogy nem Szent Pál apostol írta, nem a zsidókeresztényeknek, és – stilisztikai szempontok alapján – nem levél. A zsidókhöz írt levél szerzőjét illetően már az ókortól kezdve kételyek merültek fel.

• Alexandriai Kelemen (3. század) szerint Szent Pál írta héberül (minden más levélét görög nyelven írta), és Szent Lukács fordította görögre (ez a ma ismert levél, az eredeti héber – már ha volt olyan – elveszett). Alexandriai Kelemen feltételezésének második fele nem lehet helytálló, mert Szent Lukács görög származású volt, az első (antiochiai) pogány keresztény közösség tagja, és egyáltalán nem beszélt héber nyelven, tehát fordítani sem tudott.

• Órigenész (3. század) felvetette, hogy talán Szent Pál apostol a szerző, de más írta le. Aki leírta, ismerte az apostolt, és összefoglalta gondolatait. „De azt, hogy ki írta e levelet, csak Isten tudhatja... Néhányan azt mondják, hogy (Római Szent) Kelemen (...) írta a levelet, mások pedig azt, hogy Lukács, aki az evangéliumot és az Apostolok cselekedeteit is írta” – ez alapján megállapítható, hogy Órigenész kételye csak arra vonatkozik, hogy ki lehetett Szent Pál munkatársa, aki vele dolgozott, és összeállította a levelet.

• Tertullianus (3. század) szerint Szent Barnabás lehet a szerző.

• Többen Apollót, az alexandriai származású, az Írásban igen jártas és ékesszóló zsidókeresztényt (vö. ApCsel 18,24) tartják a szerzőnek, vagy nem neveznek meg senkit.

Akik azt vallják, hogy nem Szent Pál a szerző, azok ezt a következőkkel indokolják:

- a stílusa más, mint a többi páli levél stílusa;
- sok páli szakkifejezés hiányzik belőle;
- keltezése 70 utáni lehet, vagyis a jeruzsálemi templom pusztulása után íródott;
- valójában nem is a zsidókeresztényeknek szól, hanem a pogányságból megtérteknek;
- stilisztikailag nem levél, hanem teológiai értekezés, bár a vége felé vannak levélre emlékeztető stílusjegyei.

Ezeknek a biblikusoknak máig sem sikerült teljesen megintatniuk – még az ókori bizonytalanságok alapján sem – a korábbi teóriát,

miszerint Szent Pál a szerző közvetlenül, vagy Szent Lukács írta le (görögül) Szent Pál gondolatait. 1914-ben a Pápai Biblikus Bizottság kijelentette, hogy „nem kell jelentőséget tulajdonítani az első századokban lévő kételemeknek”.

Hogy miért lehet páli eredetű a zsidókeresztényeknek írt levél?

- Nincs bevezetés, Szent Pál nem nevezi meg magát. – A zsidókeresztények közül nagyon sokan elfogultak voltak Szent Pállal szemben, ő pedig – nagyon is bölcsen – nem akarta, hogy már az elején visszautasítsák őt és tanítását.
- Nincs benne egy sor páli kifejezés, és fogalmazásmódja is más, mint a többi levélben. – A zsidókeresztényeknek természetesen nem ugyanúgy ír a nemzetek apostola, mint a pogánykeresztényeknek. Természetes, hogy mások a hangsúlyos témák.
- Egyébként Timóteus is említve van benne (vö. Zsid 13,23), aki tudomásunk szerint csak Szent Pál munkatársa volt.
- A végén egyébként találunk levélre jellemző formai jegyeket (vö. Zsid 13,18–25).

Miért ilyen fontos mindez? Azért, mert ha tisztázzuk, ki a szerző, akkor azt is tisztáznunk kell, hogy kiknek, milyen korban, milyen körülmények között írta, és milyen kérdésekre kíván választ adni.

TÖRTÉNELMI KÖRNYEZET

A jeruzsálemi zsidókeresztény közösség első püspöke Szent Jakab, az Úr „testvére” volt. (Valójában első vagy másodunokatestvér, és a vérrokonság miatt a legnagyobb tisztelettel voltak iránta az ősegyház hívei.) Amikor Festus helytartó váratlanul meghalt, a kialakult instabil helyzetet kihasználva Jakabot Ananiás zsidó főpap lelökette a templom tetejéről, majd – miután nem halt bele az esésbe – dorongokkal agyonverette, és a zsidókeresztényeket végleg kitiltotta a templomból. A következő helytartó, Albinus ugyan felelősségre vonta Ananiás főpapot a megengedhetetlen önbíráskodásért, de a vallási ügyekbe nem szólt bele, így a zsidókeresztények továbbra is kitiltva maradtak a templomból és a zsidó szertartásokból. Mindez rendkívül fájdalmasan érintette őket, hiszen a zsidóság törvényeihez és szertartásaihoz egész életükben hűségesen ragaszkodtak. Innentől viszont a gyülekezés és az Eucharisztia ünneplése már csak a házakba szorult vissza, a zsidó ünnepek, a templomi istentiszteletek és áldozatbemutatás nélkül.

Olyan krízishelyzetben találták magukat, amely választás elé állította őket: megtagadják Jézust, mint Megváltót, és akkor visszatérhetnek a zsidó vallásba, vagy zsidókeresztények maradnak, de akkor kitaszítva maradnak a templomból és gyakorlatilag a teljes zsidó vallásból. Ebben a kritikus időszakban Simonnak, a Jakabot követő jeruzsálemi püspöknek már nem volt olyan

tekintélye, mint Jakabnak, noha ő is az Úr „testvére” volt. Mivel az apostolok elutaztak a Szentföldről, úgy érezhették, irányítás nélkül maradtak.

SZENT PÁL mint szerző

A levél a fenti krízishelyzetre akar választ és vigaszt adni, biztatást nyújtani.

- Látható, hogy olyan közösségnek írták, amelyet átítatott a zsidó történelem ismerete. Számos utalást olvashatunk – a hit példáiként – az ószövetségi alakokra (11. fejezet). Mindezt nem értették a pogányságból frissen megtértek, akik semmit nem tudtak az említett szereplőkről.

- A templomi szertartásokkal, áldozatbemutatással, ezek rendszerességével, a főpap és zsidó papsággal is részletesen foglalkozik (4,14–10,18), ráadásul sokszor jelen időben.
- Nagyon sokszor idézi a zsoltárokat – ezt csak a zsidókeresztények érthették, a pogány keresztények nem.
- Semmiféle utalás nincs a pogánykeresztényekre, vagy azok problémáira, nehézségeire. Ilyen homogén zsidókeresztény közösség tehát, amelynek a levél szól, csak Jeruzsálemben létezhetett.

- „Ha ugyanis a bakok és bikák vére, meg az üsző hamva a tisztátalanokra hintve megszenteli őket (...)” (9,13)
 - „(...) mint ahogy a főpap minden évben belép a Szentek Szentjébe az idegen vérrel (...)” (9,25)
 - „(...) még azokkal az áldozatokkal sem tehetné tökéletessé az áldozatok bemutatóit, amelyeket évről évre megszakítás nélkül mutatnak be.” (10,1)
 - „De hiszen éppen ezek emlékeztetnek évről évre a bűnre.” (10,3)
 - „Azon kívül minden pap nap nap után szolgálatba áll, és gyakran mutatja be ugyanazokat az áldozatokat (...)” (10,11)
 - „Olyan oltárunk van, melyről nem ehetik az, aki a sátorban teljesít szolgálatot.” (13,10)
 - „Az állatok testét ugyanis, melyeknek vért a főpap a bűn engesztelésére beviszi a szentélybe, a táboron kívül égetik el.” (13,11)
- Kézenfekvő az is, hogy a Jeruzsálemben nevelkedett és a vallási előírásokat legpontosabban ismerő, farizeusi neveltetést kapott Szent Pál apostol a szerző, hiszen ő látta át a nehézségeiket, és tudta megadni a választ.
- Timóteus említésére (13,23) is érdemes odafigyelnünk, aki a kezdetektől, vagyis a megtérésétől (vö. ApCsel 16,1–3) csak Szent Pál munkatársa volt.

A levél kezdősorai a következők: „Miatán többféleképpen és különböző módon szolt hajdan Isten a próféták útján az atyákhoz, e végső korszakban Fia által szolt hozzánk” (1,1). A próféták csak a zsidókhoz küldettek, Isten nem szolt a próféták által a pogányokhoz. Ezért a levelet egy zsidókeresztény közösség kellett, hogy kapja. Az „atyák”-ra való utalás azt is megerősíti, hogy a szerző maga is zsidó, miként a címzettek is.

Sok utalás olvasható a levélben arra – jelen időben írva –, hogy megírásakor a templom még állt:

- „Lévi fiainak, mivel a papi tisztet viselik, szintén megvan a törvényes joguk arra, hogy tizedet szedjenek a néptől (...)” (7,5)
- „Továbbá ha itt volna a földön, nem is volna pap, hiszen itt vannak olyanok, akik a törvény szerint áldozatokat mutatnak be. Ezek azonban csak a mennyei szentély előképének és árnyékának szolgálnak.” (8,4–5)
- „Ami pedig elévült és kivénült, közel jár az enyészethez.” (8,13)
- „Ott olyan ajándékot és áldozatot mutatnak be, melyek a bemutatót lelkiismeretében nem tehetik tökéletessé.” (9,9)

Legvalószínűbb, hogy 62 és 64 között íródott, hiszen a levélbeli biztatással és vigasztaló szavakkal nem volt érdemes sokat várni, nehogy sokan lemorzsolódjanak a közösségről.

Az sem meglepő, hogy a levél másolatait megtalálták Itáliában, de a Szentföldön nem. A Pellába való menekülésük után – amit száműzetésnek éltek meg – nem sok kedvük lehetett másolatokat készíteni a levélről. Viszont a templom lerombolásával nagy trauma érte a teljes zsidóságot, és az itáliai és kis-ázsiai zsidókeresztényeket érdekelhette a levél.

Még egy érdekesség

A levél utolsó előtti mondata: „Üdvözölnek titeket az itáliai testvérek” (13,24). Ez alapján egyesek azt gondolják, hogy Rómába vagy Rómából küldte az író (bárki legyen). Ez azonban alapos vizsgálódás után nem valószínű. Az üdvözlés valószínűleg azt jelzi, hogy Szent Pál mellett lehettek itáliai zsidókeresztények, akik hasonló nehézségen mehettek keresztül évekel korábban, mint amire a levél választ ad: Claudius császár 49-ben kitiltotta a zsidókat Rómából, amelyet az Apostolok cselekedetei is megemlít (ApCsel 18,2). Ők Kis-Ázsiában telepedtek le, valószínűleg ők küldtek Pállal együtt üdvözlést és biztatást. Eme feltételezést erősíti, hogy Szent Pál rengeteget utazott és járt Kis-Ázsiában, mondhatni: személyes missziós területe volt.

ÖSSZEGRÉS

A kritikusoknak mindmáig nem sikerült hitelt érdemlően megingatniuk azokat a bizonyítékokat, amelyek szerint Szent Pál a szerző, vagy valamely munkatársa (például Szent Lukács), aki Szent Pál célzott tanítását állította össze a jeruzsálemi zsidókeresztényeknek.

Egyedül az a kérdéses, hogy írhatta-e a szerző héber nyelven – csak ez az idők során elveszett, és mindössze a görög fordítása maradt meg. Amennyiben igen (és a jeruzsálemi zsidókeresztényeknek ez lenne a kézenfekvő), akkor az még egyértelműbbé tenné számunkra Szent Pál mint szerző személyét – mondhatni akár perdöntő bizonyíték is lehetne.

Összegzésül: több bizonyíték szól Szent Pál szerzősége és a levél korai keltezése mellett, mint amennyi kétség felmerül a szerző személye vagy a késői írás (a templom lerombolása után) kapcsán.

A levél igyekszik bemutatni a zsidó papság és a krisztusi papság közötti különbséget. Ezt úgy éri el, hogy részletesen bemutatja a zsidó áldozatbemutatást, majd kijelenti, hogy mindez „elévült és kivénült” (8,13). Amennyiben a levél Kr. u. 70 (a jeruzsálemi templom pusztulása) után íródott volna, akkor a szerző már győzelmesen bizonyította volna állításának igazát, és egyértelműen múlt időben írt volna.

Tartalma arra utal, hogy halálveszélyben vannak (12,3–7). Ez állt fenn a zsidókeresztényeknél, mielőtt Pellába menekültek volna. A szerző még a korábbi szenvedéseket, gyalázatokat és zaklatásokat, és az ezekben való derekas helytállást is említi (10,32–34; 13,3), és arra biztatja a közösség tagjait, hogy továbbra is tartsák meg összejöveteleiket (10,25). A zsidó vallásgyakorlásból való kizárásra újabb példa Jézus Krisztus párhuzamba állítása a sorsukkal: Jézus is Jeruzsálemben kívül szenvedett – követőinek is elűzve, elkülönülve kell élniük (13,12–14). Jézust pedig sokan közülük még személyesen is hallhatták és ismerhették (2,3).

Mikor íródott tehát?

Szent Jakobot 62-ben ölték meg, a zsidókeresztényeknek pedig 68-ban kellett menekülniük Jeruzsálemből. A levél megírásának ideje e két évszám közötti tehát. A jeruzsálemi templomot 70-ben rombolta le Titus, későbbi római császár.

Ferenc pápa Magyarországra látogat!

Ferenc pápa részt vesz az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus budapesti záró szentmiséjén. A Szentatya látogatásáról, a magyar közönséghez való kötődéséről Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek nyilatkozott a Kossuth Rádióban.

Különleges és ünnepi alkalom, hogy személyesen a pápa jelenik meg a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson – mondta a rádióinterjújában Erdő Péter. Korábban II. János Pál pápa többször is részt vett ilyen eseményeken, de az a szókas volt legtöbbször érvényben, hogy legátus vett részt a világgongresszusokon a pápa helyett.

1938-ban, amikor szintén Budapesten tartották az eucharisztikus kongresszust, XI. Piusz pápa pápai legátust küldött maga helyett. Akkor a bíboros államtitkár, Eugenio Pacelli utazott Magyarországra, akit néhány hónappal később pápává választottak XII. Piusz néven – idézte fel a korábbi világesemény történéseit Erdő Péter.

TALÁLKOZÁS JÉZUSSAL

Iraki látogatása során – tette hozzá Erdő Péter – a pápa kifejezte az ottani üldözött keresztényekkel a szolidaritását, és többször jelét adta annak, hogy keresi a párbeszéd lehetőségét a másként gondolkodókkal, különösen az iszlám világgal. Magyarországra is nyitott szívvel érkezik, és az itteni keresztény közösség iránti szeretettel.

MAGYAR KÖTÖDÉSEK

A beszélgetésben kitértek arra is, hogy Ferenc pápa több szalon is kötődik a magyarokhoz. Ellátogatott már Csíksomlyóra, amely a magyarság egyik legismertebb zarándokhelye. Jálics Ferenc jezsuita szerzetes pedig egykor a lelki vezetője volt a Szentatyának. Erdő Péter úgy vélekedett, hogy Ferenc pápa a magyarságot a szívében hordja, mégpedig azok alapján az emlékek alapján, amelyeket Argentínában szerzett az ottani emigráció tagjairól. Személyes szálak kötik őket a magyarsághoz, szokta emlegetni azokat a szerzetesnőket, szerzeteseket, akiket ott megismert.

A bíboros hangsúlyozta azt is, hogy érzelmi kapcsolat is fűzi a pápát azokhoz a közösségekhez, amelyek periférián helyezkednek el. A magyarság, ahogy a szomszédos kis népek is, a nyugati világ perifériájához tartozik. Ferenc pápa látja ezt, és érdeklődéssel figyeli a térség történéseit, és értékeli az igyekezetet, hogy a keresztények próbálnak párbeszédet kialakítani.

A bíboros ezt mondta: „A mostani év különleges, mert sokan vagyunk, akik szenvedünk a járvány következményeitől: kinek gyász, kinek betegség van a családjában. Nagyon sokan vannak, akik gazdaságilag kerültek nehéz helyzetbe, és sokan vannak, akik elkülönültek, izolálódtak, magányosnak érzik magukat, mert nem tudták tartani az emberi kapcsolataikat úgy, ahogy az korábban lehetséges volt. Ebbe a borongós hangulatba kell a reménynek a világszágát elhozni.”

Erdő Péter felidézte Ferenc pápa Irakban elmondott gondolatait is. A Szentatya arról beszélt a járvány és a járvány utáni újjáéledés összefüggésében, hogy úgy látja, a felhők kezdenek elvonulni, és megjelenik a remény sugara. A bíboros hozzáfűzte: „Reméljük, hogy az ő látogatása is ezt a reményt, ennek az újjáéledésnek a reményét ki fogja fejezni.”

Ferenc pápa a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus záróeseményén, szeptember 12-én a Hősök terén tartandó szentmisén vesz részt. A bíboros elmondta, hogy a statio orbis azt jelenti, hogy az egész világ nevében, az egész világért tartjuk a szentmisét. A liturgiát az egyetemes főpásztor, Ferenc pápa vezeti majd. Erdő Péter, természetesen, a szervezési kérdéseken kívül beszélt arról, hogy lelkileg is készülnünk kell a világeseményre. Az eucharisztikus kongresszust hirdető plakátokon szerepel: „Találkozz Jézussal Budapesten!”, hiszen az Eucharisztia a Krisztussal való találkozás szentsége. A magyar főpásztor hozzáfűzte: „Krisztus azonban az egész emberiséggel akar találkozni. Nekünk nem szabad a hitünk értékeit, a szentségi kegyelmek értékeit egyszerűen csak magunkba és a köreinkbe bezárni, hanem tovább kell adni a világnak.”

Kossuth Rádió

Görögkatolikusok az 1848-49-es szabadságharcban

Az 1848-49-es szabadságharc nemcsak a római katolikus, de a görögkatolikus papság és a kispapok életét is érintette. Az ő részvételükről és a szabadságharc egyik legjelesebb – szintén görögkatolikus – hősről Kondás Sándor atya beszélgett dr. Janka György atyával, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola egyháztörténelem tanárával.

Milyen szerepet vállalt a görögkatolikuság az 1848-49-es szabadságharcban?

Görögkatolikusként büszkék lehetünk egyházunknak a szabadságharcban való részvételére. Anyaegyházmegyénk, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye különösen is példamutatóan vett részt hazánk történetének e jeles eseményeiben. Elsőként említhetjük Popovics Vazul munkácsi görögkatolikus püspököt, aki papjait hazafias magatartásra, híveit a nemzetőrségben való részvételre buzdította. Megengedte, hogy hálaadó istentiszteleteket tartsanak a templomokban a forradalom sikereiért. Kossuth Lajos kormányzó levélben fejezte ki a püspök iránti tiszteletét és megbecsülését.

Popovics Vazul munkácsi görögkatolikus püspök

A papság is tevékeny szerepet vállalt a szabadságharc eseményeiben. 82 papról tudunk név szerint, akik aktívan bekapcsolódtak a szabadságharcba. Közülük 59-en nemzetőr-tisztként, a többiek hazafias magatartásuk, buzdító beszédek miatt ítélték el később. Kispapjaink közül is többen részt vettek a honvéd harcokban. Az 1848/49-es tanévben 121 papnövendék tanult az ungvári szemináriumban, közülük 51-en öltöttek magukra a honvédegyenruhát. Első kispapunk 1848

júniusában lépett be a hadseregbe. Ez év decemberében került sor arra a híres eseményre, amikor Palkay Partén főduktor a kispapok kitörő lelkesedése közepette kardot kötött a reverendájára. December folyamán többen léptek az ormai vadászvezet sorába. Sajnos a honvéd kispapok közül csak 11 jutott el a papságig – nem azért, mert elvesztették hivatásukat, hanem mert a megtorlás során a hatalom kiemelten ügyelt arra, hogy ne lehessen pap belőlük.

A szabadságharc történetéhez szorosan kapcsolódik Vasvári Pál neve.

Vasvári Pál (eredeti nevén Fejér Pál) Tiszabüdön, a mai Tiszavasváriban született görögkatolikus családban. Édesapja, nagypapja, nagybátyjai is görögkatolikus papok voltak. A család Böszörményben, majd Nyírvasváriban lakott. Az ifjabb Pál később Nyírvasvárióról vette föl új nevét, szülővárosa, Tiszabüd pedig 1952-ben az ő nevét választotta új nevéül: Tiszavasvári.

Az egyetemen történelmet és természettudományt tanult. 1844-ben az egyetemi magyar társulat, 1845-ben az irodalmi kör tagja, az egyetemi ifjúság vezetője. Újságot szerkesztett, verseket, történelmi elbeszéléseket, tudományos dolgozatokat írt. 1847-ben Zrínyi Miklós költőről írt terjedelmes tanulmányával elnyerte a Kisfaludy Társaság pályadíját. (Ekkor változtatta a nevét Fejerről Vasvárra, ugyanis a kor neves történésze, Fejér György családneve miatt félreértés, áthallás nélkül nem adhatott közre történelmi szakmunkákat.)

Vasvári 1848-ban az Ellenzéki Kör egyik vezetője lett Petőfi Sándorral egyetemben. A Pilvax Kávéház egyik hangadó vezéréként március 14-én a pesti ifjúság egyik mozgatója volt, 15-én egész sor híres beszédet mondott az egyetemen, a nyomdánál és a múzeumnál is. A 12 pont egyik megfogalmazója, részt vett a nemzetőrség megszervezésében, híres szónokként több helyen is buzdító beszédet mondott. 1848 októberében a fővárosi csapat

megszervezője és parancsnoka. 1849-ben ő szervezte meg Magyarország keleti részén a Rákóczi-szabads csapatot, melynek őrnagyi rangban vezetője lett. Hősies küzdelmek után 1849. július 4-én Erdélyben, a havasnagyfalui fennsíkon az osztrákok által fölfegyverzett és kiképzett román fölkelőkkel vívott ütközetben a szabads csapat 400 honvédjével együtt halt hősi halált 23 évesen.

Hogyan élt tovább Vasvári emlékezete, szelleme, lelkiülete, hogyan hatott a görögkatolikus fiatalságra?

Vasvári Pál személye és egyénisége soha nem fog kitörlni a görögkatolikus fiatalok emlékezetéből, mindig is példaképüknek tekin-

A haldokló Vasvári Pál a csatatéren

tették őt. Ékes példája ennek az, hogy 1904-ben Budapesten megalakult a Magyar Görög Katolikus Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Vasvári Pál Köre. Ez a közösség arra volt hivatott, hogy összefogja a görögkatolikus egyetemistákat, megerősítse őket vallásukban, rítusukban, és példát mutasson az egyetemisták számára, hogy egy görögkatolikus értelmiséginek milyen gondolatok mentén kell az életét, erkölcsseit, hazaszeretét kialakítani.

A Vasvári Pál Kör kitűzője

PETŐFI SÁNDOR

KEMÉNY SZÉL FÚJ...

Kemény szél fúj, lángra kap a szikra,
Vigyázzatok a házaitokra,
Hátha mire a nap lehanyatlik,
Tűzben állunk már tetőtől-talpig.

Édes hazám, régi magyar nemzet,
Alszik-e csak a vitézség benned,
Vagy apáink halálával elhalt?
Illik-e még oldaladra a kard?

Magyar nemzet, ha rád kerül a sor,
Léssz-e megint, ami voltál egykor?
Oly hatalmas harcos, ki szemével
Jobban ölt, mint más a fegyverével!

A világot védtük hajdanában
A tatár és a török világban;
Vajon most, ha eljön a nagy munka,
Meg bírjuk-e védni mi magunkat?

Oh magyarok istene, add jelit,
Ha a kenyértörés elközelít,
Hogy az égben uralkodol még te
A magad s néped dicsőségére!

Pest, 1848. február

Katolikus papok az 1848-49-es szabadságharcban

„A hazáért élni, szenvedni, s jót tenni, / Ügye mellett önként
s bátran bajra menni, / Kárt, veszélyt, rabságot érte fel sem
venni, / S minden áldozatra mindenha kész lenni”

– Batsányi János Biztatás című verse tükrözi a fiatal papság viszonyát 1848-hoz.

Az 1848-49-es eseményekhez helyzeténél fogva sajátosan viszonyult a magyar papság. Egy részük a kora tavaszi passzív szemlélődést április idusán aktív cselekvéssé formálta. Ekkor fogalmazta meg és hozta nyilvánosságra a követeléseit a papság 12 pont formájában. Ezek között szerepelnek demokratikus reformok és a magyar nyelv használata keresztelés, temetés, bérmálás, házasságkötés és az utolsó kenet feladásakor. Védelmet szerettek volna a káplánoknak a feletteseik önkényeskedéseivel szemben.

Erdösi Imre piarista szerzetes a branyiszközi ütközetben

A PAPSÁG ÉS A SZABADSÁGHARC

Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc zűrzavaros helyzetet teremtett a magyar katolikus egyház életében. Egyes papok reformokat sürgettek – felmerült még a cölibátus eltörlése is –, mások felségsértésnek minősítették az eseményeket. A fiatal papok, papnövédek között sokan voltak, akik engedélyt kértek a hadi eseményekben való részvételre. Ők paphonvédként, míg mások tábori lelkészként fegyvertelenül vállaltak szolgálatot. A Magyar Honvédség kötelékében a szabadságharc alatt száz tábori lelkész működött, a paphonvédek és a felszentelt papként harcolók száma túllépte az ötszázat. Utóbbi meglehetősen nyugtalanította Bécset. Az udvar elszörnyedve látta, hogy mégsem olyan mély a katolikus egyház szolgálóinak kötődése, és milyen nagy tömegeket voltak képesek elfordítani tőlük a forradalmi eszmények.

A REFORMTÖREKVÉSEK KEZDETE

A 12 pontba nem foglalták bele, de felszólaltak a kötelező cölibátus ellen is, Pál apostolra hivatkozva („A nem házasoknak és özvegyeknek pedig azt mondom: jó, ha úgy maradnak, mint én is. De ha nem tartóztatják meg magukat, lépjenek csak házasságra, mert jobb megházasodni, mint érzi vágytól égni.” 1Kor 7,8–9).

Kossuth Lajos az utolsó rendi országgyűlésen felajánlotta a cölibátus eltörléséhez a segítségét.

A díszegyenruha bevezetése mellett a magyaros bajusz engedélyezését is támogatták: „Végre óhajtanám, hogy a magyar egyik kitűnő típusát is – melyet maga szent religiónk szerzője, Jézus, századokig a magyar clerus és különösen a nagy emlékeztető Pázmány is viselt – a nemzetiség rokonszenve szép jelül honfiúi bélyeg gyanánt ápolja –, értem [ezen] a bajuszt.”

A követeléseikre válaszként csak figyelmeztetést kaptak, hogy a külsőségek helyett inkább lelki megújulásra törekedjenek.

KÖZÖS NEVEZŐ NÉLKÜL

Az egyházmegyei zsinatra a világi katolikus híveket is meg akarták hívni a reformerek, de Lonovics József csanádi püspök ennek határozottan ellenállt. A papság nem volt elégedett a folyamatos halogatással, maguk hívtak össze egy püspöktől független tanácskozást.

Gasparich Kilit tábori lelkész kivégzése 1853-ban

„(...) mint értesülve vagyok, megyénk több kerületei egyházi főpásztorunktól is zsinatot kértek ugyan, de mindeddig semmit sem nyertek; és így mitől mindég féltem, az valósulni látszatik; t[udni]i[llik], hogy az időből kifogyunk, az országgyűlés összejövend (mint a lapok tudósítanak július 2-án), és majd rólunk nélkülünk fog határozni, mondván 'már késő'” – írta Pfeiffer József, az arad-hegyaljai kerület alesperese a paptársait megszólító körlevelében.

Lonovics püspöki figyelmeztetése ellenére – aki mindenkit óva intett attól, hogy püspök jelenléte nélkül döntsenek az öt illető kérdéskörökben – a tanácskozást nemhogy megtartották, de 18 pontban összegezték a liberális és radikális papság követeléseit. A „Csanádi pontok” alapja a jozefinizmus volt, amely nagyobb állami beavatkozást engedett volna az egyház életébe, a papok életét pedig függetlenebbé tette volna az egyháztól. Szemben álltak a szerzetesrendekkel, és azzal, ahogyan az egyház a jelenlegi kormány szolgálatába szegődött.

„Főlösegekben bővelkednék, ha fejtegetnök, mily befolyása van kormánynak az elmék és szívekre. Úgy hat az ezekre, mint időjárás a' növényekre: eltörpíti, vagy kifejleszti, amint kedvező vagy mostoha” – olvashatjuk a „Csanádi pontok” bevezetőjében.

Az ország egész területén zsinatokat, tanácskozásokat hívtak össze, hogy a liberális és konzervatív nézeteket valló egyházi személyek közelíteni tudják egymáshoz elképzeléseiket. Ám a kibontakozó délvidéki kisháború és önvédelmi harc megakadályozta a nemzeti zsinat megtartását.

HALÁL, MEGTÖRT ÉS NAGY ÍVŰ ÉLETUTAK

Rendkívül zavaros időszak következett a magyar katolikus egyház életében. Ahány pap, annyi vélemény volt a kialakult helyzetről: egyesek a fent említett reformokat akarták végrehajtani, mások hallani sem akartak róla. A hazafias érzelmű papnövendékek, fiatal papok engedélyt kértek, hogy harcolhassanak. A legtöbben közülük paphonvédek álltak. Voltak, akik ellátták papi kötelességüket, és tábori lelkészként, fegyvertelenül jelen a harctéren, és lelkesítették a honvédeket. Voltak, akik felségsértésnek titulálták a történeteket. Sokan áttértek a református vagy evangélikus hitre, leginkább a cölibátus kérdése miatt.

Az egyházmegyék papjai aktívan részt vettek a szabadságharc eseményeiben, a nemzetország megszervezésében, mivel nekik kellett a törvényeket kihirdetniük és megmagyarázniuk az újságot nem olvasó embereknek: „ha a pap el nem megy, a népet soha semmiféle vármegye rá nem veszi arra, hogy a nemzetország elhagyja az adott települést” – írta Magyarai Alajos, a temesvári papnevelde tanára.

Így a forradalmat követő megtorlás őket is érintette. A Szentzsék és a császári hadbíróóság tömegesen folytatta a vizsgálatot a katolikus papok ellen. Volt, akit halálra ítélték, másokat politikai szerepvállalásuk miatt bebörtönöztek, de a legtöbb esetben beszüntették a vizsgálatokat – annak köszönhetően, hogy a hadbíróóságot nem akarták túlterhelni.

A túlélők előtt is vegyes jövő állt: sokakat megbélyegeztek honvédként, de a többség előtt az 1860-as években már az egyházi karrier is nyitva állt. Olyanok is akadtak, akik nem tértek vissza a szemináriumba, hanem a katonai pályafutásukat építették, és megnősültek.

BÉCS: VISSZAVEZETNI AZ EGYHÁZAT RENDELTETÉSÉHEZ

Alexander Bach belügyminiszterként a helyzetértékelés után a következő lépéseket sürgette: „A felkelők tanai a katolikus egyháziak körében számos követőre és buzgó elharcosra találtak. Ha vissza akarjuk vezetni a magyarországi katolikus egyházat rendeltetéséhez, akkor meg kell tisztitanunk valamennyi olyan elemtől, akik a vallásra és az államra nézve veszélyesek.”

A szabadságharc leverése után Haynau világossá tette, hogy ki mindenkit ér el a tisztogatás. Ez alól a papság sem volt kivétel.

Michele Viale-Prelà bécsi nuncius

Bémer László várad püspök

Scitovszky János pécsi püspök, majd esztergomi prímás

Streith Miklós plébános búcsúzik társától.

BÜNTETÉS SZENTMISE MIATT

Rögtönítélő eljárást alkalmaztak azokkal szemben, akik Bécs megítélése szerint lázították a népet, teljesítették a „pártütő” kormány rendeleteit, a kormánybiztosok parancsainak engedelmessé váltak, a császári és annak katonai hatóságai által kiadott proklamációkat nem hirdették ki. Tamási Zsolt tanulmányából – amelyben a „katolikus egyházvezetés önvédelmi törekvései az 1848–1849-es forradalom leverése után” témát dolgozta fel – kiderül, hogy a papokkal szemben a leggyakoribb vád mégsem ebből a felsorolásból született meg, hanem abból, hogy hálaadó szentmisét mutattak be a Habsburg-ház trónfosztásának bejelentésekor, és a szabadságharc sikeréért imádkoztak.

ELÍTÉLT PÜSPÖKÖK

A megtorlás nemcsak az alsópapság tagjait érte el. Hat év börtönt kapott például Rudnyánszky József besztercebányai püspök. Bémer László váradi püspököt Pestre hurcolták, és a perét követően halálra ítélték. Scitovszky János pécsi püspök, majd Ferenc József által kinevezett prímás és Viale-Prelá bécsi nuncius rengeteg követ megmozgatott a papok megmentése érdekében.

Bémer püspök esetében a halálos ítéletet a nemzetközi felháborodás miatt 20 év várfogságra változtatták, végül a püspököt Bécsbe vitték, lemondatták, és az idős pap kolostorba vonult. Rudnyánszky József besztercebányai püspök büntetésének eltörléséért is a prímás és a bécsi nuncius járt közben, sikerült a börtönbe záratását megakadályozni, de soha nem térhetett haza.

Hermann Róbert történész kutatásai szerint a megtorlás során kivégzett papok ötödét azért ítélték el, mert kihirdették a kormányrendeleteket. A nemzetközi felháborodás miatt függesztették fel a kivégzéseket 1849. október végén, de ez korántsem jelentette azt, hogy Bécs felhagyott volna az ellene szegülők megbüntetésével. A halálos ítéletek végrehajtásának elhalasztásában nagy szerepe volt Scitovszky János pécsi püspöknek, akit Ferenc József 1849 júliusában magyarországi prímásnak nevezett ki. A megtorlások kezdetétől azért küzdött, hogy a perbe fogott papok ügyeit az egyházi bíróság tárgyalja és ne Haynau vésztörvényszékei.

KIVÉGZÉSEK AZ ÖTVENES ÉVEKBEN

Az alsópapság tagjai védtelenebbek voltak a püspököknél. Azok a papnövényedékek, akik honvédként harcoltak, hosszú évekig tartó kényszerkatonaságra ítélték távol hazájuktól. A kivégzettek között volt többek között Streith Miklós vértesszőlési plébános és Gonczeky János tábori lelkész. A katolikus papság elleni megtorlás még évekig tartott: 1953-ban akasztották fel Gasparich Kilit ferences szerzetest, Perczel tábori lelkészét. Egy évvel később az aradi minorita rendház tagjait hurcolták el, a nyolc szerzetes közül kettő Ausztriában halt meg, egyikük öngyilkos lett. A vád az volt ellenük, hogy találtak náluk egy Kossuth-proklamációt. A magyar egyházi vezetés sokakat megmentett a felelősségre vonástól, elsősorban azért, hogy megpróbálták igazolni – ezt számos esetben eredményesen tették –, hogy valójában semlegesek voltak az eseményekhez. A katolikus papság markáns része azonban valójában támogatója volt a magyar szabadságtörekvéseknek.

iec2020.hu

REMÉNYIK SÁNDOR

Ne ítéldj

Istenem, add, hogy ne ítéljek -

Már tudom én, honnan ered,
Micsoda mélységből a vétek,
Az enyém és a másoké,
Az egyesé, a népeké.

Istenem, add, hogy ne ítéljek.
Istenem, add, hogy ne bíráljak:
Erényt, hibát és tévedést

Egy óriás összhangnak lássak -
A dolgok olyan bonyolultak
És végül mégis mindenek
Elhalkulnak és kisimulnak
És lábaidhoz *együtt* hullnak.

Mi olyan együgyűn ítélünk
S a dolgok olyan bonyolultak.

Istenem, add, hogy minél halkabb legyek -
Versben, s mindennapi beszédben
Csak a szükségeset beszéljem.

De akkor szómban súly legyen s erő
S mégis egyre inkább simogatás:
Ezer kardos szónál többet tevő.

S végül ne legyek más, mint egy szelíd igen vagy nem,
De egyre inkább csak igen.

Mindenre ámen és igen.

Szelíd lepke, mely a szívek kelyhére ül.

Ámen. Igen. És a gonosztól van
Minden azonfelül.

A **Könyvesbolt a tengerparton** című film elején az egyik szereplő ezt mondta:

„Amikor egy történetet olvasunk,
beleköltözünk a könyvbe.
A könyv borítója lesz a tető és a négy fal,
a házunk.”

A könyv főszereplője mindennél jobban élvezte azokat a pillanatokat, amikor végzett egy könyvvel. A történet tovább játszódott benne, élénk álmoként élt a lelkében.

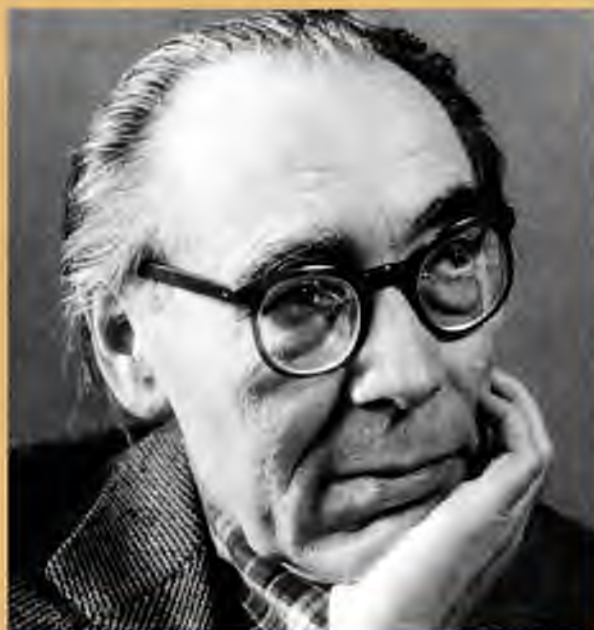
Szabó Lőrinc **A költészet dicsérete** című művében leírja, hogy debreceni diákkorában egy cégtáblát pillantott meg, amelyen egy mesébe illő szöveg volt olvasható: ÓRIÁS ÉS ÉKSZERÉSZ. Többször is átolvasta a táblát, de nem tévedés, ez volt ráírva. A debrecenieket nyilván nem izgatta a felirat, utóvégre megszokhatták. Neki azonban kimondhatatlan gyönyörűség volt, hogy egy ÓRIÁS-sal élhet egy városban. Rögtön jobban kezdte magát érezni, s hirtelen minden megvál-

tozott. Jobban mondva nem változott meg, csak kitágult, tökéletesebb lett. Úgy érezte, hogy most válik emberré. Felnézett az ÓRIÁS-ra, hogy ez a nagy ember még polgári foglalkozást is űz. Ékszerészként, mint mindenki, ő is megdolgozik a betevőért. Szerette volna látni az ÓRIÁS-t, de amikor belesett a kirakaton, a gazdának csak a segédei voltak bent. Elhatározta, ha ideje lesz, újból bemegy a városközpontban levő üzletbe. Egy hét is eltelt, mire végre bejutott a centrumba, de rettenetes csalódás érte: a cégtáblán az a felirat állt, hogy ÓRÁS és ÉKSZERÉSZ. Majdnem megszakadt a szíve.

Szabó Lőrinc szorgalmasan tanult, diákként kiváló eredményeket ért el. Pénzjutalmat is kapott, pedig nem is pályázott tanügyi segélyre. Érezte, hogy az az ÓRIÁS pénze. Valami roppant misztikus hatalom segítségével, hisz ő gépiesen, mellékesen volt jó tanuló. Később, kamaszkorában kezdett ébredni benne valami felismerés. A legkülönbözőbb helyzetekben, sport vagy tanulás közben, esetleg vizsgák alatt számtalanszor tapasztalta, hogy egy láthatatlan barát áll mellette, aki mindig minden élethelyzetben segíti őt. Mégsem elírás vagy hiba volt a cégtábla: egy ÓRIÁS lehajol a magasságból, és irányítja az életét.

Minden ellenkező látszat ellenére az ember soha sincs egyedül, mert Isten mindig vele van. Az ő jelenlétének tudatával érdemes kitöltenünk a szenvedés óráit, és ezzel az Istennel való új, mély találkozásban kell felülemelkednünk magányunkon. De a boldog emberi kapcsolatokban, baráti együttlétekben, a szerelemben, a házasságban is érezni kell jelenlétét. Ahogy Gyökössy Bandi bácsi meghatározza a házasságot: élet hármásban. S később ez a hármasság Istennel bővül ki a gyerekekkel, majd pedig az unokákkal.

A Szentírás újra és újra elmondja nekünk, milyen közel van hozzánk a mi Istenünk. Szent Pál így szól az athéniakhoz: „Isten nincs messze egyiküktől sem, hisz benne élünk, mozgunk és vagyunk” (ApCsel 17,28). Amikor Jeremiás próféta félelmében visszariad a küldetéstől, amit az Úr rá akar bízni, Isten saját jelenlétének gondolatával bátorítja és vigasztalja: „Ne félj, mert én veled vagyok, hogy megoltalmazalak” (Jer 1,8). A 23. zsoltár szépen mondja: „Halálos árnyak völgyén, hogyha járok, még ott sem félek semmi bajtól. Mert te vagy ott is énvelem. A te vessződ, a pásztorbotod vigasztalásom szüntelen.”

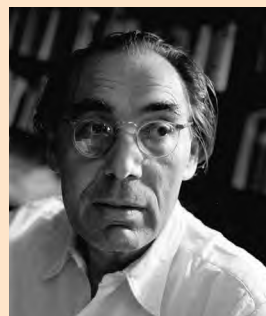

A második isteni személy, az Ige megtestesülésével Isten egészen különleges, újfajta közelséggel ajándékozza meg az embert: „Emmánuelnek fogják hívni. Ez azt jelenti: velünk az Isten.” (Mt 1,23) Az Isten szerető jelenlétéről és minden emberi lény iránt viselt személyes gondjáról szóló legmegindítóbb szavak Izaiás könyvében vannak feljegyezve. Ezek az ígék az évszázadok alatt és napjainkban is emberek millióinak adtak és adnak új reményt és bátorságot: „Elfeledkezhetik-e az anya a kebelén lévő magzatáról, hogy ne könyörülne méhe fián? És ha ő el is feledkezne, én sohasem feledkezem meg rólad.” (Iz 49,15) Krisztusnak tanítvá-

nyaihoz intézett utolsó szavai is a folytatódó jelenlétét hangsúlyozzák: „Én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig” (Mt 28,20). Még a keresztrejének súlya alatt sem hagy minket egyedül, és felkiáltásunkkal – „Istenem, miért hagytál el engem?” – egyesülünk azzal, aki nagypénteken ugyanígy sóhajtott fel. Aki ezt érzi, nincs egyedül: Krisztussal van. Azzal a Krisztussal, aki leszállt az emberi élet legmélyebb poklaiba is. Oda, ahol az ember úgy érzi, Isten is elhagyta. Jézus az Istentől való elhagyatottság helyén is Isten jelenlétét hirdette. Ő tehát ott is jelen van, ahol mi úgy érezzük, hogy nincs jelen. Egyesülünk ilyenkor azzal a Krisztussal, aki ugyanezt az érzést élte át.

A szentáldozásra készülők első hittanóráját azzal szoktuk kezdeni, hogy a gyerekeket megkérem, hogy hajtsák le a fejüket, hunyják be a szemüket, és a sötétségben figyeljenek. A kis hittanosok szívesen megteszik. Egy kicsit várok, majd megkérdem:

„Érzitek-e, hogy az Isten néz titeket?”

A gyerekek kivétel nélkül bólogatnak, jelezve, hogy érzik. Ezután mindig azt kérem, hogy sohase felejtsek el, hogy az Isten mindig figyel rájuk. A Szentlelket pedig arra kérem, hogy ő, aki az Atya és a Fiú kölcsönös odaadásának és szeretetének személye, egész életükön át erre a biztos tudatra segítse őket, és bennünket is.

TOLLAS TIBOR

Hozsanna húsvét

*Hozsanna húsvét! Künn a tavasz száll,
Sziklasírodból föltámadtál
És csodát műveltél megint.
Pusztá földünk virággá ébred,
Sok zsenge ág zsoldárt zeng néked,
Jézus, naparcod rám tekint.*

*Hozsanna húsvét! Hitünk sója,
Bénák, betegek gyógyítója
Fénypallósodtól a halál
Sötét szárnyával éjbe rebben,
Szétáradsz bennem győzhetetlen,
Romlandó testem talpra áll!*

*S futnék a fénynél sebesebben,
Húsvét tüzeit a holt lelkekben
Gyújtani elvesző úton.
Hírül adni a beteg, fáradt
Társaknak újuló csodádat. –
Hozsanna Néked, Jézusom!*

TERDIK SZILVESZTER

MTA-SZAGKHF Lendület Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport

Sírba tétel: variációk egy témára

A húsvéti időszakhoz szorosan hozzátartozó liturgikus eszköz az ún. sírlepel, vagy ahogyan nálunk még sokan ismerik és használják egyházi szláv elnevezését is, a plascsenyica. Egyházunk gyakorlatában ez egy olyan nagyobb méretű, vászonra, ritkábban selyemre festett (újabbban szőtt vagy hímzett) képet jelent, amelyen vagy a sírban nyugvó halott Krisztust, vagy a siratást ábrázolják. A plascsenyicát a nagypénteki sírbatételi vecsernyétől a feltámadási szertartásig a templomhajó közepén ideiglenesen felállított szentsírba, majd a feltámadástól egészen a mennybemenetel ünnepéig az oltárra helyezik. Az év többi napján rendszerint a hívők számára láthatatlan módon, felgöngyöltve, egy fiók mélyén várja a következő húsvétot. Szerepsére az utóbbi évtizedekben kezd elterjedni egy másik őrzési mód is: a templom falán egy üvegezett tárlóban tartják, így legalább az ünnepi időszakon kívül is látható marad.

A plascsenyica eredetéről több teória létezik. Egyesek úgy vélik, hogy a középbizánci korban, amikor még Konstantinápolyban őrizték Krisztus síri lepedőjét – amely feltehetően a ma torinói lepelként ismert ereklyével azonos –, nagypéntekenként kihelyezték nyilvános tiszteletre, s az ezen látható lenyomat inspirálta ennek a liturgikus tárgyának a megszületését. Mások inkább úgy vélik, hogy az ún. nagy kehelytakaróból, az *aerion*ból fejlődött ki. Ezzel a takaróval már a proskomidia során beborítják az előkészített

szent adományokat, a kenyeret és a bort. A liturgiát misztikusan magyarázó szerzők ezt a nagy kendőt úgy interpretálták, mint a Krisztus sírját lezáró követ. Ugyanakkor azt a kisebb, *iliton*nak nevezett terítőt, amelyre az oltáron közvetlenül elhelyezték a felajánlott adományokat, Krisztus síri leple szimbólumaként értelmezték. A 13-14. századtól kezdve ezeknek a magyarázatoknak a hatására magukon a kendőkön, különösen az *aerion*on kezdett feltűnni a halott Krisztus vagy a siratás ábrázolása: az egyszerűbb terítők gazdagon díszített szőtt kárpitokká váltak, amelyek vizuálisan is közvetítették a liturgikus textilek szimbolikus értelmezését. A nagybemenetel során, amikor az oltárra viszik az adományokat, a diakónusok a nagy takarót a vállukra helyezve „viselik”, aminek köszönhetően az azon lévő képek a hívek számára is láthatóvá váltak, számukra is közvetítve ezt az értelmezést.

Ugyancsak ebben az időszakban a nagypénteki vecsernye Evangéliumos könyvvel tartott körmenetét is Jézus szimbolikus sírba tételként értelmezték. Ennek köszönhetően hamarosan az Evangéliumos könyvön kívül már a halott Krisztus ábrázolásával díszített *aerion* is hordoztak a menetben. A 15. századra ezek az *aerion*ok új nevet is kaptak, *epitaphios*znak kezdték őket hívni, amely az „epitaphiosz trenosz” (=siratás a sírnál) szavakból rövidült. A 16. századtól általánossá vált, hogy a körmenetben az Evangéliumos könyv felett viszik ezeket a lepleket, s majd azzal együtt helyezik a sírba. Így aztán ez a figurálisan díszített nagy kehelytakaró önálló liturgikus tárggyá, sírlepellé változott.

1. kép

A történeti Munkácsi Egyházmegye területén az első plascsenyicák a 18. század végéről maradtak fenn, egy ilyen példányt a nyíregyházi Görögkatolikus Egyházművészeti Gyűjteményben is őriznek, ami persze nem jelenti azt, hogy korábban nem használták volna. Az ismert plascsenyicák alapján úgy tűnik, hogy a 19. század végéig a halott Krisztust ábrázoló forma volt az elterjedtebb, amelyet legfeljebb a sarkokba helyezett evangélistaportrék vagy szimbólumok egészítettek ki, a sokalakos példányok csak ekkoriban, a kegytárgy-kereskedelemmel foglalkozó cégek kínálatában jelentek meg, s váltak elérhetővé.

A hazai piacot 1900-tól 1920-ig a budapesti székhelyű Réтай és Benedek Műipari Intézet liturgikustárgy- és eszközkinálata uralta. Helyét a két háború közötti időszakban az Ecclesia Rt. vette át, amely a megszűnt Réтай és Benedek cég árukészletének is birtokába juthatott. Mind a két társaságtól ismerünk műtárgykatalógusokat, amelyek alapján a papok és a hívek is válogathattak, rendelhettek. Míg a Réтай és Benedek műintézet a sirleplekből ötféle főtípust kínált, azokat is darabonként legalább négy-ötféle árkategóriában, addig az Ecclesia már csak két főtípust forgalmazott (egyik a halott Krisztussal, másik a siratás jelenetével készült), igaz, azokat ők is többféle minőségben gyártották. A gazdag kínálat ellenére a Réтай és Benedek sokalakos plascsenyicái nem váltak elterjedté, pedig az öt főtípusból négy ebbe a kategóriába tartozott. A Hajdúdorogi Metropólia területén a sokalakos változatokból jelenleg egy-egy példányt ismerek, ritkaságuk okán most ezeket mutatom be.

Az első csengeri templomból 1998-ban került a Görögkatolikus Egyházművészeti Gyűjteménybe egy szakadt, sok helyen sérült példány, amelyen József és Nikodémus fehér lepedőn helyezi sírba a kiszendvedett Üdvözítőt, akit a háttérben az Istenszülőn és a szeretett tanítványon kívül Mária Magdolna és a másik asszony siratnak – vö. Mt 27,55–61, Mk 15,40–47, Lk 23,50–56, Jn 19,25:38–42 (1. kép). Ez a darab híven követi a katalógusokban közölt reklámfotót. Eredetileg a csengerújfalui anyaegyházé volt, ahonnan az 1970-es években került át a filiába. Minden bizonnyal még a Réтай és Benedek műintézettől rendelhették a 20. század elején, mivel a templom ikonosztázának képei is ettől a társaságtól származhatnak.

A közeli Porcsalmán is hasonló kompozícióval díszített plascsenyica maradt fenn (2. kép). Ebben a darabban az a különleges, hogy a vászonra festett sokalakos siratásjelenetet, amely egyébként nem egyezik a csengeri változattal, fémfonalakkal dúsan hímzett zöld bársonyra varrták, amelynek külső szélén a sírbatételi tropár egyházi szláv, belül pedig magyar szövege fut körbe. A központi kép sarkaihoz harántirányban a négy evangélistát ábrázoló medalliont is illesztettek. Ennek a példánynak az „ösképét” a Réтай és Benedek intézet katalógusában így reklámozták: „Az újvidéki g. k. szerb püspöki templomba műintézetünkben készült vörös selyem bársonyra gazdag aranyhímzéssel ellátott Plasczenicza, művészi festményekkel.” A katalógusban fényképpel is illusztrált darab a porcsalmaihoz képest pazarabb kivitelezést mutat: a dúsan hímzett minták szinte teljesen elborították az alapbársonyt. A porcsalmi lepel érdekessége még, hogy hordozója nem vörös, hanem zöld bársony, ami elég ritka ebben a műfajban. A hímzett virágminták itt már inkább stilizált ornamensekké szelídültek, s feltehetően a fémfonalak aranytartalma sem közelítette meg az újvidéki szerb ortodox székesegyház számára készített darabét, hiszen egy falusi közösség anyagi ereje nemigen vetekedhetett egy püspöki székhelyével (3. kép).

Ugyancsak a Réтай és Benedek cég kínálatában szerepelt a kányi templomunkban fennmaradt síri lepel típusa is, amelyről nem fotót, hanem egy metszetet közöltek, és háromféle elkészítési javaslatot kínáltak a katalógusban. A vászonra olajjal festett kányi változat a legolcsóbbnak számított: 150 koronába került, míg a drágább, a porcsalmaihoz hasonló, bársonyalapú, arany- és selyemfonalas kivitelért 800 és 1500 korona közötti végösszegre számíthatott a megrendelő (4. kép). A kányi plascsenyica első ránézésre egy kiszínezett antimenzionra, vagyis az oltárasztalon elhelyezett ereklyekendőre emlékeztet.

Antimenzionok nélkül liturgiát végezni nem lehet, aminek köszönhetően lassan az oltárok szimbolikus értelmezésének egyes elemei is hozzákapcsolódtak: az ereklyekendőket Krisztus sírjára és az Úr trónusára utaló jelképnek tekintették. Így aztán a 17. század elejétől kezdve ezekre a vászomból vagy ritkán selyemből készült kendőkre is rendszerint a sírban nyugvó Krisztust, majd később a siratás jelenetét nyomtatták valamilyen sokszorosító eljárással (fa- vagy rézmetszés). Az antimenzionokat eredendően az *ilionba* helyezve, kilencrét hajtva használták (gyakran össze is varrták őket), így a Szent Liturgia alatt közvetlenül az antimenzionra helyezték az adományokat tartó szent edényeket. Nálunk – főképp latin

nyomásra – egészen az utóbbi évtizedekig az volt az általános gyakorlat, hogy az oltár két nagyobb terítője (*kataszarka* és *endition*) között kiterítve őrizték, s csak az *ilitont*, amely formailag a latin *corporalénak* felelt meg, használták hajtogatva a felső terítőn.

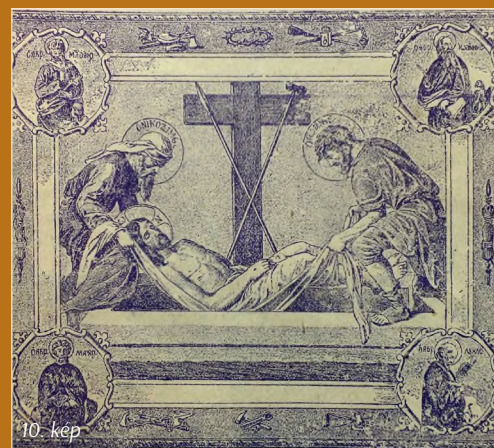
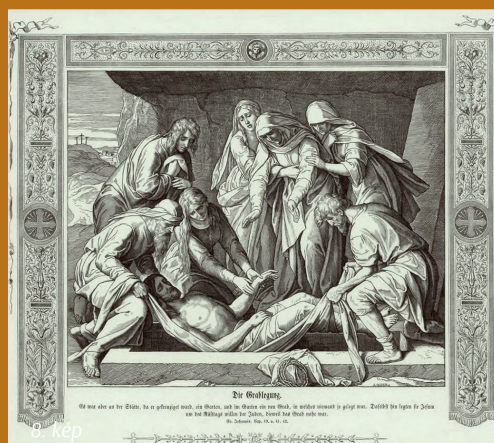
Az antimenzion ikonográfiája a 18. századtól kezdve rendszerint megegyezett a sírlepelével. Valóban, a kányi plascsenyicán szereplő kompozíció egyes elemeinek előzményeit az antimenzionok egyik csoportján is megtaláljuk. Utóbbiak jellemzője az a ritka megoldás, hogy a sírba helyezés eseménye magában a Szent Sírban zajlik, amire a központi jelenetnek keretet is biztosító épített ív, illetve a háttérben megjelenő Szent Keresztfá mögött nyíló ajtó utal. Hogy valóban a Szent Sírt látjuk, arra még az ívről függő mécsesek s a négy evangélista között föltűnő szentföldi tájrészletek, szent helyek és épületek is utalnak: bal oldalon a Kálvária hegye, az előtérben a kupolás Feltámadás-templommal, ahol a Szent Sír is van, a másik oldalon pedig egy zárt kert tűnik fel, közepén a nyitott, üres sírral és a rajta ülő angyallal, felette Jeruzsálem látképeivel. A siratás jelenetét az evangéliumban is említett szereplőkön kívül angyalok egészítik ki: a kereszt fölött a trónok, két oldalán hatszárnyú kerubok és szeráfok, míg a sír mögött álló, előtte pedig térdeplő angyalokat láthatunk.

Az egyik első ismert olyan antimenzion, amelyen ilyen közvetlen utalásokat látunk a Szentföld kiemelkedő, Krisztus szenvedéséhez köthető helyeire, 1733-ban a Fekete-tenger partján fekvő Trapezuntból származó Ipomenász György készítette a Szent Sírtiszteletére, saját maga és szülei emlékére, a Szent sír-templom előjárójának, Paisziosznak a kezdeményezésére, Meletiosz jeruzsálemi ortodox pátriárka (1731–1737) számára. A szentföldi utalásokat tehát a megrendelés körülményei magyarázzák. Hogy a rézmetszet ismeretlen alkotója, aki feltehetően nem volt ortodox keresztény, Velencében vagy Bécsben dolgozott-e, még eldöntetlen (5. kép). Mindenesetre ez a kompozíció nagy sikert aratott, több balkáni ortodox püspök is lemásolta, de arra is van példa, hogy ennek alapján plascsenyicát is festettek: a kecskeméti ortodox gyűjteményben maradt fenn egy ilyen típusú darab 1799-ből (6. kép). Sőt, ami számunkra még izgalmasabb, a Nagyváradi Egyházmegye püspökei Drágossy Mózesstől kezdve ilyen kompozíciójú ereklyekendőt használtak. Vulkán Sámuel, majd Erdélyi Bazil antimenzionja is ennek egy késői változata volt: előbbiről az egyházművészeti gyűjteményben lévő 1830-as (7. kép), míg utóbbiról a csengerújfalui templomnak 1857-ben adományozott példánya tanuskodott.

A kányi plascsenyicán azonban a siratás jelenete több ponton eltér a barokk kori előzménytől: a figurák beállítása mozgalmasabb, az egész kompozíciószerkesztés érzelmesebb hatást eredményez. Sikerült megtalálni ennek a jelenetnek is az előképét a Julius Schnorr von Carolsfeld (1794–1872) német festő által illusztrált, 1852 és 1860 között Lipcsében megjelentetett Képes Biblia (*Die Bibel in Bildern*) fametszetei között (8. kép). A művész 240 jelenettel illusztrálta az Ó- és az Újszövetséget, a 217. a sírba tétel. Kezdetben Schnorr von Carolsfeld is az ún. nazarénus festők közé tartozott, akik a 19. század elején északi hazájukból Rómába telepedtek át, hogy a középkor és a kora reneszánsz festészetet közvetlenül tanulmányozva újítsák meg saját koruk művészetét. Műhelyeiket az elhagyott Szent Izidor-kolostorban rendezték be, ahol a helyhez illően vallásos, már-már szerzetesi életmódban, közösségben éltek. A német lutheránus alapítók egy része katolizált is. Schnorr von Carolsfeld nem tartozott közéjük, néhány év múlva visszatért hazájába, ahol először Münchenben, majd Drezdában élt és dolgozott. Történeti, vallásos témájú műveivel azonban nagy sikereket ért el. Ennek példája ez a Biblia, amelyhez a művész rajzait August Gaber (1823–1894) metszette fába, ami tovább segítette ismertté válását.

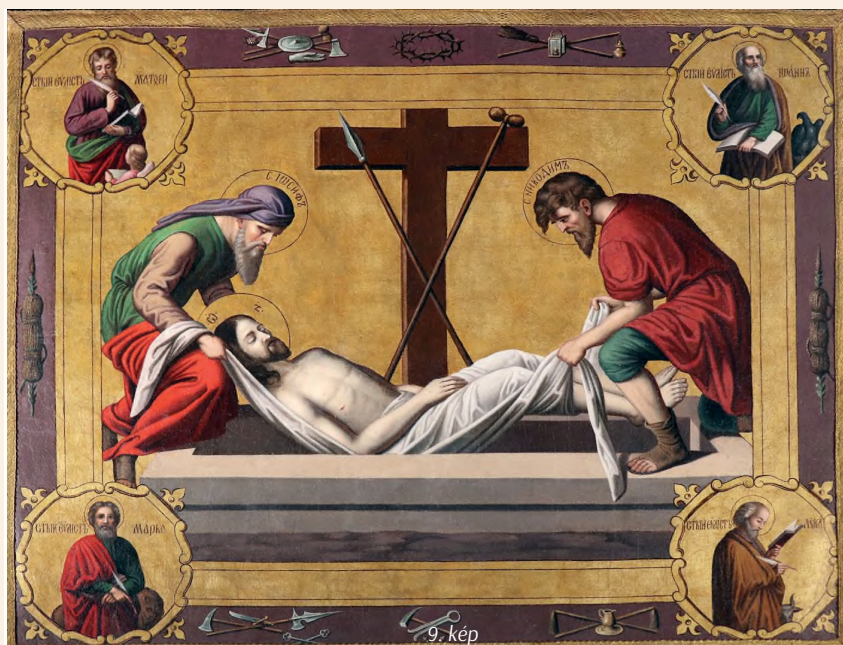
A nazarénusok által kidolgozott kompozíciókat a vallásos képek forgalmazására szakosodott cégek is előszeretettel terjesztették. Különösen a nazarénusok hatása alatt álló düsseldorfi művészek sokszorosították különféle módszerekkel vallásos műveiket. Így kerülhetett be a Rétyai és Benedek cég kínálatába a kányi plascsenyica mintája is. A cég a festményeket azonban nem helyben, hanem máshonnan hozatta. Ezt a variánst feltehetően nem Budapesten, hanem a Habsburg Birodalom valamelyik másik, nagyobb liturgikus tárgyak gyártására szakosodott cégénél (Bécsben, a cseh Gablonzban vagy Münchenben), ahol képeket is festettek, rakták össze különféle – amint láttuk, legalább kettő: egy barokk eredetű és egy korabeli – előképek nyomán, a sírba tétel jelenetét angyalokkal bővítették.

Érdekes, hogy Schnorr von Carolsfeld kompozíciójának egy részlete, a halott Krisztust sírba helyező József és Nikodémus alakja önálló életre kelt. A sájszögedi templomban maradt fenn egy olyan plascsenyica, amelyen csupán ez a „kivágat” szerepel, de a háttérben a keresztfa és a szenvedés eszközei, a négy sarokban az evangélisták, a keretsávokban a

szenvedéséhez kapcsolódó további eszközök tűnnek még fel, a megszokott tropárszöveg azonban hiányzik (9. kép, Fekete Dóra restaurálta 2020-ban a helyi önkormányzat és egy magánszemély anyagi támogatásával). A közösség ezt a sírleplet is biztosan a Rétaý és Benedek cégen keresztül szerezhetette be, mivel a termékkatalógusukban három kivitelezési módban és árkategóriában kínálták, még metszetet is közöltek róla (10. kép).

Végezetül megjegyzendő, hogy Schnorr von Carolsfeld Sírbatétel-kompozíciója már jóval hamarabb megjelent templomainkban, igaz, más műfajban. A Bereg vármegyei Kissarkad (Horbok) templomának előkészületi asztalára festett egy sírba tétel képet Mezey József 1861-ben, s ő már ebből indult ki, igaz, a központi alakokat a vászon állított téglalap arányaihoz igazította (11. kép). Mezey szignója a kép alján, a sír oldalán jól olvasható. (Megköszönöm Makarij Medvigy atyának, ungvár-ördarmai parókusnak, hogy erre a műre felhívta a figyelmemet, és fotóit megosztotta.) Mezey József (1823–1882) költő, festő, fotográfus Kislétán született, ahol apja gazdatiszt volt, majd a beregi Miszticén nőtt fel, utolsó évtizedeit Pesten töltötte. Petőfivel személyesen találkozott, a szabadságharc után Szatmárban tevékenykedett, sok oltárképet festett, később görögkatolikus megbízásokat is kapott – több ikonosztáz köthető hozzá –, amelyek közé ez a műve is tartozik. Úgy tűnik, hogy Mezey már korán hozzájutott ehhez a német Képes Bibliához, amely segítséget jelentett számára a többalakos kompozíciók megalkotásában.

Hasonlóképpen járt el a Mezeynél képzettebb, bécsi tanulmányokat is folytató, Pesten élő Jakobey Károly (1826–1891) festő is, aki Schnorr von Carolsfeld Sírba tétele alapján az Ugocsa vármegyei Salánk görögkatolikus temploma számára festett nagy méretű oltárképet, a vászon bal alsó sarkában olvasható szignó szerint 1877-ben (Carolus Jakobey, 1877; 12. kép). Jakobey jó kapcsolatban állt a gróf Károlyi családdal, talán rajtuk keresztül nyerte el ezt a megbízást a birtokukhoz tartozó település temploma számára, bár a megrendelés körülményeiről egyelőre semmi közelebbit sem tudunk.

Ezek a példák azt mutatják, hogy a 15. századtól ismert jelenség, hogy a kisebb mesterek a nagyobb munkáit a sokszorosított grafikáknak köszönhetően könnyebben megismerhették és szabadon felhasználhatták, még a 19. században is dívott. Igazából ez a gyakorlat a szakrális művészetben a hagyományos formákhoz a korszellem ellenére még mindig jobban ragaszkodó bizánci hagyományú közösségekben a hagyomány folytonosságának is egyfajta illúzióját tudta kelteni. A festőket pedig segítette abban, hogy a közösség elvárásainak is jobban megfeleljenek.

A filmrendezők nagyon szeretik a Kosuth-díjas magyar író, Szabó Magda történeteit. A 20. század második felének egyik legjelentősebb magyar női történetmesélője sok esetben nem is a fordulataival ragadja meg olvasóit, hanem a finom és érzéletes lélekábrázolásaival. Szinte bőrkönnyre érezzük hőseinek lelki rezdüléseit, ugyanis Szabó Magda olyan kifejezően és érzékenyen tárja fel az emberi titkos belső világot, hogy magunkra ismerünk benne. „*Olyan problémákat, lelki folyamatokat jelenítenek meg a művek, amelyek mindenkinek mondanak valamit. Az egész életén átívelő féltékenység, az elvesztett gyerekkorhoz való visszatérés vágya, a generációk közötti feszültségek mind-mind ismerősek lehetnek az olvasóknak. Vannak olyan pszichológusok, akik olvasmányokat adnak a*

„*Ha pedig egy özvegynek vannak gyermekei vagy unokái, ezek először is azt tanulják meg, hogy a saját háznépükön belül mutassák ki, hogy Isten odaadó szolgálói, és hogy viszonzásul adják meg a szüleiknek és a nagyszüleiknek, ami megilleti őket, mert ez tetszik Istennek.*” (1Tim 5,4–5)

nyerte, de beavagották a legjobb idegen nyelvű filmnek járó Golden Globe-díjért versenybe szálló alkotások közé is.

A történet nem bonyolult: a megözvegyült falusi asszonyt féltésből maga mellé veszi a fővárosban sikeres orvosként dolgozó lánya. Az amerikai filmekre jellemző fordulatokra és izgalmakra nem számíthatunk, látványos történések sem nagyon jellemzőek, de lassú, apró életmozzanatok és gesztusok annál inkább,

neki a tétlenség. Mivel Iza még főzni sem enged, a gyászával küzdő asszony kínjában nem tud mást tenni, mint egész nap egyedül kószálni az idegen városban. Látva a köztük feszülő helyzetet, mindkettőt érteni véljük: az egyik jót akar, de csakis saját elképzelései szerint, a másik némaságával lázad, amitől lánya végképp célt téveszt. „*Ennek a történetnek a kettősége, a tragédiája éppen az, hogy a szeretet megvan, mégsem működik. Hiába kölcsönös az érzés, ha közben folyamatos problémákba*

PILÁTUS

pácienseiknek. Szabó Magdát nagyon sokszor választják, mert ezek a regények tükröt tartanak elénk. Magunkat és a környezetünket láthatjuk benne. A regényekben számtalanszor jelennek meg olyan problémák, melyekkel nem szeretünk szembenézni, hajlamosak vagyunk a szőnyeg alá söpörni, családon belüli konfliktusok, melyekkel szinte mindenki találkozik. A regényeket olvasva lélektani nyomozás részesei lehetünk: a konfliktusok, a gyűlölet, a harag forrását keressük” – mondta írásairól egy interjúban Jolsvai Júlia, az új Szabó Magda-életműsorozat főszerkesztője.

Regényeit a magyar rendezők gyakran megfilmesítik. Az egyik legismertebb a minden évben karácsonykor vetített, gyerekkorunkat végig kísérő *Abigél*. Az *Ajtó* című regényéből az Oscar-díjas Szabó István készített filmet az angol színésznő, Helen Mirren főszereplésével. A legutóbbi adaptáció, a 2019-ben forgatott *Pilátus* sora zsebeli be a nemzetközi filmes díjakat. Az író műve, mely egy anya és lánya fájdalmas kapcsolatáról szól, 1963-ban jelent meg, és most Dombrovsky Linda rendező álmot mozivászonra. Olaszország egyik legrangosabb filmes eseményén már 19 éve adják át a híres Milánói Filmdíjakat (MIFF Awards). A *Pilátus* tavaly a legjobb film díja mellett a legjobb rendező, a legjobb színésznő, a legjobb operatőr és a legjobb vágó díját is el-

melyek mélyén mégis ezernyi tragédia húzódik meg. Teljes mértékben azonosulni tudunk a szereplőkkel: mind az anyai elismerést megnyerni akaró, görcsösen törekvő lánnyal, mind az új helyzetben helyét nem találó, riadt és magára maradt özvegygel, aki sehogy sem tud azonosulni felnőtt gyermeke életével.

A Szabó Magda legkeserűbb, legsötétebb regényeként is emlegetett *Pilátus* főhőse Szőcs Anna (Hámori Ildikó), aki egy sok évtizedes, nagy egységben megélt házasság után megözvegyül. Szinte fel sem ocsúdik szeretett férje halálából, rögtön a temetés után tényként közli vele lánya, Iza (Györgyi Anna), hogy már el is adta a szülői házat, hogy magához költöztesse Budapestre. Pár személyes tárgyat enged csak anyjának magával vinni. „*Öreg fát már nem szabad átültetni*” – tartja a mondás. A két környezet különbsége kézzelfogható: a meleg, otthonos, bensőséges, saját tárgyakkal berendezett, megszokott környezet után rettentően ridegnek hat a modern és tágas fővárosi lakás, ahova bejárónő jár ellátni a háztartást. Iza kötelességtudóan már mindent eltervezett, és azt szeretné, ha egy élet munkája után anyja végre elengedné magát, pihenne, és élvezné az ő kényeszerű kényeztetését. Annnyira biztosan tudni véli, mi jó az édesanyjának, hogy ellentmondást sem tűr. Csakhogy az idős asszony nem ehhez szokott, és csöppet sem komfortos

ütközik két ember kapcsolata, ha nem tudnak áldozatokat hozni ezért a szeretetért. Szabó Magda remek emberismerő és megfigyelő, fantasztikus jelenetekben mutatta meg ezt a feloldódni soha nem tudó, »feltételekhez kötött« szeretetet, a szereplők közti adak-kapok játszsmát” – összegezte a rendező.

Ebből a duóból nézői szemmel mégis a mindent jobban tudó, anyját pátyolgató Izára vagyunk dühösesek. Saját elgondolásain túl nem lát semmit, s még azzal is súlyosbítja a helyzetet, hogy csirájában elfojt minden olyan tevékenységet, ami egy kicsit is örömet adna a vidéki asszonynak. Ráadásul Iza fájlalja, hogy szülője nem értékeli az erőfeszítéseket, amiket érte tesz. Egyikükben sincs rossz szándék, és sok konfliktusuk okozója épp az egymás iránt érzett szeretet, de valahogy mégsem találják az egymáshoz vezető utat. Egyszer Anna azt mondja lányának: „*...hogy imádtott apád, hogy imádtunk, amióta csak megszűlettl!*” De Iza kötelességtudóan csak ennyit válaszol: „*Tudom, és köszönöm.*” Nem mondja, hogy viszonzszereti őket, és melegség sincs a hangjában. Minden jelenet közben azon gondolkodunk, hogy ki és mivel bántotta meg ezt a nőt, amitől ennyire rideg, zárkózott és keserű lett még a saját anyjával is. Sokszor nem is azzal van a gond, amit mond, hanem azzal, ahogy. Az egész film alatt szinte egyszer sem történik

valami intim, bensőséges anya-lánya pillanat. Az egymás mellett elmenés drámája ez.

Ez a szülő-gyermek kapcsolat kívülről szeretetteljesnek és tökéletesnek is tűnhet, azonban különbözőségeik teljesen eltávolítják őket egymástól. A faluról érkezett, mélyen vallásos, konzervatív Anna egészen másképp gondolkodik dolgokról, mint a racionális, magánéletét hivatásának alárendelő, karrierista, nagyvárosi nő, Iza. Nem lepődünk meg azon, hogy a szülő nem találja a helyét gyermeke világában, s hiába laknak együtt, az özvegyasszony egyre magányosabbnak érzi magát.

Persze egymással való küzdelmeikben szerepet játszanak régi sérelmeik is. Anna mindig is úgy érezte, hogy lánya az édesapját sokkal jobban

A legszomorúbb, hogy miközben jót akar neki, egyre nagyobb depresszióba, elmagányosodásba, kiüresedésbe sodorja. Az eleinte még finoman szembeszegülő, néha ellentmondani próbáló asszony egyre többet hallgat, egyre többet törődik bele, és szinte testileg és lelkileg is elsorvad. Végül megkéri lányát, hogy egy pár napra hadd látogasson vissza falujába, amiről utólag kiderül, hogy már önkézzével véget vetett életének utolsó útja volt. Utalva a címre, a film egy kézmosással indul, s időben a történet végére ugorva az anya halálával szembesülő Izát látjuk a kezeit mosni. Ezzel nyugtatja magát: „Nem tudott mit kezdeni ezzel. Velem. Nem tudott.” Pedig valójában ő az, aki nem tudott mit kezdeni anyjával. Nem tudta őt jól szeretni.

ségéről, egymás megértésének fájdalmas lehetetlenségéről szeretnék mesélni, Szabó Magda után szabadon” – nyilatkozta Dombrovsky Linda rendező. A regény egyik központi gondolata, hogy jól szeretni, bizony, nagyon nehéz.

Jézus azt mondja: „szeressétek egymást!” A lengyel Teresa Worowska, a harmincéves Szentjánosbogár közösség egyik alapítója szerint azonban ez a parancs közel sem olyan egyszerű, mint amilyennek tűnik. Négy lépcsőben határozza meg a szeretet útját: megismerés, megértés, elfogadás és szeretés. Mindegyik fázis megköveteli az előtte lévőket. Azaz ahhoz, hogy valakit szeretni tudjak, el kell tudnom fogadni őt olyannak, amilyen, de elfogadni őt csak akkor tudom, ha megértem, miért működ-

szerette, míg Izát az zavarja, hogy anyja jóban maradt volt férjével, Antallal (Terhes Sándor) válása után is, sőt, igazi anyai szeretettel szinte fiaként tekint rá. Nehéz látnia, hogy hiába a sok erőlködése, volt férje mennyivel jobban beszéli anyja nyelvét, mennyivel jobban érti őt. Ezekről a tüskékről persze nem beszélnek nyíltan, csak célozgatnak rájuk egymásnak, de sokat magunkban tartanak, így a konfliktusok mindvégig a szőnyeg alatt maradnak.

Iza jó szándékú, ám az édesanyja vágyaitól teljesen idegen ötletei, túlságosan féltő cselekedetei lassacskán elszívják az idős asszony körül a levegőt. Vidékre, a megszokott régi környezetére vágyik, s a nagyvárosi forgatagban, a „társas magány” fő terepén egyre növekszik honvágya. Izát pszichológus párja, Domonkos (Szikszai Rémusz) is figyelmezteti, hogy az öregasszonynak nem drága ajándékokra és wellnesshétvégére van szüksége, hanem csak a régi, hazai levegőre, a vidéki, megszokott nyugalomra. Szembesíti vele, hogy nem volt jó döntés kiszakítani onnan. A nő nem hallgat rá, és képtelen elfogadni, hogy az édesanyját nem az teszi boldoggá, amit ő kitalált neki. Nem tud kilépni saját gondolkodásából, és elhibázott életét – melyért egyébként saját anyját is okolja – annak boldoggá tételével akarja helyrehozni.

„Bizony, bizony, mondom neked: Amikor fiatal voltál, felővezted magad, s oda mentél, ahova akartál. De ha majd megöregszel, kiterjeszted karod, s más fog felővezni, aztán oda visz, ahova nem akarod.” (János 21,18) Nagy nehézsége az öregkornak, hogy a szerepek megváltoznak: a gyermek gondoskodik a szülőről, és ilyenkor is, mint mindig minden szeretetkapcsolatban, a legnagyobb kérdés a hogyan. Hogyan tudom úgy szeretni a másikat, hogy neki jó legyen? Hogyan tudok úgy szólni hozzá, hogy értsen engem? Hogyan tudom neki megadni azt, amire vágyik? „A Pílatásban a szeretet gyakorlásának nehéz-

dik úgy, ahogy, és megértem, mi van benne, mik az indokai és szempontjai. Megérteni azonban csak akkor tudom, ha megismerem az ő belső világát, gondolkodását, személyiségét. Iza átugrotta ezeket a fázisokat, és egyből szeretni akarta anyját elfogadás, megértés és megismerés nélkül.

A „szeressétek egymást” parancsnál tehát ne álljunk meg, hanem menjünk tovább a mondat második, igen fontos részére, a hogyanra: „ahogy én szerettelek benneteket!” Mert hogyan szeret az Isten? Ismerve, megértve és elfogadva minket.

TÜRMEZEI ÉRSÉBET

Aki helyett a Krisztus vérezett

Emlékezem: Kemény bilincsbe verten,
bénultan ültem a hideg kövön.
Sötétség, bűn és vád töltötte lelkem,
ijesztő csend kietlen börtönöm.

Halál? Oly mindegy. Csak nagy néha lázadt
valami bennem. Életvágy talán.
S akkor... szerettem volna összetörni
bűnt és bilincset börtönöm falán...

Neki az ajtó rozsdamart vasának
sámsonkarokkal! Ki a fényre! Ki,
ahol szabad mezők ujjongva várnak,
s ahol az élet szent magvát veti!

Néha. És máskor rémek. Megremegtem:
a szívemen kemény, hideg marok.
Egy síron túli hang titkos hívása:
„Jöjj! Jöjj! Barabbás!” – Nem! Nem akarok!

„Barabbás!” Hah, már nem a rém hívása.
Ezer torokból tör ki: Ó, elég!
Ez a halál! Jön értem. Sírom ássa
és nem kiálthatok felé: Ne még!

Most! Súlyos léptek... fegyver csörrenése...
csikordul a zár... szoborra meredt
minden tagom... egy érdes hang: „Barabbás,
szabad lettél. Le a bilincseket.”

Először mint egy álom. De lehullnak
mégis. Tántorgó lábaim előtt
kitért kapu áll. Ott kinn vár az élet,
rám vár! Előre! Hadd köszöntsem őt!

Merre? Hová? Nagy céltalan örömmel
rohantam, míg nem bőszt tömegbe vitt,
zúgó tömegben torpant meg a lábam.
Pilátust láttam, népem véneit...

S ott állt egy ember: nagy szűrő tövissel
megkoronázott, véres, tört alak.
Vállán vörös palást, kezébe' nádszál.
Hogy le nem roskad annyi kín alatt!

Gyöngé, törékeny. Vad lelkeimmel érzem:
szelíd, egészen más, mint én vagyok.
Arcán csend, nyugalom. Megtört szemében
valami földöntúli fény ragyog.

Ki ez az ember? Megkövülten állok.
Énrám tekint. Ki Ő? Mit véthetett?
Valaki szól: „A názáreti Jézus.
Őt feszítik meg Barabbás helyett.”

Oly hosszú út vezet a Golgotára...
Én végigjártam. Két lázas szemem
odatapadt vonagló alakjára,
ott égett minden gyilkoló szegen.

És nem tudtam többé levenni róla.
A szemek fénye... az a szent ajak...
a hulló vér... Múltot a perc, az óra.
Felejtethetetlen percek és szavak.

A szívemen gigászi nagyra nőttek
láttán kemény, hideg, gránithegyek:
Helyettem! Énhelyettem! Énhelyettem!
Hogy én éljek, hogy én szabad legyek!

Mikor utolsót vonaglott a teste,
mikor már minden elvégeztetett,
mentem alá a gyász hegyéről én is.
– S ölbe vettem... egy síró gyermeket.

Megsimogattam... lázadó kezemmel,
mely azelőtt csak gyilkolt és rabolt.
S akkor tudtam meg, hogy Barabbás meghalt.
Az ő testét fedi a sziklából.

Már csak szeretni, simogatni vágytam,
haladni csendesen, mint Ő haladt,
aki helyettem roskadt le a porba
Golgota útján a kereszt alatt.

Helyettem. Énhelyettem! Énhelyettem!
Ez a szó zengi át az életem.
Napfény gyanánt ez tündökölt felettem,
s ez nyitja meg a mennyet is nekem.

„Ki az? Ki zörget?” – kérdik majd. „Barabbás,
aki helyett a Krisztus vérezett.”
S kitárják akkor ujjongó örömmel
a gyöngykaput fehér angyalkezek.

Hideg tejszínes eperkréMLEVES

HOZZÁVALÓK (4 személy részére):

- 50 dkg eper
- 1 csomag vaníliás cukor
- mentalevél
- 2 teáskanál méz
- fél citrom
- 2 dl tej
- 1 dl tejszín

ELKÉSZÍTÉS:

1. Az epret alaposan megmossuk, néhányat félretereszünk a díszítéshez, a többit megpucoljuk, félbevágjuk és turmixgépbe tesszük.
2. Hozzáadjuk a vaníliás cukrot, a mentaleveleket, a mézet, a citromhéjat, valamint a tejet és a tejszínt, majd összeturmixoljuk az egészet (ha nincs turmixunk, botmixert is használhatunk).
3. Néhány órára hűtőbe tesszük, majd eperrel díszítve tálaljuk.

Ordával töltött kAPROS palacsinta

HOZZÁVALÓK (4 személy részére):

- A palacsintához: • 2 db tojás • 12 dkg liszt
• 4,5 dl tej • 4 dkg vaj • 1 teáskanál kapor
- A töltelékhez: • 25 dkg orda • 1 evőkanál tejföl
- A mártáshoz: • 2 db tojás • 4 evőkanál tejföl
• 4 dkg sajt (érett)

- A paradicsomkörethez: • 1 db paradicsom
• 2 dkg vaj • só, bors • néhány szál friss kapor

ELKÉSZÍTÉS:

1. A tojásokat kettéválasztjuk. A két tojás sárgáját az átszitált liszthez adjuk, majd fokozatosan hozzákeverjük a tejet, az olvasztott vajat, a felaprított kaporot és egy csipet sót. Simára keverjük, majd beleforgatjuk a habbá vert fehérjéket.
2. A tésztából forró olajon vastagabb palacsintákat sütünk. Elosztjuk rajta az ordát és tejfölt. Feltekerjük, majd egy tűzálló edénybe fektetjük őket.
3. A mártáshoz szétválasztjuk a tojásokat. A két tojás sárgáját simára keverjük a tejföllel és a lereszelt sajttal, majd hozzákeverjük a kemény habbá vert fehérjéket. Az egészet a palacsintára öntjük, elsimitjuk a tetején, és 220 fokon, grillfokozaton aranybarnára sütjük őket.
4. Közben meghámozzuk, kimagozzuk és feldaraboljuk a paradicsomot. Ezután megpároljuk a vajon, és sóval, borssal, valamint egy kevés kaporral fűszerezük. A palacsintához kínáljuk.

Medvehagymás csiga

HOZZÁVALÓK:

- 40 dkg konyhakész pizzatészta • 1 marék dió
- 2 evőkanál parmezán • 1 csokor medvehagyma • 1 csipet só • 1 dl olívaolaj • 25 dkg mascarpone • pesto • 1 tojás • szezámmag

ELKÉSZÍTÉS:

1. Kitekerjük a konyhakész pizzatésztát. Félretesszük. Késsel aprítóban pürésítünk 1 marék durvára vágott diót, 2 evőkanál reszelt parmezánt, 1 csokor megtisztított medvehagymát, 1 nagy csipet sót és 1 dl olívaolajat.
2. A mascarpone-t habosra keverjük, hozzáforgatjuk a medvehagymás pestót, ha szükséges, sózzuk. A medvehagymás mascarpone-t az előkészített tésztalapra kenjük úgy, hogy a hosszabb oldalain a széleket szabadon hagyjuk.
3. Feltekerjük a tésztát, majd 3-4 cm-es darabokra vágjuk. A csigákat sütőpapírral bélelt sütőtálcába helyezük. Átkenyjük mindet a felvert tojással, és megszórjuk egy kevés szezámmaggal. A csigákat 200 fokra előmelegített sütőben 18-20 perc alatt készre sütjük.

JÓ ÉTVÁGYAT

KÍVÁNUNK!

Megjelent az Orcád világossága

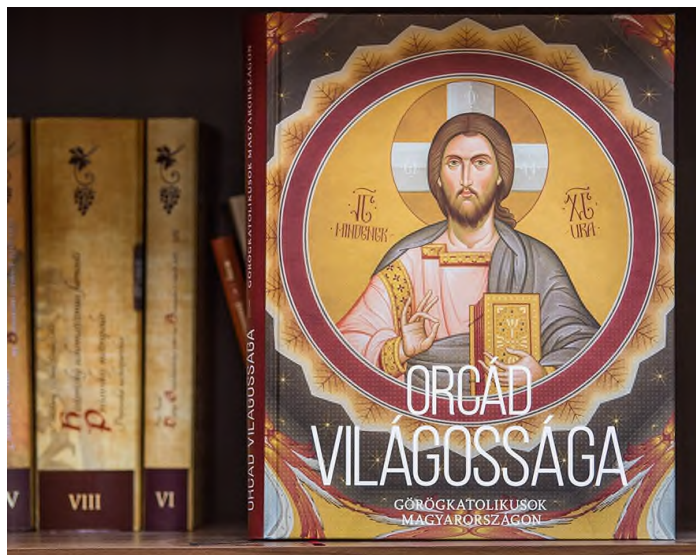
Fontos lehetősége görögkatolikus egyházunknak az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson való megjelenés kiállítás formájában is. A tárlat közel 400 éves történelmi utat mutat be, melyet a keleti egyház közösségei a Rómával történt egység kinyilvánítása után végigjártak. A kiállítás a kongresszus halasztása miatt 2020-ban elmaradt, 2021 augusztusában azonban megváltozott tartalommal **Orcád világossága** címmel nyílik meg a pesti Vigadóban. Most az eredeti koncepció lenyomataként a kiállítás – közel 250 egyházművészeti alkotást és 26 tanulmányt tartalmazó – katalógusát vehetjük kezünkbe.

Az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra készülve a Görögkatolikus Metropólia püspökei és szakmai bizottságai úgy döntöttek, hogy számos más esemény, egyházi, közeleti és kulturális aktivitás mellett, a magyar görögkatolikus egyházat átfogó egyházművészeti és történelmi kiállítás keretében mutatják be. A görögkatolikus egyház a sokszínű katolikus egyházon belül is olyan sajátosságokkal bíró *sui juris* egyház, amelynek történelme és a katolikus egyház keretein belül megtett egyedi fejlődési útjának tapasztalatai, tanulságai a jövő egyháza szempontjából fontos építőkövekké válhatnak. Fontos lehetősége egyházunknak a kongresszuson való megjelenés kiállítás formájában is.

A kiállítás koncepciójának kialakítása számos szakmai, teológiai és identitáskérdést felvetett. Azt a közel 400 éves történelmi utat szeretjük volna bemutatni, amelyet a keleti egyház közösségei a Rómával történt egység kinyilvánítása után végigjártak.

A kiállítás tervezésével párhuzamosan elkezdődött a kiállítás tárgyait bemutató katalógus szerkesztése.

A most megjelent katalógusban szereplő közel 250 egyházművészeti alkotáson, liturgikus tárgyon, levéltári és könyvészeti dokumentumon keresztül jól kitapintható, szemlélhető a változás folyamata és annak egységisége. A keleti és nyugati egyházi és kulturális centrumoktól távol, a mai Közép-Kelet-Európában élő görögkatolikus egyházak, köztük a magyar görögkatolikusok, a 17–19. században egy sajátos, ún.

Kárpát-vidéki egyházi művészetet, kultúrát hoznak létre. A bizánci rítus liturgikus keretei által meghatározott művészeti tradíció helyi változata alakult ki az évszázadok alatt. A magyar görögkatolikus közösségekben végbemenő társadalmi, etnikai, nyelvi változásfolyamatok, a sokféle kulturális hatás lenyomataiként állnak előttünk az itt bemutatott tárgyak.

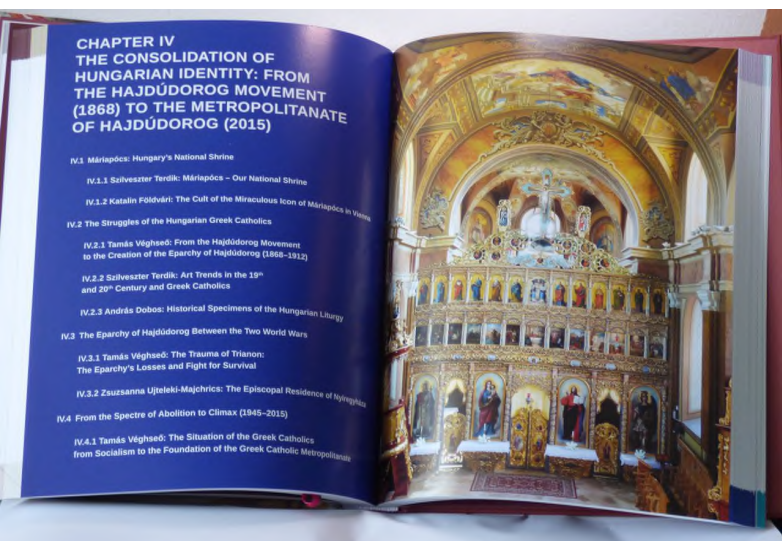
A katalógusban tizenhat szerző huszonhat tanulmánya mutatja be ezt a folyamatot, illetve egy-egy részterületet, valamint a kiállítás előkészítéseként folyó restaurálási és kutatási munkák eredményeit. Görögkatolikus egyházunkhoz kapcsolódóan ilyen gazdag, időben és térben széles merítésű anyag még nem került publikálásra. A kötet magyarországi és külföldi egyházi és világi múzeumokban, könyvtárakban és levéltárakban, valamint egyházközségeinkben megtalálható tárgyakat és dokumentumokat egyaránt bemutat. Magyar nyelvű kötetben először kerül publikálásra az Eperjesi Állami Levéltárban néhány éve megtalált ún. uniós dokumentum.

A katalógus címe – **Orcád világossága** – arra a forrásra kíván utalni, Aami Kelet és Nyugat találkozási pontjain máig megőrizte és fenn tartotta a görögkatolikus egyházat. A kötet tanulmányaiból és a közel 250 darab tárgyleírásból együtt bontakozik ki a keleti identitás, valamint a Kelettől és Nyugattól eltérő, a kettő között megélhető, lehetségessé váló másfajta történelmi út.

A budapesti Múcsarnokba tervezett kiállítás a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus halasztása miatt elmaradt. A kiállítás eredeti koncepciójának lenyomataként a kiállítás katalógusát vehetjük kezünkbe.

2021 augusztusában megváltozott tartalommal a pesti Vigadóban nyílik meg az **Orcád világossága** című bemutatkozó kiállítás, melyet – reményeink szerint – már szabadon tudunk megtekinteni.

A kötet 1000 magyar és 500 angol nyelvű példányban jelent meg. Megvásárolható a görögkatolikus kegytárgyboltokban és online a szentatanazbolt.hu webáruházon keresztül.

Jelentkezz az ország egyetlen görögkatolikus felsőoktatási intézményébe!

A Szent Atanáz
Görögkatolikus
Hittudományi Főiskola
levelező tagozatán a következő
szakokra lehet jelentkezni:

TEOLÓGUS

OSZTATLAN HITANÁR-NEVELŐTANÁR

RÖVID CIKLUSÚ HITANÁR-NEVELŐTANÁR

(tanári, gyógypedagógus, tanító, óvodapedagógus, katolikus teológus diplomával rendelkezők számára; a képzés ideje egyénileg kerül meghatározásra a diploma függvényében)

Gyere hozzánk, ha nemcsak iskolát vagy munkát, hanem hivatást is szeretnél választani!
Gyere hozzánk, ha vágysz arra, hogy bevezess másokat abba a gazdagságba, amit magad is megtapasztaltál a hitedben!
Gyere hozzánk, ha külön költség nélkül szeretnél idegen nyelveket tanulni, és intézményünkben államilag elismert Theolinguá-nyelvizsgát tenni!
Gyere hozzánk, ha szeretnél olyan főiskolára járni, ahol meghallgatnak, elfogadnak, és számít a véleményed!
Gyere hozzánk, ha szeretnél igényeidhez, egyéniségedhez mértén segítséget kapni tanulmányaid során!

Tudtad, hogy főiskolánk a Pápai Keleti Intézet aggregált intézménye?

Tudtad, hogy oktatóink közel háromnegyede rendelkezik tudományos (PhD) fokozattal?

Tudtad, hogy a főiskola könyvtárának régi kézirat- és nyomtatványgyűjteményét mint nemzeti értéket 2016-ban felvették a Nyíregyházi Települési Értéktárba?

A levelező tagozat szakjainak jelentkezési határideje:

május 25.

Görögkatolikusnak lenni nemcsak büszkeség, hanem intellektuális élmény és közösséghez tartozás

A jelentkezési lapok az alábbi címen tölthetők le:
szenatanaz.hu/index.php/szakjaink

GÖRÖGKATOLIKUS
METROPÓLIA

6 ÉVESEK LETTÜNK!